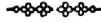

తైలొక్కసుండరి బ్రహ్మగుండమువద్ద భగవంతుని స్మరించి
 ప్రాణత్యాగంబు జేయబోవుతరి ఆకాశవాణి అనుగ్రహించుట.

శ్రీరస్తు.

ధర్మాంగద చరిత్రము.

యక్షగానము.

తరుణీ మణి రమణా

రాతిని నాతిగనోనద్భురక్షితచరణా

భూతేశు చాపహరణా

పాతకహర జనకతనయప్రపాణిగ్రహణా!

వ. అని కృతి కథిపతియైన శ్రీరంగనాథుని రచనాపరుండేమని
వినుతింపుచున్నాడు.

అటతాళము.

పరమపురుష-ముకుందమాధవ

భక్తలోలా-మృగహర

గరుడవాహన-కేశవాచ్యుత

కమలనయనా!

౧

ఉరగశయన-పులూకబంధన

ఉదధిసదనా-శ్రీహరి

తరుచరాశ్రిత-వాలిమర్దన

దనుజహరణా!

౨

ధర్మాంగద చరిత్రము.

నందనందన-అమరవందిత

నందకదరా-హరి గో

విందకౌశిక-యూగరత్నక

మందరధరా!

3

కంజనాభ-సుదర్శనాయుధ

కంసహరణ-దశముఖ

బంజనా కండల-సురాశ్రిత

పారిజాతా!

౪

నిగమగోచర-నిఖిలరత్నక

నీలవర్ణ-శ్రీధర

ఖగతురంగ-జనార్దనా

కావేటిరంగా!

౫

వ. అని లక్ష్మీ దేవి నేమని స్తుతియింపుచున్నాడు.

జంపే.

పాలనిధిసుతనుభా-ర్లవిని పద్మాలయను

ఆలగాబరినాలి-ననవరత-మెంతుక

౧

మచ్చకంటినిలోక-మాతమాయుందిరను

పచ్చవిల్తుని జనని-లచ్చిమిని గొలతుక

౨

సతతమునుబ్రోవజగ-మతిబిరుదు-గలస్వామి

సతియైన భూసుతను-మతినీత దలతున్,

3

వ. అని వినుతించి మహేశ్వరుని కీర్తింపుచున్నాడు.

క. భీమీని పరేతభూమిన్

దామునివిధి పునుకధరునిరధరధరతనయన్

కామునిఅరభది మోముల

సామిని శివుభవుని నెదనురసన్నుతి జేతున్.

వ. అని పార్వతి నేమని భజియింపుచున్నాడు.

ఏకతాళము.

మంచుగుబ్బలి సుత-కంచుకి కంకణి

చంచలనేత్రిని-నెంచి నె గొలతున్.

౧

మారినికాత్యాయని భగవతికా

మారిని శంకరి-నారిణి నెంతున్.

౨

కాళిని జగదీ-శ్వరిని పరాపరి

నీలినిపార్వతి-నింపుగ గొలతున్.

3

వ. అని వసజసంభవు నేమని వర్ణింపుచున్నాడు.

జంపే.

పాలునీరును నేరు, పరచు నేరువుగల మ

రాశగమనుని, విధిని, మదిని నే దలతున్

౧

తెలిదమ్మిపూవుపై, వెలుగొందకొలుపుండు

పలుకులొయ్యలిమగని, సలువ నే దలతున్

౨

సృష్ట్యాత్మకోటులను, సృష్టించుస్రప్త నే

నిష్ఠముగ నామదిని, నిష్ఠతోగొలతున్.

3

వ. అని వాణికాదేవి నేమని కొనియాడుచున్నాడు.

క. శారదవీణాపాణి

వారిజభవు వనితలోకశవందిత జననీ

భారతినీరజ నయనీ

కారుణ్యముతోడ నన్నుశగావుము తల్లీ!

వ. అని భువనప్రభావ దేవతలం గొనియాడి గజముఖు
నేమనికీర్తింపుచున్నాడు.

అటతాళము.

ముజ్జగంబుల-కొజ్జయాపెద

బొజ్జసామీ-గజముఖ

సజ్జనాశ్రిత-గ్రామకూపః

పజ్జవాసా!

౧

దంద శూ-కెజ్జోపవీత

స్కందసామీ-కగ్రజ

వందితామరు-నేక దంతుని

వర్షితింతు!

౨

గట్టువిల్తుని-తనయ గణపతి

పొట్టిసామీ-పార్వతి

పట్టి నీ పాదములు-నా మది

బెట్టి గొలుతు!

3

వ. అని వినుతించి.

త్రిపుట.

సూతవాల్మీకుల-నగస్త్వల

శుకుల వ్యాస-వసిష్ఠ శక్తుల

గౌతముల-సన కాది నారద

ఘనుల దలచీ!

౧

కాళినందను-ప్రౌఢకవులను

ఘనుని బమ్మెర-పోతరాజుల

కాళిదాసుల-భీము నన్నయ

కవులదలచీ!

౨

శ్రీపెరుంబూదూరి-యెతికుల

శేఖరుల నెం-బెరుమనారుల

శ్రీపరాంకుశ-యామునేయుల

శింగ గురులా!

3

మంత్రరత్నద్వయ-చరమముల

మర్మమిదియని-దారి దెలిపిన

మంత్రప్రదులగు-శ్రీశటాఘ్న

మదిని గొలచీ!

౪

అనఘుకశ్యపు-గోత్రవారిధి

నమ్మతకరుడన-వీరరాఘవు

తనయు వరదభి-ధాముకవి జన

దాసు చరయన్!

౫

వ. అని యిష్ట దేవకవిజనార్కుల నూహించీ,

కం. చెప్పెద ధర్మాంగదు కథ

విప్పియు నే యక్షగానముగ వినుపింతున్.

తప్పులు వొప్పులు గలిగిన

కప్పుక రక్షించ రయ్యకవిజనులారా!

వ. వృష్ణాంతంబు లేమని విన్నవించుచున్నాడు.

జంపే.

కమలహితు కులజనకు-కమలధరునకు హరికి

కమలభవుజనకునకు-కమల చరణునకుఁ.

౧

కమలనిధి శయనునకు-కమలాలయేశునకు

కమలసఖురచి పేయ-కమల ప్రాణునకుఁ.

౨

కమలారి వదనునకు-కమల నయనునకు కర

కమలునకు కావేరి-కమలమద్యునకుఁ.

3

వ. అంకితంబుగా గూర్చి రచియింపంబూనిన ధర్మాంగదు
కథా ప్రారంభం బెట్టిదనిన?

సీ. గౌతము డొకనాడురకడుసంతసంబున

నుచిత సద్గోష్ఠినిరనుండువేళ

పతినిజూచి యహల్యౌపరమాతిశయమున

బలికె, ఓమునినాథ!రప్రాణనాథ

నీ వెరుంగనిదొకటిరదేలోకమున లేదు

తారలవనిజ ద్రుపదరతనయకంటె

వసుధలో పతివ్రతరవనితవున్నామెను

చెప్పనే వినెదనారచెవులు దనియ

గీ. అనుచు బలికిన సతినిజూచరుషమొంది

కరుణ రత్నాకరుండు యారగౌతముండు

పలికె త్రైలోక్య సుందరకౌపడతి యొకతె

గలదు వినుమని బలికె నారగౌతముండు.

జంపె.

శ్రీసతికి సవలైన-క్షీతిని యేబదియారు
దేశములమేటి కా-శ్రీర దేశమునా. ౧
అలకై ల బిలుతోడ-అలుకచే వచ్చినా
అలకపురిబోలు త్రిద-శాలయము-బోలున్.
కనకపురమనుదొకటి-ఘనపట్టణము గలదు
జనకసుతమాతసిర-మనగ భువి వెలుగున్. ౨

వ. అట్టిపురం బెట్టిదనిన.

ఏకతాళము.

కోటలు పేటలు-హోటకమయమై
నాటక పాటక-ఘోటక శాలల్. ౧
సదనంబులు సుర-సదనంబులు ప్రా
సాదంబులు మణి-సౌపాసంబుల్. ౨
మేడలువాడలు-జాడలు బంగరు
గోడలు వజ్రక-వాటచయంబుల్. 3
పడగలు సూర్య ప-టములు పతాకలు
గొడుగులు తోరణ-కోటిచెలంగున్. ౪
గోపురములు కొ-త్తళము లగడ్డలు
తోపులు దామర-కూప బిలంబుల్. ౫
తేరులు గజములు-తేజులు వీరులు
పారులురాజులు-భేరులు శూద్రుల్. ౬
గలిగివెలుగు నిల-కనకాపురమతి
చెలువముతో బహు-శ్రేయస్కరమే. ౭

నీ. అట్టిపట్టణమేలుకపట్టభద్రుడులోక
 సట్టదిట్టంబులుగట్టులెరిగి
 జారదురాచారశ్రవోరుల దండించి
 సాధుసజ్జనులనుశసంతరించి
 పుట్టికి నొకరూకరదిట్టంబుగాగొని
 మూరుమాడలకొక్కరూక వడ్డి
 ఎనిమిదెద్దులు మడకశక్తెంచిగట్టుదులెల
 నెలమూడువానలుశ నెంచిగురియు
 పదిటనొకపాలు గొనియు నవశపాలి పంట
 కాపులకునిచ్చె ప్రజకెల్లశక్తల్పతరువు
 ఆదిరాజులబోలా పుత్రమన్తి మన్త
 మార్గమున నేల భూమి ధర్మాంగదుండు.

వ. ఈప్రకారంబున ధర్మాంగదుండు కొన్నిసంవత్సరంబులు
 రాజ్యభారంబుజేసి యాగయజ్ఞాది కర్మంబు లొనరించెయు
 సంతతిలేక తనమనంబున నిటుల తలపోయుచున్నాడు.

జంపె.

ఎంతసంపద గలిగి-సంత నేమిఫలంబు
 సంతానమునులేని-సంపదేమిటికీ.

౧

కడలేనిధనమున్న-నడుగరెవ్వరు జనులు
 బిడ్డలెందరనిన మా-రొడువ నోరేదీ.

౨

“సుతులుహీనంబై న-గతినాస్తి” యనివేద
 శ్రుతిసంహితేతిహాస-తతిబలుకు నెపుడుకా.

3

గనక యిహపరములకు-కాని యీదేహంబు

జనియించు మనుకంటె-చచ్చుటేమేలూ.

౪

అనుచు తా శోకించి-ఆరమానాదుమది

నునిచి ధర్మాంగదుడు-నుండె కొన్నేండ్లు.

౫

వ. తదనంతరంబున,

త్రిపుట.

ధరణినాథున-కక్షసతియా

పరమపావని-యైన గుణవతి

నిరతమును శ్రీ-రంగనాథుని

నిష్ఠతోడఁ.

౧

మానిసీమణి-రేయుబగలును

మాధవునిమది-నిలిపి గొలువగ

మానుగా గర్భంబు-నిలిచెను

మగువకపుడూ.

౨

వంటకము రుచిలేక-నాకల

కంఠకింపుగ దోచె-నోటికి

మంటిపై కర్పూర-వీడెము

మందమాయెఁ.

3

తొండమును తెలుపెక్కె-నాసతి

గండపాలికె పలకలై-వట

పండు వంటదరంబు-కమరెను

పణతి చనులఁ.

౪

ముక్కులును నలుపెక్కె-రాభియు
నిక్కెబడలికె లెక్కె-మైతొడ
లక్కజంబుగ రోమ-ములు
క్రిక్కిరిసెనపుడూ.

౫

సీ. సతిగర్భచిహ్నులురజనపతి తిలకించి
సుతుడుగలునటంచు సాంపుతోడ
నుండె తొమ్మిది నెలల్ రూఢిగా జనదశ
నెలలోలిరాగనానెలతకపుడు
సుతుడు బుట్టక దండరశూకంబు బుట్టిన
మంత్రసానులు జూచిరమదిని బెదరి
ఇదియేమిపాపమోయిలలోన నెందైన
నరులగర్భమున పరన్నగము గలుగ
కనియు వినినది లేదు యీకర్మమనియు
వనితలును వేగబోయి భూవరునిగాంచి
అయ్య యేమని జెప్పదురమయ్య నీచు
కాంతకడుపునబుట్టె కారకోదరంబు.

వ. అనిన విని చింతాకాంతుండై

జగపె.

భగవంతు నేనెంత-పాపిష్ఠిలోగాని

జగతిలో నాకిపుడు-శేషుండు గలుగక

౧

తొలిజన్మమున నేమి-దురితములు జేసితిను

తలిదండ్రులకు నేమి-తప్ప జేసితిను

౨

బిడలమ్మగుడిచితిన్-పేదసాదుల నెంత బడలడచితిన్ సభల-పక్షమాడితిన్	3
బుధుల దూషించితిన్-అతిథులను గెడపితిన్ ముదితాజనుల కేమి-మోసమెంచితిన్	౪
స్త్రీహత్యభూదేవ-శిశుహత్య జేసితిన్ గోహత్య భ్రూణాత్య-కోరి జేసితిన్	౫
అనఘులౌభాగవత-అపచారబడితిన్ ఘనులతో నేనేమి-కల్లలాడితిన్	౬
భాను నేనిరువు రే-పాపములు జేసితి మొ కామినీగర్భమున-పాముగా గలుగె.	౭

వ. అని మఱియు,

త్రిపుట.

నారిగర్భిణి-యైన మొదలుగ నాటినాటికి-యెదురుజూచిన కోరికలు బూ-రుగను గాచిన కీరమాయె	౧
పేలగింజ పి-శాచికంటికి పెద్దదాయెనె-అయ్యయో నా పాలిదై వము-భూప్రజకునను పలుచ జేసె	౨
మూసిబెట్టిన-పాయసాన్నము పాసినటువలె-నామ దెంచిన	

ఆశలెల్ల ని-రాశలామెగ
దేమిసేతున్.

3

ద్విపద.

అని చింతనొంది యీ-అన్యాయమెందు
విసికనినది లేదు-విశ్వంబులోన
ఈవార్త మంత్రితో-ఎఱిగింతు ననియు
వేగమే బిలుపించ-వేవేగ మంత్రి
వచ్చినవానితో-వసుమతి పతియు
ఇచ్చ చింతించితా-నిట్లనిపలికె
ఏమనిజెప్పదు-యింతిగర్భమున
పాము బుట్టినదని-పణతు లిట్లనిరి
విన్నది గలదె యీ-వంతలు సీవు
కన్నది గలదెయీ-కర్మమెందైన
సతిగర్భవతియైన-సుతుడు గలుగునని
అధికసంతసమున-ఆశించియున్న
ఆశలెల్ల నిరాశ-లాయనేడనియు
భూసతిపై వ్రాలి-పొరలియేడ్చుటయు
కనుగొనిమ న్నియు-కడుచింతనొంది
జనపతి గనుగొని-సచివు డిట్లనియె.

చ. ఈప్రకారంబున ప్రలాపించెడి రాజునుంజూచి బుద్ధిమతి
మన్ని.

సీ. రాజేంద్రవినవయ్యారాజశిఖామణి
 రాజవంశేంద్ర వారరాజరాజ
 దీర్ఘచింతయొనర్చరదీనత్వమెడబాయు
 పదరినకార్యంబురచెదరిపోవు
 తాలిమిగలిగినరదై వసహాయమా
 పన్నగంబనుమాటరబయలుపడిన
 శత్రువు లైకొనిరజగతి గైకొందురు
 యితరులు వినిరేనిరయించుకైన
 ఎంచ రెవ్వరుగణ్యంబుకొంచమాను
 ఆపదలవేళ దైవ మనరకడ్డబడును
 వగవపనిలేదు యేపనివచ్చినాను
 పుత్రు డనిచెప్పి చాటించురపురవరమున.

వ. అనిన విని ధర్మాంగదుండు.

జంపె.

భగవంతుడిపుడగుడు-జగ మెరుగ జేసె నను
 నగుబాటుజేసెదవ-నలుగురిలో నీవు
 ఎల్లలోకములెరుగ-కల్లబలుకుమటంచు
 ఉల్లమున యోచించ-పుచితమానీకూ
 బద్ధంబు దప్పియు-అబద్ధమాడితి నేని
 సిద్ధియానిరయం బ-బద్ధవశాగతియున్
 కందఱొక్కడులేక-దందశూకముబుట్టి
 నిందలకుపాలైతి-నివ్వనుంధరను

౧

౨

౩

౪

ఎట్లుజెప్పితివి యీ-గుట్టు వెలిబడకున్నె
పట్టియని పట్టణము-లెట్టుజాటింతున్

౫

వ. అనిన బుద్ధిమతిమంత్రి.

త్రిపుట.

ఇద్దరణిలో-ఎవ్వడైన న
బద్ధమాడని-వాడుగలడే
తథ్యమని నా-మాటవినునీ

బుద్ధిలోనన్!

౧

మనుజువరునకు-మన్నికినిగల
మార్గ మెంచగ-మనసు ఒక్కటె
తనువువేరే-గాకనీకీ

తలవులేలా!

౨

హితవుజెప్పెడి-మన్ని దొరకడు
హితవనుచువిను-రాజుదొరకడు
హితవనుచువిను-పతికి గలుగును

యిహపరములూ!

3

ఆపదలు అరు-దెంచువేళల
దాపుప్రాపుగ-నుండి శ్రీపతి
బాపిరక్షణ-జేయు నీకీ

తాపమేలా!

౪

అనిన నౌగా-కనియు తనయుడ
టంచు పురిచా-టించబంపియు

తనవురోహితు-శాస్త్రవేత్తల
ధరణిసురలక్!

౫

జీరివారల-కోరికలరగ
చూరలుగ బం-గార్థమిచ్చియు
తేరిచూడుడి-జాతకంబన
వారుజూచీ!

౬

భాసురంబుగ-పలికి రప్పడు
నీసుతుండిల-మోచి కాచిన
శేషుడనడగు-వానిమహిమలు
జెప్పవశమా!

౭

క. విననిప్పటికిని కల్లా
దినములు కొన్నియును జరుగగదేవతులెల్ల.
కొనియాడ రాజ్యమేలును
జనవరసీ సుతుడుయోగశాలనిబల్కున్.

చ. ఇట్లు జ్యోతిరుషులు జాతకఫలంబరసిజెప్పిన విని.

జంపె.

అనిగుహ్యముగను గ-హ్వరముగా జెప్పవిని
జనపతియు సచివు డా-శ్చర్యంబునొందీ
నదనగజతురగములు-రథములాందోళికలు
ముదితలును వస్త్రములు-మోదముతో నొసగీ
పంపించిమంత్రినపు-డింపుతో భవనమున
కంపి తాబోయె నపు-డంతిపురమునకున్.

ప. ఇట్లు ధర్మాంగదుండు విప్రులకు బహుమతు లొసంగి పంపించి బుద్ధిమతి మంత్రిని యింటికిం బంపించి తా నంతఃపురం బునకుం బోవునప్పుడు.

ద్విపద.

అంతనా గుణవతి-అంతః పురమున
 వంతగుంచు శోక-వనధిలో మునిగి,
 నేనునోచిన వ్రత-నేమ నిష్ఠలును
 దాన ధర్మములు-వ్యర్థములయ్యె నేడు
 బిడ్డలు లేనియా-గొడ్డాలి కంటె
 దొడ్డ శోకముబెట్టె-తొడరి దైవంబు
 కొడుకులు లేదంచు-గోడొంద గాను
 కడపట బుట్టెయీ-కాలాహి నాకు
 బోరు కాడింతునో-చీరె గప్పదునొ
 మోర బొట్టిడుదునొ-ముద్దు బెట్టుదునొ
 పాల నుగ్గిడుదునొ-జోల బెట్టుదునొ
 జోల బెట్టుక నేను-లాలి బాడుదునొ
 ఎత్తి చన్నితునొ-యిడుదునో చంక
 పొత్తిలంబెట్టి బడ-బోదునో నేను
 ఏమి సేయుదు నేను-యింతటికి నోచ
 కీమెయి నోచితి-నెంత పాపిష్టా
 అనియని శోకించ-యవని వల్లభుడు
 తనదేవి-నోరార్చి తరుణి నటు జూచి

కటకటా దైవంబు-కరుణింతలేక
 ఇటు జేసితే మన-మే మనవచ్చు
 బాపలాడినశాస్త్ర-పలుకులు జెప్పి
 తాపంబు వలదన్న-దైవత్వ మనుచు
 పట్టిగదా యని-పాలు దధి బోసి
 పెట్టెలో పామును-బెట్టి పోషించే.

వ. ఆ సమయంబున.

సీ. ఏనుగపై భేరు శ్రుతించి తలవరుల్
 పఠపఠ మనినబో శ్ర భాగముగల
 వాయించుకొనుచును శ్ర వాడవాడల జేరి
 ఘోషునియూర్పుచు శ్ర కేక లిడుచు
 విజయవిక్రమకళా శ్ర వీరుండు శ్రీమణుడు
 హారాజరాజు ధ శ్ర స్థాంగదునకు
 వంశవర్ధనుడైన శ్ర వరనందనుడు నేడు
 బుట్టినాడని వారు శ్ర బొబ్బ లిడుచు
 విప్రముఖ్యుల యక్షత్రియ శ్ర వీరవరుల
 వైశ్యశూద్రుల వాడల శ్ర వరుస నెల్ల
 వారలును విననప్పరి శ్ర వరమునందు
 చాటి రీరీతి తలవరుల్ శ్ర సరభసమున.

వ. ఇట్లు పట్టణంబునంజాటగా పౌరులువిని సంతసంబందీ.

జం.పే.

- కుత లేశునకు బుట్టె, కొడుకనగ విని పారు
లధికసంతోషమున - నానందమందీ ౧
- వచ్చి మ్రొక్కియు తారు-దెచ్చు కానుక లిచ్చి
ముచ్చటలరగ పతికి-మచ్చికతో ననిరి ౨
- భూమేమిపుణ్యంబు-కామించి జేసెనో
మేము జేసిన భాగ్య-మెట్టిదో యిపుడూ 3
- పట్టంపుదొర మీకు-బుట్టె నిన్నాళ్లకని
గుట్టు తెలియక జనిరి-నెట్టుకొనివారు ౪
- మనుజవరుడైన ధ-ర్మాంగదమహిపతికి
తనయుండు గలిగెనని-ధరయెల్ల నెగడన్. ౫
- వ, ఇట్లు ధర్మాంగదమహారాజునకు తనయుండు గలిగె నని
భూప్రసిద్ధి నొందగా, విశ్వంభరాధీశులు విసి-

ఏకతాళం.

- భక్త్యభోజ్యములు-ఇక్షుకండములు
అక్షయముగ వ-స్త్రాభరణంబుల్ ౧
- పంపినరాజులకిం-పె సగగమల్ల
నంపిపురోహితా-మాత్యులతోడన్ ౨
- భూతియుఖ్యాతియు-భూతల మెల్లను
నీతియు వెలయగ-నింపుతో నేలెన్ 3

వ. ఈప్రకారంబున రాజ్యంబునేలుచుండగా సకలరాజన్యలు,
ధర్మాంగదమహారాజునకు పుత్రుండుబుట్టి పండ్రెండు సం
వత్సరంబు లాయెగదాయని రాజపుంగవులు తమపుత్రికల
నిత్తు మనుచు విద్యాబుద్ధి వివేకంబు లేపాటోయని శుభ
లేఖలుబంపిన ధర్మాంగదుండు బుద్ధిమతిమంత్రినింబిలువ
పరిచరులం బంపించి డోలాయనూనమానసుండై తనలో
తా నేమని తలపోయుచున్నాడు.

అర్థ చంద్రికలు.

అయ్యె యీవిధికి నే-నెయ్యెడల జోత్తున్.	౧
పాము గని బాలుడని-పలికి ధరలోనన్	౨
రవ్వజేసెనె మన్ని-యివ్విధిని నన్నున్	౩
ఏమనుచు లిఖింతు-భూమిపతులకున్	౪
వరుజూచి పోవచ్చు-వారి కేమందున్	౫

వ. అనిచింతించుతరి వచ్చిన బుద్ధిమతి మంత్రినింజూచి లజ్జా
పరవశుండై

జంషీ.

గోత్రాధిపతులు నా-పుత్రునకు మదిని తమ పుత్రికల నిత్తుమని-పత్రికలువాసీ	౧
పుత్తెంచినారు నే-నెత్తెఱగున నిపుడు చిత్తమున నెంచి ప్ర-త్యుత్తరము వ్రాతున్	౨
ఏమియోచన జెప్పె-వోమంత్రి యనియడుగ భూమిశుతో ననియె-బుద్ధిమతిమన్త్రి.	౩

ఇంపొంద శుభ లేఖ-లిటు దెచ్చువారలకు

పంపు మింపులు బలికి-పసదనంబొసగి.

౪

వినయగుణనేర్పు వి-ద్యావివేకములందు

ఘనుడు నాతనయుండు-మనసిజుని బోలున్.

౫

గీ. అనుచు శుభ లేఖ లంపించి శ్రీ అవనిసురల

పనిపి లక్షణవతియైన శ్రీ పణతి నిపుడు

చూచి దెచ్చినసతివల్ల శ్రీ సుందరాంగు

డొనుకుండలి నీకను శ్రీ మానమేలా.

వ. ఇట్లు బలికినమంత్రనింజూచి ధర్మాంగదుండు.

త్రి పు ట.

ఎల్లలోకము - లెరుగ నేమని

పొల్లువ్రాయుదు - కన్య నిచ్చెడి

తల్లిదండ్రులు - వచ్చినను నీ

తనయు జూడన్.

౧

వలెననిన నే - వారి కేమని

వదరుదెవ్వని - జూపుదన్నను

ఇలవతిని గని - మంత్రిపతి తా

నిట్టులనియెన్.

౨

మచ్చికలరగ - నాసుతునినే

దెచ్చివారికి - మెచ్చజెప్పియు

మచ్చకంటిని - తెత్తమింపగు

అచ్యుతుకృపన్

౩

తెచ్చితే స - తీర్తులెచ్చును
మెచ్చు లొదవును - లేక యున్నను
వచ్చునపకీ - ర్తియవిజంబుగ
వసుధ - మనకుకొ.

౪

సతివలననొక - గతియు గలుగును
పతికిలక్షణ - వతియువల్లను
కుతలమున గల - రిట్లనేకులు
అతిశయముగా

౫

వ. అని మతియు.

సీ. అమరావతీపురం శ బ నెడు పట్టమునందు
రూపసింహుండను శ భూపతొకడు
గలడాతనికిబహు శ కాలంబుసంతాన
హీనుడై యాగంబు శ లొనరజేసి;
వాసుదేవు దలంచి శ వదలకపూజింప
కాంతకడుపున బుట్టై శ కమర మపుడు
గొడ్డనమే లిట్టి శ బిడ్డ బుట్టుటకంటె
దైవమాశ్రీరంగ శ ధామ యనుచు

గీ. నుండగా సంత హరికృప శ నువిదవలన
కమరరూపంబుబాసి కం శ దర్శుడనగ
నలరెగనకొకదై వమన శ కడ్డబడును
ఇండుకై నీవు వ్యసన శ మొందంగ నేలా?

వ. అనినవిని ధర్మాంగదుండు పత్రికలువ్రాసి పంపించి.

అనఘులగు భూ-సురులభూధవు
 డవుడు బిలచీ-వారికి
 ధనము లంబర-వస్తువాహన
 తతుల దనిపి.

౧

ఉపచరించియు-నాదుసుతునకు
 నుర్విపతులా-నగరుల
 నెవము యిసుమ-తైన జెందని
 నెలత నొక తెల్.

౨

లక్షణంబులు-రూపుబుద్ధియు
 రాశిరజ్జూ-గణదిన
 పక్షిదీర్ఘమ-హేంద్రమోనియు
 వృక్షములునూ.

౩

ఇన్నిలక్షణములును, గలిగిన
 కన్యనొక తెల్-జూచియు
 వన్నెగాలమరించి-రండని
 వారితోడల్.

౪

జెప్పి పొండన-ధరసుపర్వులు
 ఒప్పివారూ-వేగమె
 అప్పుడే చప్ప-న్నదేశము
 లరయజనినీ.

౫

ద్విపద.

చోళమరాట, బంగాళనేపాళ
 మాళవమలయాళ, మగధాంధ్రకుకుర
 సింహళఘూర్జర, సీనరమత్స్య
 అంగకళింగ క, రాటకాంభోజ
 ద్రవిడపుళింద వి, దర్భపాంచాల
 యవనపౌండ్రకళాల్వ, యార్యయవంతి
 కొంకణకేరళ, కోసలపాండ్య
 టెంకణబర్బర, దేశాధిపతుల
 సదనకన్యలనెల్ల, చాల పరికించి
 మదినినొల్లకవారు, మదినింతనొంది
 ఎక్కడగానము, యిలపతులిండ్ల
 చక్కని సతియని, జగతి మఱినరయు
 చుండగా నొక్కభూ, సురుడుసారాప్త
 మండలాధిపుపుత్రి, మహాలక్ష్మీబోలు
 ఒకకన్యగలదన, నువ్వీశుపర్వ
 లకలంకమతితోడ, నరయుద మనుచు
 రాణిల్లుచుండు సౌ, రాష్ట్ర దేశమున
 మాణిక్యపురముకు, మహిమతో జనిరీ.

వ. ఇట్లు మహీసురోత్తములు మాణిక్యపురంబునకుం బోవు
 నప్పుడూ.

- రత్నపీఠికముపై, రత్నగర్భాధిపతి
 రత్నాంగదుడుమస్త్రి, రత్నములగూడీ ౧
- ధీరుడై కొలువున్న, వీరు గని బ్రాహ్మణులు
 ఆరోగ్యమస్తుదీ, ధైర్యమస్తు ౨
- అనుచు అక్షతలిచ్చు, ఘనులవిప్రుల జూచి
 మనులిచ్చి మన్నించి, మహిపతియు బలికె. ౩
- ఏవూరువదేశ, మెందువచ్చితిరివుడు
 ఏదిమీకోరికన, భూదేవు లనిరీ. ౪
- రాజాధిరాజ ర, త్నాంగదమహారాజ
 రాజపూజితమహా, రాజ విను మనియూ. ౫

వ. అని విప్రోత్తములు వెండియు.

- సీ. కాశ్మీర దేశాన శ కనకాపురంబేలు
 ధర్మాంగదుం డను శ ధరణిపతికి
 సుందరాకారుండు శ సుగుణుండు సుభగుండు
 తనయుండు పాండిత్య శ దనుడు నతని
 కెనయైన వనితను శ మనుజాధిపులనిడ్ల
 నరసియు నమరించి రండటన్న
 మాళవమలయాళ శ చోళనేపాళబం
 గాళపాంచాల క శ ర్నాటలాట

యవనకురుకేరళావంతి శ యంగవంగ
 ఆంధ్రదేశంబులాదిగా శ యఱసిసీమ
 సుతనుత్రైలోక్య సుందరిక శ జూడగోరి
 వ స్తిమని వారిరాకయు శ వి స్తరించి.

వ. వెండియు నవ్విపులు

క. సాముద్రిక శాస్త్రోక్తము
 భామామణిలక్షణంబుపరికింపవలెన్
 రామాభిరామ నిచటికి
 భూమిశాతోడి తెమ్ము శ పుత్రిక ననినన్.

వ. అనినవిని రత్నాంగదుండు వారలకు ప్రియంబులు బలికి
 కనకాంబరంబులిచ్చి.

ఏ క తా శం.

ఊడిగ భామల-వేగమె బిలచియు	
పోడిమి మీరగ-పుత్రినినిటకున్.	౧
తోడుకరమ్మన-వేడుకతోప	
న్నీటను జలకము-బోటికినార్చి.	౨
హోటకమయమం-బరము గట్టియు ర	
త్నాటకపేటంచు-రవికెయు దొడిగి	౩
పసుపులు బూసియు-నొసలకుంకుమ లిడి	
పసగకాటు కకను-లెసగగబెట్టి	౪
కురులు నున్నగదువ్వి-గొప్పగు కొప్పిడి	
పరిమళములుగల-విరులుధరించి	౫

పదకమ్ములు ప-బైడలు సరంబులు

పదనూపురములు-బంగరుగెజ్జల్ ౬

బావిలిమురుగులు-పల్లెరుపూవులు

రీవగుముక్కర-నీవియుకమ్మల్. ౭

కరకంకణములు-కడెము లుంగరములు

వరమణిముద్రిక-వజ్రపుతఘకుల్. ౮

అంగాంగంబుల-కగుసామ్మెల్లను

శృంగారంబుగ-అంగన కిడిరి. ౯

ప. ఈవిధంబున, కై జేసినకా తెల్లలోక్యసుందరి డెందంబున
పరమానందంబునొంది మందగజగమన సరిగంచు సరిగె
పైటాను, శాల్వ, మేలుముసుంగిడి, మగువలంగూడి చు
క్కలలోని చంద్రరేఖయుం బోలె, తెల్లలోక్యసుందరి
వచ్చెనటాయెటువలెను.

జం పే,

అంగజుని తేజయో, చెంగలువబాణమో

రంగుతీగె మెరుంగో, రత్నాలబండ్లతో ౧

కలరాజహంసయో, కసడు దుడిచినమణికిళ్ళు

చిలువమాణిక్యమొ, శీతాంశుకళయో ౨

తావిపూలతికయో, భావజుని దేవతయొ

దేవలోకపురంబో, దేవతరురెంబో ౩

కుసుమధనువందలపు, కొమ్మయోశృంగార

రసమొ మగరాల, వజ్రాలబంగరమో

బంగారుబొమ్మయన, సంగనతిమోదమున

రంగుమీరగ జనకు, సంగడికి వచ్చెన్.

౫

వ. ఇట్లువచ్చిన కూతు నెత్తిచెక్కిలిబుణికి, మచ్చికతో, ముద్దు
బెట్టి ముచ్చటలర పజ్జనిడుకొని, విప్రుల విలోకించి

కం. బాలామణి నాకూతుళ్

బోలగ పరికింపుడనిన భాసురులపుడు

త్రైలోక్యసుందరిని గని

చాలావిస్మయమునొంది శ్రీ సతిబరికించె.

వ. అప్పుడు నవ్వుడమి సురు లప్పొలతిలక్షణంబులు పరీక్షిం
చిరటా యెటువలెను.

త్రి పు ట.

కరములను తిల-కించి రాయువు

కాంతు రేఖయుపుత్ర రేఖయు

సిగులుగులుకగ, మచ్చ రేఖయు

చెలగజూచి

౧

అన్నరేఖయు-స్వర్ణ రేఖయు

వన్నెమీరగ-జూచి, పదముల

నున్న రేఖలు-జూచి, ముఖల

క్షణలుజూచి,

౨

జ్యోతిరిష సా-ముద్రికంబులు

సోదజేసియు-పతివ్రతానర

సతుల వేగుల-చిహ్నమునుచతు
రాండ్రచిహ్నం.

3

ఆయువును సా-మ్రాజ్యమైమవ
అరసుతమణి-మాదికంబులు
శ్రీయుతంబగు-నట్టిలక్షణ
సీతులు జూచి

౪

సంతసం బల-రంగ మెచ్చియు
జనపతినిగని-వేదవిప్రులు
పొంతనము ల-క్షణము లున్నవి
యింతికన్ని

౫

వ, అని మఱియును.

గీ. గోత్రసూత్రంబులన్నియు శ కోరి దెలిసి
వారిజాక్షిని మారాజ శ వరునిసుతున
కిచ్చి ధర్మాంగదునితోడ శ వియ్యమంద
మనసుగలిగున్న యీవచ్చు శ మచ్చకంఠి.

వ. అని విప్రులు మఱియు,

ద్వీ ప ద.

ధర్మాంగదునితోర-త్నాంగదా సీవు
నర్మిలితో వియ్య-మందితి వేని
రసదాళిలో పండు-రంజిల్లి నట్లు
దశవన్నెపు త్తడి-తావి గన్నట్లు
ఉండును మీచి త్త-మెట్టిదో యనిన

నిండు వేడుకతోడ-నృపచంద్రు డనియే
 సమ్మతి నమ్మహా-జననాథు తోడి
 సంబంధమును గల్గ-జన్మఫలంబు
 సత్యసంధుండు భూ-చక్రేశ్వరుండు
 అత్యంతధార్మికుం-డతివిక్రముండు
 అట్టిధర్మాంగదు-మహారాజ ముద్దు
 పట్టికి వినుడి ప-ట్టపు దేవి గాగ
 సుతయైన త్రైలోక్య-సుందరి నిత్తు
 నధికసమ్మతము మా-కందరికనియు
 వక్కలాకులుతట్ట-లొనరంగబెట్టి
 అక్కజమణి కాను-కలు కట్టణములు
 వింతగాగొనివచ్చి-విప్రుల కిచ్చి
 అంతఃపురంబున-కాత్త జ ననిపి

వ॥ ఇట్లు గత్నాంగదమహారాజు తనపుత్రియైన త్రైలోక్య
 సుందరిని ధర్మాంగదమహారాజు పుత్రున కీ నిశ్చయించి
 విప్రులకు ప్రియంబులు బలికి బహుమతు లొసంగి తన
 మన్త్రి పురోహిత పండితప్రధానులం జూచి,

ఏ క తా శ ము.

కనకపురమునకు, చని ధర్మాంగదు
 గని నాతని సుతు, గని నడవడియున్
 అరయగవలె రా,జ్యాంగంబెల్లను
 ఎరిగియు తరుణిని, యివ్వగ వచ్చున్

౧

౨

కన్నుల చూడక, మస్కఱ కై నను
కన్య నీవచ్చునె, యిన్నియు నేలా?

3

వ. కావున,

క. మీరీవిప్రుల సరసనె

గారవ మొప్పంగ నేగిరకనక పురమునక

ధీరుని ధర్మాంగదు సుతు

మేరలు గురుతెరిగి రండుశమిన్నక పొండ్మా.

వ. అనిన వారును యియ్యకొని రథగజాశ్వాన్తోళికాది వా
హనసమేతులై వీడ్కొని చనిరంచు కొన్ని దేశంబులు గడ
చి కనకపురంబునకుం బోవునప్పుడు,

త్రీ పు ట.

గోపురము, లుప్పరిగె మేడలు

కోటకొమ్మలు, పేట లిండ్లును

తోపులుద్యానములు వీధులు

తోరణములూ,

౧

గలుగు కనకా, పురము గని మది

చెలగి నిలిచిరి, కోట వాకిట

నిలిపి వారల, ధరసుపర్వులు

వెలయ జనిరీ.

౨

కోటవాకిలి, పేట వీధులు

దాటి హాటక, మేటి మేడలు

హోటకూట క, వాటములు దా

టంతిపురికి.

3

వ. ఇట్లు బ్రాహ్మణోత్తములు అంతఃపురంబునకుం బోయి,
ధర్మాంగదమహారాజునుంజూచి ఆశీర్వదించి,

సీ. వినుము ధర్మాంగ దోర్వీశ మీ యాజ్ఞ
ప్రకారోక్తమైనట్టికన్య సరయ
చని, బర్హరావంతిసాకేత నిషదాండ్ర
మళయాళ, చోళమఠ రాట, మచ్చ,
అంగ, వంగ, కళింగరార్యపాండ్రక, శాల్య
బంగాళ, కుకురపాంచాల, ద్రవిడ
మగధపాండ్యకళింగరమాళవ నేపాళ
దవులాలయములకుఁతరలి లలన

సరయ లక్షణ యుక్తమైనట్టి కన్య
నెందుగానక సౌరాష్ట్రమంద మొంది
యుండు మాణిక్య పురమను న నువిదనేలు
రాజు రత్నాంగదుండనురరాజరాజు.

వ. అని మఱియు,

అ ట త శ ం.

అతనిసుతతై-లోక్యసుందరి
ఆదిలచ్చో,-అంబికొ,

రతియొ వాణియొ - రాజురాణియొ

రంభయనగా.

౧

గలదుదా నివి-లాస మింతని

చిలువ రేసి - కై నను

పలుకశక్యమె - వినుము నీలపు

సరలొ - కురులూ.

౨

ముఖము చంద్రుని - సకమొ చెవులు

మురారి చేతీ - చక్రమొ

సఖయ కను భూ-యుగము సంగజు

చాప యుగమొ.

3

చెలియ నాసియు - తిలకుసుమమో

బెళుకు చూపుల్ - మీనులొ

కలికి చెక్కులు - నిలుపుటద్దమొ

గళము శంఖో.

౪

పడతి కరమాలు - పద్మలతలొ

బుడుత చన్నుల్ - బంగరు

కుడములొ కర - చరణ సఖములు

పుడు గణములొ.

౫

కౌను గగనమొ - కంచుకియొనూ

గారు నాభీ - కమలమొ

చానపిరుదులు - నిసుక దిన్నెలొ

మీన నేత్రీ.

౬

తోడలు నరటులూ - పదము లిగురులూ

నడలు కరులో - చెలికీ

డెడుగడల స్త్రీ - జాతిలో లే

దిదియు గాకా.

2

జంపె.

అరవిందముల బోలు - అరచేత అరకాల

మెరుగు రేఖలు సుళ్లు - మేతావి మచ్చల్.

౮

ధనరేఖ సుతరేఖ - ధవురేఖ సామాజ్య

ఘనమీనరేఖతో - రణ అన్నరేఖల్.

౯

రంగగు చతుర్విధము - లంగనల చిహ్నాలును

సంగతిగ బరికించి - అంగననమర్చి.

3

వచ్చితిమి మీసుతున - కచ్చెలిని దెచ్చితే

మెచ్చు లోదవును మగని - కచ్చెలియ వలనక.

౪

అనియు నీతనయునిక - గనవలని తనవార

లనిపె ఘనులను కొంద - రనఘ మాసరసక.

౫

వచ్చి పురివాకిటను - వారున్న వారినిపు

డిచ్చటికి రప్పింపు - ముచ్చటలరగను.

౬

అనిన వారలకు ధన - కనక వస్తువు లిచ్చి

ననిపి మంత్రిని నటకు - రప్పించి బలికెక.

౭

వ, ధర్మాంగదుండు నవ్విప్రులం బంపి మంత్రినిం జూచి విప్రుల
వలుకు లన్నియుం జెప్పి ఏమనుచున్నాడూ.

జం పె.

- ఏమి సేయుదు మంత్రి - ఈపాపమునకు నే
పాము గని బెట్టుకొని - పరుల బిడ్డలను. ౧
- తెచ్చి చూపియు వారి - కిచ్చ మెచ్చగ జెప్పి
యచ్చెలిని దెచ్చినన్ - వచ్చు దోషంబుల్. ౨
- తరుణి లక్షణవతల - పురగమున కేల చెలి
ధరణీపతుల నొకని - వరునిగా గోరీ. 3
- తగిలి వర్ధిలి మనని - మగడు లేనతివ జగ
తగడు బడు వగ లెన్న - డారు మదిలోనన్. ౪
- కసుగంది వ్యసనమున-పుసురనియు కన్నీరు
వసుమతిని నొక బొట్టు-వడిన పాపంబూ. ౫
- ఎన్ని జన్మములకును-సన్నమై సున్నయా
కన్యబడు గోడునే-కనుల నెటు జూతున్. ౬
- పుట్టు బోగికి యెట్టు-పట్టభద్రుని సుతను
గట్టెనని తిట్టుకొడి-గట్టనే జాలా. ౭

వ. కావున.

క. సతిపాపము నాకేటికి

గత జన్మము నందు నేమి కర్మంబులు జే
సితి నో అనుభవ మొందెద .

సతియేటికి వలదె యనిన క జనపతి తోడన్.

వ. ఇట్లుపలికిన రాజానుంజూచి బుద్ధిమతిమంత్రి.

సీ. మానవేశ్వర యేటిర మాటలాడెను మేన
 పూసని పనియ్యపై ర బూని యుండ
 ఎంత వచ్చినగాని ర ఏమైన నేనుండ
 చింతేల సుతు జాత ర కంబులింతి
 లక్షణంబులు పరీక్షలు ర వ్యర్థములు గాదు
 పతిపుత్ర సామ్రాజ్య ర భాగ్యరేఖ
 లన్నియు నుండ శ్రీ ర హరికటాక్షంబున
 సనుకూలమామన ర కన్ని వగువ

సీ. వలదనుచు చిత్రవర్ణాస ర నములు బరచి
 అతిరథుల మంత్రి మాగధు ర లవని సురల
 ఆటపాటక వాద్య మ ర హారవముల
 తోడ మీరేగి వారల ర తోడి తెండూ.

వ. అని వారలం దోడ్కొనిరమ్మని కొందరంబంపి అప్పుడు
 బుద్ధిమతిమంత్రి.

అటతాళము.

తనసుతుని నతి త్వరగ-బిలచియు
 కనకమణి భూ-షణములు
 అనువుగానిడి-హాట కాంబర
 మమర గట్టి.

౧

శిరమునను వర-మణి కిరీటము
 మొరవడిగను-బెట్టియు

పరిమళాదులు-నలది అరవిరి

సరులు దురిమి.

౨

మందహాసము-తోడ నందను

నందముగనూ-నవ మణి

కుందనపు టా-సనముపై నిం

పొంద నునిచీ.

౩

వంది మాగధ-బృందవర్గము

నందడింపా-కటికులు

అందముగ-బిరుదావళులు ఇం

పొంది చగువా.

౪

వీరణములు న-గారులును సుం

వీరములునూ-భేరులు

బూరగొమ్ములు-నాగ సరములు

బోరు కలరక.

౫

వ ఆసమయంబున రత్నాంగద మహారాజు బంపిన పండిత
ప్రధాన మండలాధిపు లేతేర, అప్పుడు బుద్ధిమతిమంత్రి
దుందుభి, పటహ, శంఖాది తూర్వంబులతో యెదురేగి
తోడ్పెచ్చి, వారల నుచితాసనంబులం గూర్చుండ నియ
మించి-

జంపె.

తాంబూలములు పుష్ప, దామములు గంధములు

జంబీరములు జీని, చక్కెరలు పండ్లు.

౬

'హెచ్చ వెల పరములును, ముచ్చటలరగ దెచ్చి
 ఇచ్చి వారల జూచి, మచ్చికతో ననియెన్. ౨

పరిణామమే మీకు, పతికి ప్రజలకు నిటకు
 వరుని జూడగ మహీ, వరుడు మిము బంపెన్. 3

రాకగద మీరిపుడు, రా కుమారుని జూడు
 డీ కళా పూర్ణుండు, యితడు ధన్యుడూ. ౪

వేద శాస్త్ర పురాణ, వేదాంగ సంహితలు
 శోధకుడు ధనుర్వేద, శూరుండు యితడూ. ౫

గీ. అనిన విని వారు వరుని జూర చంగజుడని
 చూచి మోదించి యిటువంటి ర సుంద రాంగు
 నెల్లెడల గాన మని వారి ర యుల్లమునను
 సంతసం బంది వారలు ర సమ్మతించి.

వ. అట్టిసమయమున తమలోతాము.

ద్విపద.

సకల కళా పూర్ణ, సర్వజ్ఞ మూర్తి
 అకలంక గుణవంతుడైన గూ వరుని
 కన్నుల పండువై, కర మొప్పు వాని
 సన్నత మూర్తిని, చక్కగా జూచి
 ఈ చంద మీయంద, మీ మంద హాస
 మీ చతురోక్తియు, ఈ జాణతయును
 ఈ పాటి సుకుమారు, నిలలోన మనము
 భూపాల పుత్రుల, పొడగాన మెందు

నలకూబరుని నిశా, నాథు వసంతు
 డలరు విల్తుని జయం, తాది వీరలను
 చక్కని వారంచు, సరసు తెన్నదురు
 ఇ క్కునూరునకు వా, రీడసరాదు
 వనితకు తగినట్టి, వరుడు గావునను
 అనుమానమును లేక, సతివ నీ వచ్చు
 ననెడి వారల జూచి, యా బుద్ధి మంత్రి
 కను గొని సంతోష కలితుడై బలికె.

వ. అప్పుడువారల మది నెరింగి దూరాలోచన జేసి, బుద్ధి
 మతిమంత్రి.

జంపె.

వినరయ్య మంత్రికో, విదులార యీరాజు
 పనుప డెచటికి సుతుని, పర దేశ ములకూ. ౧
 పట్ట పాయుధమునకు, బాసికము కంకణము
 గట్టిపంపియు మచ్చ, కంటులను గొనుటల్. ౨
 ఇట్టి నడతలు వీరి, యిలువరుస బాసికము
 గట్టు కొని వత్తు మటు, పట్ట పాయుధము. ౩
 భూమిశు నకునిదియు, బోదరవు లాయనా
 ఆ మేర లెరిగింపు, డనిన వారనిరీ ౪
 వినవయ్య మంత్రి మా, విభునకీ మాటలును
 వినునటుల జెప్పి యే, విధమైన మేమూ. ౫

• ఆమానినీమణిని, అనుకూల పరచెదము

శ్రీమంతు డైన యీ, చిన్ని పాపనికీ. ౬

అనిన వారలకు కన, కాంబరా భరణములు

మన మలరగా బుద్ధి, మతిమంత్రి యొసగెళ్. 2

వ. ఇట్లు బుద్ధిమతిమంత్రి వారలకుం దగిన సత్కారంబులు జేసి పంపించిన వారునుం దమకు రాజధానియైన మాణిక్య పురంబునకుం జని తమ స్వామియైన రత్నంగదమహా రాజునుం జూచి.

త్రిపుట.

కనక పురమున - కరిగి ధర్మాం

గదుని నూనుని - కనుల జూచితి

మనఘ నాతని - మహిమ జెప్పను

మా వశంబా, ౧

తెల్ల పేనుగ - రాతు డీడన

బలిదుల తప - మెల్ల జెరిచెడి

కలర్స్ డిడి - గాక దేహం

బెల్ల యోనుల్. ౨

అంగజుండ్లీ - ఉనిన విరహుల

భంగ పరచెడి - దొంగ శివు క

స్నింగలంబున - నంగ మెల్లను

భంగ మయ్యే.

ఉడుప తతనికి - యీడనిన గురు
పడతి బొందిన - పతితు డదిగా
కుడుగకను క్షయ - రోగ వీడితు
డతడు జడుడూ.

ర'

చూడ నతనికి - పుడమి నెడుగడ
లీడు గానము - వేడు కలరెడి
పోడిమియు నడ - వడుల నన్నిట
ప్రౌఢు డతడూ.

గి

వ. అని రత్నాంగదునింగని వారలుమఱియు,
సీ. వినవయ్య ధర్మాంగ శ దోర్వీశ చంద్రుండు
తనపుత్రు నితర రా శ్రష్ట్రంబులకును
పనుప డెన్నడు సుతుని శ పట్టపు కత్తికి
బాసికంబును గట్టి శ పంపి పుణ్య
వతులు మాంగల్యంబు శ వనితకు ధరియింతు
రిట్టి నడతలు వారి శ యింటి వరుస
లనియు నా వరునకీ శలలన నివ్వగ వచ్చు
నిందు కనుమాన శ మింతైన వలద
టనియు జోస్యుల బిలచి శ కల్యాణమునకు
నిశ్చయ పరచి లగ్నంబు శ నిల సురులను
బంపి యారాజ వరుని శ రప్పింపు మనియు
విన్నవించిరి వారలు శ విశదముగనూ.

వ. ఇట్లు బలికిన విని రత్నాంగదుండు.

ద్విపద.

అనిన రత్నాంగదుం - డతి చోద్య మంది
 తన మది నొక్కింత - తలపోసి జూచి
 అనఘులౌ విప్రుల-నపుడు రప్పించి
 వినుడని వారిక-వ్యధమెల్ల జెప్పి
 కాంతుడు లేక నే-కరవాలమునకు
 ఇంతికి పరిణయం-బెట్లు జేయింతు
 బోటికి రారాని-బూమెలు వచ్చు
 సాటి పారల లోన-మాటల కెడము
 మేదినిలో యిట్టి-మేరలు గలవె
 భూదేవులా రనిన-భూపతి కనిరి
 వినుము రత్నాంగదో-ర్వీపాల చంద్ర
 మనసున నీవిట్లు-మరుగంగ నేల
 అవని ప్రాజాపత్య-మసుర పిశాచ
 దైవ మాగడముగాం-ధర్మ బ్రాహ్మ్యంబు
 రాక్షసం బనువివా-హము లెనిమిదియు
 ఈ క్షీతి గలదు గా-కిది ప్రజాపత్య
 మనెడి వైవాహిక-మార్గ మూహింప
 జనపతులకు చేయ-జెల్లు గావునను
 అనుమాన మేటికి-ఆత్మలో నీకు
 అనిన సంతస మంది-యారాజ విభుడు
 ఘనుల విప్రుల జూచి-కన్యకా మణికి
 పరిణయం బొనరింప-పరమ లగ్నంబు

ధర్మాంగద చరిత్రము.

సరి జూచి జెప్పడన-శాస్త్రోక్తు లరసి
 చంద్ర తారాదులు-చక్కగా నుండ
 కేంద్ర మందున శుక్ర-గురు బుధు లుండ
 పంచాంగ దోషంబు-పాటిల్ల కుండ
 పంచక రహితమా-పరమ లగ్నంబు
 సప్తమ శుద్ధిగా-చైత్రమాసమున
 యుక్తమా పంచమి-యొగి గురువార
 సలలిత శుభయోగ-సాధన తార
 లాలిత మగు కుంభ-లగ్నంబు లెస్స
 యని నిశ్చయించి యా-యవనీశు జూచి
 వినుమని విప్రులు-వేడ్కతో జెప్ప
 పరమాతి శయమొంది-పసదనం బొసగి
 ధరణీసుకుల బంపి-ధరణీశు డంతా.

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుండు కన్యకామణియైన త్రైలోక్యసుంద
 రికి కల్యాణ ముహూర్తంబు నిశ్చయించి.

నీ. కనకపత్రిక దెచ్చి శ్రీ గ్రంథున లిఖించె
 శోభనం బీ చైత్ర శ్రీ శుద్ధమందు
 పంచమి గురువార శ్రీ పవన తారను కుంభ
 లగ్న మన్నిటజూడ శ్రీ నదియు లెస్స
 ఏకవింశతి దోష శ్రీ మేమియు జెందవు
 యీముహూర్తమున శ్రీ మీ రిచ్చటికిని
 జాగునేయకవచ్చు శ్రీ జ్యోతితో రండని
 పత్రికపై వ్రాసి శ్రీ బ్రాహ్మణులను

జీరి శుభరేఖ వారల శ చేతి కిచ్చి
కనకపురమున కీప్రాద్యై శ కడలి ధరణి
పతిని గని మీరు పరిణయ శ పత్రికొసగి
వేగ రండన, నరిగిరి శ వేడుకలర.

ప. ఇట్లు రత్నాంగదుండు ధర్మాంగదునకు పరిణయపత్రిక
లిఖించి కనకపురంబునకుం బంచి తనమంత్రినింజూచి,
పట్టణంబు కై జేయించమని నియమించిన, నతండు పౌరు
లకుం జెప్పి పట్టణంబు శృంగారింపం జేసిరటా యెటు
వలెనూ.

అటతాళం.

పురమునను గల-పౌరు లందరు
పొందుగానూ-నెలవుల
కరము సంతస-మందగా కై
జేసి రపుడూ.

౧

కమ్మ జవ్వా-దియును అత్తరు
కలయజేసీ-వీధుల
గమ్మనుచు వా-సించగా
కలయాపి జల్లీ.

౨

పచ్చికస్తూరి-మృగ మదము
పన్నీరు గూర్చి-నలికియు
ముచ్చటలరగ-కొత్త ముత్యపు
ముగు

కుంకు మగరుల-పంకముల గో
డలును బూసీ-వ్రాసిరి
పొంకముగ చి-త్రములు జూడ న
లంకరింపా,

౪

భవనముల నిడి-రవిరళముగను
పసిడి బుగడల్-పడగలు
నవమణుల తో-రణము వీధుల
నలర గట్టి.

౫

పసిడి బుగడల-పట్టు సూర్య ప
రములు బిరుదుల్-తెక్కెము
తెసగ పట్టు వి-తానములు కెం
పెసగ గట్టి.

౬

కనకసభ లిం-టింట వాకిట
కనక కదలుల్-నిలిపియు
కనకమణి కం-భముల పూరణ
కలశ ములునూ,

౭

కలవడంబులు-పట్టు కుచ్చులు
గట్టి విరులా-సరములు
చలువ చప్రము-నిలుపుటద్దము
లలర బెట్టి.

౮

మేడ లుప్పరి-గెలును వాడలు
గోపురములూ-నప్పరి

యక్షగానము.

వేడుకలరగ-జేసి రప్పుడు

పోడి మలరా.

౯

వ. ఇట్లు పట్టణంబు శృంగారం బొనర్చినం జూచి సంతోషాంత
రంగుండై రత్నాంగదుండు.

గీ. పరిణయపు పత్రికలు వ్రాసి శ భటుల బంపి
భూధవుల బంధు పివుల శ బుధుల నెల్ల
వేగ రప్పించి వారల శ విడుదులందు
నునిచి శోభనద్రవ్యాదు శ లొగి నమర్చి.

వ. ఆసమయంబున విప్రపుంగవులు కనకాపురాధీశ్వరుండైన
ధర్మాంగద మహారాజునుం గని శోభనలేఖ లిచ్చినంజూచి
వారలకు వస్త్రాభరణంబు లొసంగి పంపించి ధర్మాంగదుం
డు బుద్ధిమతి మంత్రినింజూచి.

ద్వి ప ద.

రత్నాంగదుం డతి-రయమున పరిణ
యత్నంబు గావించి-యచటికి నన్ను
సమ్మదంబున పరి-జన సహితముగ
రమ్మని శుభలేఖ-లంపించినాడు
ఎవ్వధిబోదు యీ-రవ్వ కేమందు
పువ్వుబోడిని నెట్టు-బోగికి దెత్తు
పురువుగని మోరులను-పుత్రు డని జూపి
పరుల బిడ్డల దెచ్చె-పాపి కట్టిడి
దుష్టచిత్తుడు ఖలుడు-ద్రోహి వంచకుడు

కష్ట చిత్తుడు మోస-గాడని యిట్టి
 తిట్టున కొడి గట్టి-రట్టు బొందు మని
 పుట్టించెనే నన్ను-కట్టడి బ్రహ్మ
 శ్రీమంతుడైన యా-శిష్టిశు పురికి
 ఏమోము తచటికి-యేనెట్టు బోదు
 తలచెగా దై వంబు-ధరణీశు సభల
 తలవంపు జేయించె-ధరయెల్ల దిట్ట
 నగుబాటు జేసెదవ-నలుగురిలొ నన్ను
 జగ మెరుంగగ నీవు-జేసితి విట్టి
 పనులు వద్దని నేను-పలుమారు జెప్ప
 వినవైతి విది నాదు-విధివశం బరయ
 ఏమిగానున్నదో-యేమి జేయుదును
 భూమిశు పురికి నే-పోజాల నీవు
 చను మిప్పుడు పరివార-జనసహితముగ
 అనియు ధర్మాంగదుం-డవనీశులకును
 బంధువులకు నెల్ల-పత్రిక లనిపి
 పొందుగా రప్పించి-భూసుర వరుల
 అతిరథులను మహా-రథుల దుర్గాధి
 పతు లర్థ రథులను-పట్టభద్రులను
 సమ రథులను మంత్రి-సామంత బుధుల
 క్రమమున వంది మా-గధ కవీశ్వరుల
 భటుల పురోహిత-పండితార్కులను
 కటికుల గాయక-గణికుల నటుల

చతురంగ బలముల-సకల పరిజనుల
జతనంబు జేయించి-జనపతి యపుడు
భాసురంబుగ పట్ట-పాయుధంబునకు
బాసికంబును గట్టి-పల్లకి నుంచి
దుండుభి పటహాది-తూర్వము ల్చైలగ
వందిమాగధ కవి-వర్గంబు బొగడ
పంపించె మంత్రిని-పతిజేసి పెండ్లి
కింపొంద సౌరాష్ట్ర-యిలపతి పురికి.

వ. ఇట్లు ధర్మాంగదుండు మాణిక్యపురమునకు సకల పరిజనంబులతో బుద్ధిమతి మంత్రినిం బంపించ, వారునుం జనునప్పుడూ.

క. శ్రీనాథుని తురగంబును
మానుగ మాంసంబు కాల శ మర్చక కుడినుం
డానాథా యని యెడమకు
భూనాథుని దలచుకొనుచు శ బోరున నరిగెన్.

వ. ఇట్టి శుభశకునంబులు జూచుకొని జనునప్పుడూ.

జంపె.

కొంద రరదములెక్కి-కొంద రేనుగలెక్కి
కొంద రశ్వంబులను-పొందుగా నెక్కి,
కొంద రెక్కిరి శకటు-లందముగ కొందరును
అందలము లెక్కి రతి-సుందరంబుగనూ.

౧

౨

కొందరును కాల్వడల-ముందుగా నరిగిరతి
మందహాసముతోడ-మాణిక్య పురికి.

3

వ, ఈప్రకారంబునం జని మాణిక్యపట్టణప్రాంత్యంబున నిలచి,
తమరాక రత్నాంగదున కెఱింగించిన, నతండు తనమంత్రి
నింజూచి,

అటతాళము.

బందులతో విప్రులతో-పండిత
పరి జనులతో-సీవిపు
డందముగ జని-వార లిచటికి
పొందుగానూ,

౧

తోడి తెచ్చియు-తగిన విడుదుల
వేడు కలరా-నునిచియు
పోడి మలరగ-రమ్ము వేగ మె
పొమ్మ టనినక.

౨

బంధువుల సచి-వాప్త పౌరుల
పండితులతో-పల్లకీ
గంద గజ తుర-గముల రథముల
బృందములతో

3

దుందుభి ప్రణ-వాచి తమ్మట
తూర్కములతో చెలగగ
సింధు రొదయన-భటులు కఠికులు
సంద డింపా.

౪

సుందరులు విం-జామగులు సుర
టీలు వీవా-గణికలు
పొందుగా నృ-త్యములు సలుపవ
సుంధర వరుల్.

౫

జేసి రాశీ-ర్వాదముల ఘో
షములు వెలయా-కవులును
భాసురంబుగ-బొగడ పరిజన

పణతి గొలువన్.

౬

జనియు మంత్రిని-గనియు కట్టము
లొనర నిచ్చి-వారల
మన మలర తో-డైర గని పురి
మగువ లపుడూ.

౭

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుని మంత్రి ధర్మాంగదుని మంత్రియైన
బుద్ధిమతి మంత్రినిం గని కట్టంబు లొసంగి పరమాతిశ
యంబునం దోడ్కొని వచ్చునప్పుడు నప్పట్టణంబునం గల
కాంతాజనంబులు ఒక్కరితో నొక్కరు.

సీ॥ అమ్మక్క లావోక్క శ్రీ అద్భుతం బైనట్టి
వీంతులు బుట్టెగడె శ్రీ వినరె యమ్మ
కత్తికి బాసికం శ్రీ బెత్తి గట్టుక వచ్చి
కల్యాణ మొనరింప శ్రీ గలద టమ్మ
పతి లేక సతికిని శ్రీ పరిణయం బేలాగు
జేతురో యిది యేమి శ్రీ చిత్రమమ్మ

తలబ్రాలు సతికెవరు శ తలనిడుదురో యమ్మ
కంతమున మినుకెవరు శ గటుదురమ్మ

గీ॥ బంధు జనులలో చెలికిదొక శ నిందెయనుచు
వదరు కొందరు వారిలు శ వరిశ లమ్మ
జనపతుల కిట్టి పెండ్లిండ్లు శ జెల్లునమ్మ
ఆగమోక్తప్రకాశ మి శ దమ్మ యిట్లూ.

వ. అని కాంతా జనంబులు నానావిధంబులం బలుకు చుండగ
వారలందొక్కనివచ్చి విడుదులం దుంచి బహువిధ
అన్న పానాదు లమరింపం జేయించి మంత్రి రత్నాంగ
దున కెరింగించిన నతండు.

తడ వేటి కిక యనుచు - పుడమి సురులను బిలచి
గడియ గుడకయు జూచి - నొడుడు లగ్నమనన్ ॥ ౧

వినియు పంచాంగంబు - గనియు జనపతి కనిరి
యెనసి యున్నది నేడు - దినశుద్ధి యనినన్ - ౨

ముత్తైదువుల నపుడు - మొత్తముగ రప్పించి
పుత్ర డాధరణములు - పుట్టములు రవికల్ ౩

మెచ్చు లొదవగ వారి - కిచ్చి యిటు తోడ్కొందు
మచ్చ కంటిని పుత్రి - ముచ్చ టలరగనూ ౪

అని సంతిపురమునకు - జని కన్యకా మణిని
గని వారి మన మలర - గై జేసి రపుడూ ౫

వ. అక్కన్యకా మణియైన త్రైలోక్యసుందరికి ముత్తైదువలు
శృంగారింపం జేసిరటా యెటువలెనూ.

త్రై పు ట.

తురుము వీడగ - పేరులును కుచ
గిరులు నొరయగ - కంకణంబులు
మొరయ సంపగి - నూనె శిరసున
ముగుద లంటి.

౧

తేట పన్నీ - రాట కాంగుల
వాటముగ తొర - లించి యూవిరి
బోటికిని జలకం - బొనర్చిరి
పువ్వు బోణుల్

౨

నెరి కురులు తడు-లొత్తి సరిగం
చరటి విరులెర-బట్టు గట్టియు
కురులు నున్నగ- దువ్వీ తురుమిడి
విరులు దురిమి.

3

పసుపు బూసియు - నొసల తిలకము
లెసగ దిద్దియు - బిసరుహాక్షుల
పసగ కప్పిడి - నాసి ముక్కర
లెసగ బెట్టి.

౪

రవలు గులికెడి - రవికె దొడిగియు
నవమణులహా - రములు మెడ నిడి

బవిరెలును బుగ - డలును శావిలి
మురుగు గమ్మల్. ౫

సంది దండలు - సరులు నీవీ
బంధ మిడి కర - కంకణంబులు
కుందనపు టం - డెలును పదసరు
లంద ముగనూ. ౬

కనకమణి ఖచి - తముల ముద్రిక
లనువుగా పది - వ్రేళ్ల నిడి శసి
ఇనుల పాపట - బొట్టు తలమా
నికము లిడిరీ. ౭

తలిరు బోలులు - పరిమళాదులు
నలది వేడుక - లలర జేసియు
వెలది నవ్వుడు - తోడి తెచ్చి
వేదికకునూ. ౮

నునిచి కనకపు - పీటికను శో
భనము బాడియు - నలుగు లిడి రపు
డనఘు లార్కులు - మంగళాష్టక
మొనర జదువక ౯

గీ. సకల వాద్యరవంబులు శ సందడింప
భూ ధవుల బంధు జనుల పు శ రోహితులను
వేగ రప్పించి వారికి శ విడము లిచ్చి
గడె గుడికలోన లగ్నంబు శ కదియ జూచి.

ద్విపద.

అపుడు రత్నాంగమండమ్మంత్రి వరుని
ఇపుడే వేగంబున-నిటు రమ్మ టనియు
భటుల బంప నతండు-పరివారములతో
తటుకున నేతేర-ధరప తెదురేగి

ఎదురు శాసలు జల్లి - ఎలమి తోడ్చెచ్చి
నదురున నిడి పుణ్య-సతుల రప్పించి
అరుగు పన్నీగున-అలికి వోరుంచి
మురు వొప్ప ముత్యాల-ముగ్గు దీర్పించి

ప్రియ మొప్ప బంగారు-పీట బెట్టించి
రయమున ఖడ్గంబు-రంగుగం దుంచి
సుతయైన త్రైలోక్య-సుందరం దుంచి
సతుల ముత్తైదుల-సరస నందుంచి

గణ్యులౌ విప్రుల-కరుణ రప్పించి
పుణ్యాహవాచనం-బొనర జేయించి
పంకజాక్షికి పట్ట-పాయుధంబునకు
కంకణంబులు బొసి-కంబు గట్టించి

వేదసూక్తుల యజ్ఞ-విదు లొనరించి
వేదోక్త దానము-ల్వేడ్క జేయించి
పుణ్య సూత్రమునకు-పూజ గావించి
పుణ్య వతు లంగనకు-పుణ్య సూత్రంబు

ధరియించి రరుతను-తలగ్రాలు బోసి
 కరవాలమునకు నా-క్రమమునం బోసి
 రావేళ భూసురు-లాశీర్వదంప
 వే విధంబుల బుధు-త్వేడ్క దీవింప

వంది మాగధ కవి-వర్గంబు బాగడ
 సందడిగా కటిక-జనులు కీర్తింప
 గాయకు ల్వీణాది-గాసముల్ మొరయ
 పాయక సంగీత-పాటకుల్ చెలగ

వారకాంతలు భరత-వరుస నటంప
 చేరి ముజ్జెదువ-త్సేసలు జల్ల
 తొడరి ముప్పది రెండు-తూర్వము ల్లోయ
 కడు వేడుకతో నిట్లు-కన్యకామణికి

నాలుగో దినమున-నాగ వల్లియును
 వాలాయముగ జేసి-వరనందనకును
 పరిణయం బొనరించి-పార్థివేంద్రులకు
 కరము సంతసమండ-కట్నంబు లిచ్చి

సకల జనాలికి-సత్కార మొసగి
 ప్రకటిత గతిబంపి-పార్థివేశ్వరుడు
 సచివుని పూజించి-సకల కట్టములు
 ఉచితోక్తముగ నిచ్చె-నొనర కూతునకు

‘పదినూరు తురగముల్-పదినూరు కరులు
 పదినూరు అరదము-ల్పదినూరు పశులు
 ధన కనక వస్తువు-లాసీజనములు
 కనకాభరణములు-కనక వస్త్రములు
 తనయ కరణంబుగా-తనివార నిచ్చి
 ఘనమైన బుద్ధులు-గఱపె భూ విభుడు,

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుండు పుత్రియైన తైలోక్యసుందరికి
 పరిణయంబుజేసి అరణంబులొసంగి తనయనెత్తి ముద్దాడి
 బుద్ధులు గఱపెనటా యెటవలెనూ.

జం పే.

అత్త మామల మాట-కడ్డమాడకు వారి
 చిత్తమలరగ సేవ-జేయుమో యమ్మా. ౧
 బావ కెదురుగ నిలిచి-బలుకకుము సగబోకు
 వావివరుసలు గలిగి-వర్తింప వమ్మా. ౨
 అడవిడలతో కలహ-మాడకుము వారలతో
 జోడుబాయక మైత్రి-గూడుండ వమ్మా. ౩
 పతియె దైవము సతికి-గతివేరె లేదెరుక
 పతిని శ్రీపతియుగా-భావించ వమ్మా. ౪
 పతిమాట కెదురుబడి-బలుకకుము కలనైన
 పతివ్రతా ధర్మంబు-పాలించు మమ్మా. ౫

- మది మాపు రేపు పతి-పదములను భయభక్తి
వదలకను గొలచి యొక-వన్నె దేవమ్మ. ౬
- నడవడిలో యీడు పడ-తులలోన పుడమి నెడు
గడల లేదని పేరు- బడయుమో యమ్మా. ౭
- పుట్టినింటికి మెట్టి-నింటికిని దిట్టయై
గుట్టుతో మెలగుమొక- రట్టు దేవమ్మ! ౮
- గురు బుధులు ధరజనులు- ధరణి నరుడు ధవుడు
సరిమెచ్చ నడుపుమొక-సడి దేకు మమ్మా. ౯

వ. అని రత్నాంగదుండు త్రైలోక్యసుందరికి బుద్ధిజెప్పుచు
న్నంత తల్లియైన శుచిరాంగి తనయనుం గని కౌగిటఁ
జేర్చి తన కరంబుల వికసితార వదనంబునం గూర్చి
ముద్దులిడి ఆనంద బాష్ప పూరిత నయనయై పులకజాలం
బు లెగయ.

- సీ. ఆడబిడ్డగ బుట్టు శ టధమ మెవ్వరికై న
ఒకరింట బుట్టొక శ రింట మనుట
అత్త మామల నాడ శ బిడల కేరాండ్లకు
బావ మరుదులకు బం శ ధులకు పతికి
సరిమెచ్చ నడిచియు శ సత్కీర్తి దేవమ్మ
జననీ జనకులకు శ సంతసమున
పతియై దైవమటంచు శ మది నెంచి వర్తించు
మంచొడి బాలుంచి శ పంచె నపుడు

గీ. పసిడి పల్లకి సుతనుంచి శ నసుమతీశు
 డూడిగపు చేడియల జీరి శ తోడు గూర్చి
 బాపె బుద్ధిమతీమంత్రి శ పరి జనులతో
 కదలె నావేళ సంతోష శ కలితు డగుచూ.

వ. ఇట్లు పరిణయంబొనరించి తైత్తిలోక్యసుందరినిం దోడ్కొని
 బుద్ధిమతిమంత్రి సకలపరివారంబులతో కనకాపురి ప్రాం
 తంబునకు వచ్చి తనరాక ధర్మాంగదున కెఱింగింపంబం
 చిన అప్పడు ధర్మాంగదుండు,

త్రి పు ట.

పంచవిధ వా-ద్యములు చెలగగ
 పారులతో పరి-జనుల బుధులతో
 అంచితంబుగ-యెదురుగా జని
 అవని విభుడూ.

౧

వేడుకలరగ-మంచి వేళను
 తోడుకొని తన-నగరి కరిగెను
 కోడలంతః-పురమునకు జని
 పోడి మలరా.

౨

అత్తగారి ప-దంబులకు అతి
 భక్తితో మ్రొక్కినను కోడలి
 నెత్తి కొగిట జేర్చి దీవెన
 లిచ్చె నపుడూ.

3

ముప్పు ముత్తై-దువయి కొడుకుల
మొత్తముగ గని-చిత్త మలరగ
మొప్పుగా పతి-భక్తి గలి గభి
వృద్ధి బొందూ.

౪

మనిమనిచె తన-యింట గుణవతి
ననువుగా త్రై-లోక్య సుందరి
పను లొనర్చెను-అత్త మామల
మనము లలరక.

౫

వ. ఈ ప్రకారంబున అత్త మామల చిత్తంబు లుప్పతిల్ల పను
లొప్ప మెప్పుగా జేయు ఉత్తమాంగనయైన త్రైలోక్య
సుందరినింజూచి యగుణవతి హంసతూలిక ఆడుచుండం
బున మనోవేదనంగ్రాగి మిట్టిపడి.

జం పే.

ఇట్టి యుత్తమ సతికి-యెట్టు యీ పాపమొడి
గట్టనుభవించు మని-పుట్టించె బ్రహ్మ.

౧

నారీమణిని గట్టె-బారిగా పాముకని
ఈరేడు లోకముల-కారు దూరాయెక.

౨

ఆపదల కొకదైవ-మడ్డబడు యెటువంటి
పాపిక్తె నను అనెడి-పలుకు లేదాయెక.

3

పామునకు బారియె-బరగ తొలుతేమి కొర
నోము నోచెనొగాన-మీ కోమలాంగీ.

౪

అయ్యెయీ యగుడుకె-య్యెడదూరు దిలనోళ్లు

ముయ్య మూకుడు గలదె-యెయ్యెడల నైనన్. ౫.
 పెనిమిటియు హీనమై-వనట బొందుమటంచు
 వనిత కెవ్వరు నిడిరొ-కనలి శాపంబూ. ౬
 ఇప్పణ్యవతినహ-ర్నిశములను కంటికిని
 రెప్పవలె గావ విధి-నిప్పులొడి గట్టెన్. ౭.

వ. అని గుణవతి తనమనంబున నానావిధంబులం దలంచి
 శోకింపుచున్నంత కొన్నిదినంబులుంజనిన త్రైలోక్యసుం-
 దరి యశావనంబైన తనమనంబున పురుషునియందు వాం-
 ఛబాడమి పెనిమిటిని రాకలం బోకలం కనవిన నగబడ
 నేరకున్నంత అద్భుతానంద శోకాయ త చి తంబున
 నన్వేషింపందొడంగె నప్పడు.

జం పె.

మిద్దెలును మేడలును-గద్దెలును గృహములును
 ముద్దియ వెదకదొణగె-సద్దు సేయకనూ. ౧.
 అంతఃపురములు న-న్వేషించి కాన కతి
 చింత నొందియు సతియు-మంతనంబుననూ. ౨
 ఎక్కడికి చనెనొ నత-డొక్కనాడైన కను
 లెక్కబడ డిదియెట్టి-తక్కువల కెడమో. ౩
 ఇదియేమి మాయమో-యితర దేశాధిపతి
 నదనముల కేగ నిలు-సరణి లేదటనే. ౪
 నచివుడేమొ మదెంచి-మసిబూసెగా కత్తి
 పసగ గొనివచ్చి నను-పరిణయ మొనర్చి. ౫.

ఇటునన్ను దెచ్చుటాక-కౌతుకము గానున్న
దిదియేమొ తెలియరా-దేమి సేయుదునూ,

౬

బిడ్డ బరువని మాట-కడ్డమాడక తండ్రి
పట్టి కత్తికి నన్ను-గట్టి యిటుబంపెన్.

?

వ. అని మఱియు,

ద్విపద.

మగని పొందిక లేని-మగువ నెంచగను

జగతి తొండము లేని-సామజం బిరవి

లేని దివమును శశి-లేని నిశి తావి

లేని సుమము తంతి-లేని మహతి సుతి

లేని పాట పికంబు-లేనివన సుఖము

లేని పంజరము పతి-లేని ధర బండి

లేని తేరును వృష్టి-లేని సస్యంబు

గాన పతి లేని సతి-కారాదు భువిని

పతియై దైవము గురు-పతిచుట్ట మట్టి

పతిలేని వెనుక సతి-ప్రాణ మేమిటికి

అని తన మదిలోన-అతి చింత నొంది

వనజాక్షి పూడిగ-వనితల కనియె.

కన్నియలార నా-కాంతు డేడమ్మ

కన్ను లొక నాడైన-కనుబడడె యమ్మ

రాక పోకలనైన-రమణునొకనాడు
 జోకతో కలనైన-చొప్పుడెయమ్మ
 జాడల వాడల-సన్నల నైన
 చూడ దొరక డిదేమి-చోద్యమే యమ్మ
 పలుక నవ్వగ చెలగ-పాడగా నాడ
 చెలువు నొక నాడైన-పాడనే యమ్మ
 పడతికి పతిలేని-ప్రాయ మెవ్వనము
 అడవి గాచిన వెన్నె-తొగదే యమ్మ
 దరిలేని విరహాగ్ని-తమకమున మగని
 మరచి యుండెదనన్న-మరపు రాదమ్మ
 నట్టేటిలో మునుగు-బుట్టి రీతిగను
 ఎట్టు వేగింతునే-కట్టడులార
 పరభూములకు తండ్రి-బంపి యున్నాడొ
 ధరణీశు వద్దనే-తరల కున్నాడొ
 ననునొల్ల కతని మది-నలుక నున్నాడొ
 తెలియరా దిదియేమి-తెరగని యడుగ
 కలకంఠితో ననిరి-కన్నియ లపుడూ.

వ. ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి విరహానలంబున పరితాపంబునొంది
 వరుని జూపరని యడిగిన నత్తరుణీమణులు,

అ ట తా శ ౧.

పాలతిరో విను-నీదు పురుషుడు
 పుట్టుబోగీ-ఆతడు

పలుక డెనరితో-మహిపడిగె తల

గలుగువాడూ.

౧

జంట నాలికె-పంటవిషమం

టుండునడువన్-ఁదొంకులు

వంట యింటిలో-పెట్టెలోనుం

దొంటిగతడూ.

౨

ధవళ వర్ణం-డమృతనిధి సుత

ధవుని శయ్యా-సఖుడగు

శివుని పూజకు-దగిన యోగ్యుడు

చెలియ యతడూ.

౩

జీరు నతడెవ-రైన సంగడ

జేర రితరుల్-భయమున

పారుదురు ఫణి-రాజో యని నా

రీలలామూ.

౪

ఉత్తమాంగన-నీ పెనిమిటిని

చిత్త మలరా-జూపని

మెత్తదనమున-నడుగు నీవిపు

డత్త ననినన్.

౫

వ. అనిన నయ్యుత్తమాంగన వారలతోను,

ఏకతాళం.

ఏమనడుగు దత్త-నెగ్గువిడిచి నే

నీమాటడిగి-రామేమనునో.

౬

అడిగిన వినిల త్త-అదలించునో చిన్ని
పడుచవు నీకీ-పలుకే లనునో. ౧

కొట్టునొ తిట్టునొ-కోపము జేసునొ
రట్టడి బెట్టునొ-గుట్టు జెరుపునో. 3

బీదకు దానము-పిరికికి యుగ్ధము
వెదకిన తీపును-వేముకు గలదే. ౪

అ త్తకు చి త్తము-మెప్పుగు కోడలు
క త్తికి రాత్తికి-మె త్తన గలదే. ౫

భూమిశుకు మద-సామజముకు నాగు
బాముకు చెలిమియు-భూమిని గలదే. ౬

అనియెటు లడుగుదు-నన వనితలునని
రనుమాన మేటికె- తనమగ నడుగె. ౭

విటుకులు బలికెదు-మటమాయ బన్నెదు
వెటువలె బ్రతుకుదు-వే వెట్టిదానా. ౮

నయ భయముల నె-న్ననిన జలాన్నము
ప్రియుని జూడక నే-బోంచేయననుమి. ౯

వ. అనిచెలులు ఈవిధంబున బుద్ధిజెప్పి పొమ్మని పంపించిన
త్రైలోక్యసుందరి అత్తనుంగని మ్రొక్కి, పొత్తుననిలచి
మెత్తని పలుకుల చిత్తంబు తత్తరబడుచు.

సీ. చెన్నుగా ననుపెండ్లి ర జేసిన మొదలుగా
నేటివరకు గాన ర సీకొడుకును

ఎక్కడికై నాను శ యేగినాఁడో గాక
 నను గన తనకొల్ల శ కలగినాఁడో
 మ్రొక్కెదీ వలుగకు శ మగని జూడకగాని
 నీపాదమాన నే శ నీరు మెతుకు
 ముట్టను పతిలేని శ ముగుద కేటి సుఖంబు
 అన్న వస్త్రము సొమ్ము శ లెన్న యేల

గీ. తల్లి దండ్రులు గురు లన్న శ దమ్ము లత్త
 మామ బావ మరదులేల శ మగడు లేని
 మగువ కేటికి ప్రాణంబు శ మాటలేటి
 కిపుడు విభు జూపుకొతుక శ మెరుగబలుకూ.

వ. అనిపలికిన కోడలినింజూచి శోకానలాబున భగ్గలాబంది
 చింతాయ త్తవృత్తిచే బచ్చాత్తాప సంయుక్తయై యూ
 హించుచు యగ్గుణవతి.

జంపె.

అప్పులతి మతిదెలసి-ఆశ్చర్యబడి గుట్టు
 జెప్పకుండిన మీద-చెలియ యేమానో. ౧
 ఎన్ని దినములు దాచు-కున్ననొక నాటికిని
 పన్నుగా వివరించి-బలుక వలసినదే. ౨
 కొడుకై న నీవె నా-కోడలై నా నీవె
 నొడువ నోరును లేదె-కొడుకు వీడనియున్. ౩
 చెలియ నే నేమనుచు-బలుకుదును నా నోము
 ఫలము కడుపున పాము శ నలువ బుట్టించెన్. ౪

కొడుకనుచు నిడికేర - పుడమెరుగ బడమంత్రి
జషియ కిటు మసిబూసి - పడతి నిను దెచ్చెన్. ౧

మూదిత నీ పాపచుతఁ - డదయుడై గట్టుకొనె
నిదె చూడు మని పాము - సుదతి కటు జూపెన్. ౨

కుండలిని జూచి మది - గుండె ర్పుల్లని వణకి
మెండు మూర్ఖిల బషియు - నుండె నొక జామున్. ౩

ప ఇట్లు చూపిన సర్పంబునుంగిని త్రైలోక్యసుందరి భగ్గలం
బంది మూర్ఖిల్లి తెలివొంది పెక్కురీతుల విలపించుచు,

త్రి పు ట.

శిరము వదనము - నురము నోరును

కరములను మొ - త్తుకొని ధరబడి

పొరలి దైవము - విధిని దూరుచు

పొగిలి యేడ్చెన్.

౧

ఎందు దూరుదు - యీ విధికి నే

మందరాధర - నంద నంద ము

కుండ దశరథ - నంద గోవిం

దిందిరేశా

౨

అయ్యయో యీ - పాపమున కె

య్యెడ దుముకు దే - సరెచు కుయ్యిడు

దయ్యె నాకొక - దిక్కులేదె

య్యెడకు బొదూ.

మగువయై జని - యించి ఖగమున
 కగబడియు వగ - లగుడు బడుమని
 జగమెరుగ లీఖ - యించె నా తల
 పగ గొని విధి.

న

దవుడులే కధి క - వ్యసనమునను
 దవిలి నలసియు - నవసి యివిధి
 అవిధి బడుమని - భువిని మును నను
 యెవరు దిటిరో.

గి.

వ. అని మఱియు,

స్వీ ప ద.

రామరామా నేను - భామయై బుట్టి
 భూమెల పాలైతి - పోలించి చూడ
 బూచిని గనియింట - దాచి బెట్టుకొని
 నేచి కొడుకని పేరు - నేల నిండించి
 పర భూములకు నుతుని - బనుప మాయింటి
 వరుస లేదని కర - వాల మంపించి
 పరిణయం బొనరించి - వరుస న్న దెచ్చి
 దురితంబ తనకిది - ద్రోహంబటనక
 తరుణి గదాయని - కరుణ మతిలేక
 వరుడిత డని వురగ - వరు జూపువారు
 ఈరేడు లోకముల - నారీ జనముల
 నీరీతి జేయువా - రెందె న గలరె

బీడ్డల గన్నవా - రిట్లు జేయుదురె
 గొడ్డుపు గాబట్టి - కట్టడై నన్ను
 రట్టుల బొందించ - రాముడిం బెట్ట
 గుట్టును బోగొట్ట - గోడు బెట్టించ
 వంచన లెంచినా - కొంచె పరపించ
 ఎంచి జేసితిరి మీ - కేమి జేసితిని
 నిను నన నేల న - న్నిటు జేసినట్టి
 చెనటియా ముత్రిని - జెప్పవలె గాని
 ధరపతి సుతు డని - తనసుతుని జూపి
 పరుల బిడ్డల దెచ్చి - ధంగ పరపించ
 ఎట్టు దలచెనొ మది - చ్చు జేసుకొని
 పుట్టలేనో ఆడ - బుట్టుల తలెడు
 కటకటా యిటుచేయ - కరుణింత లేక
 తలుకున తనకేమి - తప్పు జేసితినొ
 ము న్నెవరి మగువల - మొగల బాపితినొ
 పన్నుగా నాకది - ఫలియించె నిపుడు
 నాసరి వారెల్ల - ఆశ లుప్పొంగ
 భాసురంబుగ మగని - డాసి బ్రతుకంగ
 కొర నోము నోచిన - దరిబేసి కిపుడు
 వరు గూడి బ్రతుకంగ - ధర నెట్లు గలుగు
 నను గని పెంచిన - జననీ జనకులు
 కని వరున కీక నా - కని వినని చోటి

కిచ్చె తనంతటి- యిలపతని యిట్టి
 కుచ్చితుండని దెలిసి - తిచ్చునే నన్ను
 ధర్మాంగదుడు మహా - ధర్మాత్ము డనెడి
 ధర్మంబు విడిచి య - ధర్మమొడి గట్టు
 ఔరుగడే మాతండ్రి - యిట్టి వంచనలు
 ఎరిగి చెలులార మీ - రెట్లు దాచితిరె
 ఇందరు గూడి యీ - దండశూకముకు
 పొందించి దుఃఖంబు - లొంద జేసితిరె
 మీరేమి జేతురు - వారిజ భవుడు
 ఈరీతి నా నొసట - యిష్టమై వ్రాసె
 నే నెట్లు బ్రతుకుదు - నిఖిలంబు లోన
 పూని యెవ్వరు నన్ను - పోషింప గలరు.
 పతి యని యెవరితో - భాషింప నేర్తు
 పతి యని యెవరితో - బలుకుదు నగుదు.
 పతి యని యెవరితో - రతికేళి నేతు
 పతి లేని ప్రాయంబు - సతికి యేమిటికి
 పతి లేని బంధువు - ల్బలగ మేమిటికి
 పతి లేని సతికి కుత - లమునందు గలుగు.
 ఇల్లు వాకిలి రాజ్య - మెల్ల యేమిటికి
 తల్లి దండ్రులు అన్న - దమ్ము లేమిటికి
 అత్త మామేటికి - విత్త మేమిటికి
 ఇత్తనువున ప్రియ - మిపుడు యేమిటికి

పతియె దైవము సతికి - గతివేరె లేదు
 పతిలేని సతిని వసు - మతి పితామహుడు
 యేల బుట్టించె యీ - జాలి బొందుమని
 ఈలాగు జేయుటే - నెరుగనే తొల్లి
 నోచిన నోమెల్ల - బూచిగా వచ్చి
 వ్రాచెగా నావిధి - వశ మిటు లుండె
 అని యని దుఃఖించి - యబ్జాయతాక్షి
 గొనకొని కోపించి - గుణవతిని జూచి
 ఉరగమే వరు డని - సరస నేవేళ
 శిరమున మోసుక - జరిగెద నేను
 ధరగల పుణ్య తీ - రముల తిరుపతుల
 తిరుగ నాపాలిట - దేవుండు గలడు
 పతి బాసి చరియించ - పాపంబు వచ్చు
 పతి గుడువ కన్నంబు - మతి దప్పి గుడుచు
 సతి కుక్కయనా యెదిరి - పతికి మారాడు
 సతి మూగి చెవిటియనా - పతినగడు బరచు
 సతి యూర బందియనా - పతిని దూషించు
 సతి ఖరమా కనలి - పతి బట్టి గొట్టు
 సతి పెనుభూత మా - పతిని వంచించు
 సతి పిశాచం బగు - నితరుల బొందు
 సతి మాల కాకియై - కుతలమున బుటుడు
 రని నీతి శాస్త్రంబు - లరచు గావునను

వనిత గాంధారియు - వరుని గుడ్డనక
 కుంతియు పతి తెల్ల - కుష్టురో గనక
 అంతేల రతివిభు - సంగ హీననక
 శశిని రోహిణి పతి - క్షయ రోగి యనక
 శశిదేవి విభు మేను - చెడు గన్ను లనక
 ఇంత వారలు పతుల - చెంతనే నిలచి
 వంతు కెక్కిరి తార - వసుధతనూజ
 పాంచాల్యహల్యయు - పడతి మయు పుత్రి
 పంచ కన్యలబంచు - నెంచ బడి రిలను
 బడుగైన చెడుగైన - పదహీనుడైన
 జడుడైన రోగైన - నడతీనుడైన
 పామరుడైనాను - పామైన గాని
 ఏమైన యిదియు నా - నోము ఫలంబు
 పాలు దధి బోసుక - పాలించు కొనుచు
 భూలోకమున గల - పుణ్యభూములను
 తాచును మోచుక - చూచి రావలయు
 నీ చేతులారెత్తి - శేషునిమ్మనుచు
 అత్తకు మ్రొక్కిన - అతి శోక మంది
 చిత్తమున పొక్కుచు - చెలియ కిట్లనియె.

వ. ఇట్లు శోకంబు నొంది శేషునిమ్మని యడిగిన వైల్లోక్య
 నుంసరినిం గని గుండియల వేడిజెంది యగ్గుణానతి

త్రి పు ట.

వనిత యెటువలె - జనియెదవె కా
ననమునను మృగ - ములును ఘన గిరు
లెనయ భూత పి - శాచములు వన
చరులు ఫణులూ,

౧

గలుగు పొలమున - కేల తర లెదు
చిలువ జాతక - ఫలము విప్రుల
పలుకు లన్నియు - చెలియ వినుచుని
తెలియ బలికీ.

౨

తిరుపతులు తీ - ర్థంబు లెక్కడ
తెరవ లెక్కడ - ధరను వొంటిగ
వరుడు లేకను - తిరుగు తరుణికి
కొరత లొదవుక.

౩

ఉరగమును శిర - మున ధరించుక
తిరుపతులు గన - నరిగె దనుచును
జరిగి పురునొక - తొరట నునిచొరు
పిరు దరుగుదో.

౪

అనిన మనమున - కనలి వనితయు
ననియె తనయుని - గనిన జననివి
గనక కనికర - మొదలె నను నిటు
లనగ దగునే.

౫

మానహాసగు - హీనమగు విన

రాని పలుకే - వినగలిగెనను
మాన మేటికి - శ్రీపతాకడె నా
మన సెరుగునూ.

E

అమ్మ నే జె - లేమి జెపుదీ
విమ్మ శేషుని - సమ్మతిగ నే
నిమ్మలకు జనె - దమ్మ తోడగు
నమ్మ శౌరీ.

2

వ. అని యిట్లుబలికిన త్రైలోక్యసుందరి నమ్మకపదంబు నెరింగి
యగుణవతి.

అటతాళము.

శనియు తనమది - కనలి ధనము భు
వనము తన రూ - పును జెరి
పినను తన మగ - డనిగ నెనసిన
వనిత బోలుక.

౧

అంతకునిచే - జిక్కు శాంతుని
రంతు జేసీ - తెచ్చియు
సంతసం బల - రంగ బొందిన
యింతి బోలుక.

౨

పశు పతియు తన - నొసటి కంటను
మసి నొసర్పు - మగనిని
రసిక మీరగ - దెచ్చి అలరెడు
రమణి బోలుక.

3

• కల ధనము లిల - ముని కోసగి తను

వెలకు నమ్మి - మాలయై

ఒలుకు లమరిన - చెలువు గలసిన

కలికి బోలుక.

౪

పురువె పురుషుడు - దైవ మని నీ

కరము నెన్నీ - గొలుపుము

తరుణు డగునని - పురగ మెత్తియు

తరుణి కిచ్చెక.

౫

వ. అని నచ్చుపురువు నిచ్చినం బుచ్చుకొని విచ్చేయు నప్పుడు
ధర్మాంగదుండు వచ్చి ప్రేలోక్యసుందరికి అడ్డమై నిలచి.

జంపె.

ఎం దరిగెదవె నీవు - దందశూకమును గొని

డెందమున సందేహ - మొంద కేగెదవూ.

౧

జగతి నేకాకియై - మగదిక్కులే కతివ

తగదు వొంటిగ నరుగ - ధర్మమే నీకూ.

౨

ధన కనక వస్తువా - హస సంపదలు నీదె

అనుభవింపుము నిలచి - చనవలదె యమ్మా.

3

కొడుకు నీవే నాకు - కోడలును నీవె నిను

విడువ నా కొక దిక్కు - వేరెలే దమ్మా.

౪

ఉచితంబు గానవును - లొగి జేసి యవనిపై

సచివుండు నాకొక్క - నడిదెచ్చె నమ్మా.

౫

- చెనటి మంత్రికి యెంత - జెప్పినను నామాట
 వినక తడు దెచ్చె నీ - విధివశమె యమ్మా. ౬
- తొలుత మీ వారికే - తెలుపనై తాచనుచు
 పొలతినా బుద్ధపుడు - పురుపు దినె నమ్మా. ౭
- మము విడిచి యిటు లరుగ - మగువ నీతి యటమ్మ
 క్షమగలిగి యీతప్పు - సైరించ నమ్మా. ౮
- అమ్మనా మాటకిపు - డడ్డమాడకు మరలి
 రమ్మనిన రాజుగని - యమ్మగువ యనియెన్. ౯

వ. ఇట్లు పలికిన ధర్మాంగదునింగని ప్రైలోక్యసుందరి.

త్రీ పు ట.

- ఆహ రుద్ర ప్ర - తాప సాహస
 భీముడవు మహా - రాజ నీవిటు
 కూహకము మది - నెంచ ధర్మమె
 వో మహీశా. ౧

- తాచుగని మం - దాననంబున
 మూసి యింటను - దాచిబెట్టుక
 నీసుతుం డని - మంత్రి సుతునకు
 వేస మేనీ. ౨

- వచ్చుజారికి - మెచ్చజూ పె
 చ్చటికి వచ్చుట - తగదనియు వా

లిచ్చి బంపియు - తెచ్చితివి నను
కుచ్చితుండవై.

3.

పెట్టె బెట్టియు - పుట్టు బోగిని
గట్టి నాతల - బెట్టి పాపము
గట్టు కొంటివి - కట్టడై మది
గట్టి జేసీ.

౪

లేశమైనను - దోషమన కీ
మోస మెటువలె - జేసితివి నా
యాశలెల్ల ని - రాశ జేసితి
దోషకారీ.

౫

ధనము భువనము - సకల సంపద
ధపుడు లేనతి - వకు న దేటికి
జనులు నవ్వప-క్తిరి సడియును
జగతి నొడవున్.

౬.

తిండిబోవై - పిండి వంటలు
వండి తిని మై - కండ బెంచియు
మెండులే మిం - డనికి నిత్తిం
దుండ నేనూ.

౭.

౮. ఇట్లు పలికిన కోడిలినిం జూచి ధర్మాంగమండు

ద్వి ప ద.

అంగనా సీకొక్క - భంగ మే నెంచ
రంగ డెరుంగు నా - యంతరంగంబు

పన్నగ జాతక - ఫలము బ్రాహ్మణులు
 విన్నవించిన మంత్ర - విని యిటు జేసె
 నేనెన్ని జెప్పిన - నిజముగా గొనవు
 పూనరాసీపని - పొసగ జేయుదునె
 పుడమి నొంటిగనరుగ - పడతులకు తగదు
 తడయక బోయిన - సడి నిందె లొదవు
 వినరాని మాటలు - వెళ్ళ నాడితివి
 వినవలసెనె నాదు - విధివశమనిన
 మామరో వినవయ్య - మమతతో బలికె
 దీమాట లేటికే - నిట నిలచి యున్న
 మోదంబు తోడనా - మగ డితడనియు
 ఈదేహ సౌఖ్యమే - నెవ్వరి కిత్తు
 పతి లేని సతియు భూ - పతి లేని కోట
 మతిలేని చదువును - సుతి లేని పాట
 ధర లేని రాజు - ధాన్యము లేని పేట
 తరుణి లేనిల్లు - తాళము లేని యాట
 రవి లేని పగలు వివ - రము లేనిమాట
 కవి లేని సభ పూలు - గలుగని తోట
 శశి లేని రాత్రిని - ర్జలమైన పూట
 శిశువులు లేనట్టి - సిరియొంచి చూడ
 ఏటికి పతి లేని - బోటికి నిందె
 మాటల కెడమాను - సాటి వారలలా

ఈనూట లేలనా - కీసంప దేల
 భూమేల ధనమేల - బోగంబు లేల
 భూమిశ నన్నింత - బోధించ నేల
 నూమనో నామిది - మమత నీకేల
 నీకు పుత్రుడు లేదు - నేను నీకేల
 నీకు శోకం బేల - నిను నన నేల
 నను గన్న తలి దండ్రీ - నననేల మంత్రి
 నననేల నొరులను - నననేల విధికి.
 ఎన్ని జెప్పినగాని - యేనిందు నుండ
 కన్నతండ్రీంటికి - కాంక్షించి బోవ.
 పుణ్యతీర్థములకు - పుణ్యశ్రములకు
 పుణ్య భూములకు నే - బోయి వచ్చెదను.
 వద్దని జెప్పిన - వచ్చు పాపంబు
 సిద్ధించు నీకు నా - హత్య యేమనకు
 మని పదములకు న - మృగువయు మ్రొక్కి
 చ నెపెట్టె తలనడి - సంతాపముననూ॥

వ. ఇట్లు తైత్తిలోక్యసుందరి అత్తమామల వీడ్కొని గృహంబు
 వెడలి రాజమార్గంబునం జనునప్పుడు,

జంపె.

చిత్తమున చింతిలుచు - తత్తళింపుచు పెట్టె
 నెత్తిబెట్టుక జనియె - మత్తగజయానా.

చనునపుడు పురజనులు - గనిమగలు మగువలును
మనములను శోకించి - ననిరి వారపుడూ. ౨

ఇట్టి పాపంబెట్లు - గట్టె ఒడి యీ సతిని
రట్టు జేయించె యీ - రాజనెడి వారూ. 3

మనుజేశునకు యేమి - మర్మమో మగువపై
తనకేమి జేసె యీ - తరుణి యను వారూ. ౪

వటపలాధరిని వగ - లిటు గుండ జేయ యీ
మటమాయ బన్న మతి - మంత్రి యను వారూ. ౫

పన్నుగా వరుని క - న్నుల జూడకెటు లిచ్చె
కన్నతం ద్రతడెంత - కట్ట డనువారూ. ౬

ఇన్ని మాటలునేల-యీ సుద్ధి విని మోచి
కన్న తల్లేమానొ-గానమను వారూ. ౭

కాల సర్పమును గని-బాలుడని పెట్టెనిడి
మూలనే దాచున్న-సీలినను వారూ. ౮

పుడమి మగడీనమై - యిడుము ల గుడును వగల
బడగ పడతియు నోము-ఫలమనెడు వారూ. ౯

ఇట్టి కట్టకలుండు-పట్టణము లోనునికి
పట్టు మనకెట్టు లగు-నిట్టులను వారూ. ౧౦

సాము తల మోసుకొని-భూమిపై దిరుగ యే
నోము నోచెనొ తొలుత-భామయను వారూ. ౧౧

అటతాళం.

తరుణిపాపము-తల్లి తండ్రికొ
ధరణి పతికో-మంత్రికొ
ధరణిసురలకొ-యెవరికోయని

మరుగువారూ.

౧

ఎవరి కేలగు - ఉరగమును గని
భువి వగుండూ - కొడుకని
అవని పేరిడి - యువిద దెచ్చిన
అతని కగునూ.

౨

అతని కేలగు - కౌతుకము నిల
పతి సుతుండూ - అని తన
సుతుని జూపియు - సతిని దెచ్చిన
పతితు కగునూ.

౩

మంత్రికేలగు - జాతకము నిడ
మంచుమంత్రా - మెంచెను
తంత్ర మిదియని - యెంచకీచ్చిన
తండ్రి కగునూ.

౪

ఇచ్చి నాతని - కేలవరుసకు
మచ్చ కేతుం - డీడని
పద్మి మాటల - మెచ్చ జెవుబా
పలకు నగునూ.

౫

వ. అని పురజనులు పెక్కువిధంబులం దూరి పలుకుచుండగా
విని ధర్మాంగదుండు తన మనంబున.

త్రిపుట

రంగ గరుడతు - రంగ ముని జన
సంగ కల్మష - భంగ నవనిత
దొంగ శృంగా - రాంగ శౌరి భు
జంగ శయనా.

(1)

పడతి మాటలు - వినియు దశరథు
డడవులకు కొడు - కులను కొడలి
నడలడచెనని - యగుడు బడి భువి
మడిసె నతడూ.

2

సుతుడు హితవని - జెప్ప విని ధృత
రాష్ట్ర) డనుజుని - సుతుల వెతలిడ
శత సుతుల జం - పించి వనముకు
సతితో నరిగెన్.

3

కొడుకటనకను - కర చరణములు
నొడిసి రాజ న - రేంద్రుడును తన
పడతి మాటలు - వినియు వుడమిని
భంగ మొందెన్.

4

కపట మెంచియు - పురగమునకీ
కాంత దెచ్చియు, - నడవి పాలుగ

ఇపుడు జేసెను - మంత్రి నాకప

త్తి దెచ్చెన్,

గ

తల్లి దండ్రులు - వచ్చి నను నా

తనయ నల్లుని - జూపు మన్నను

చెల్లబో నే - వారి కేమని

కల్ల జెపుదూ.

౬

భూమిలో నే - నేమి పాపము

పూని జేసితి - వైవమా యీ

భూమెలకు పా - లేల జేసితి

భోగి శయనా.

వ. అని శోకించు ధర్మాంగదునిం గని కోడలినిం దలంచి య
గ్గుణవతి తన డెందంబునంగంది గుందుచు.

జంపె.

హా పద్మ సంభవా - అహికి సతివగు మనుచు

ఈపద్మముఖ తలను - ఎట్లు వ్రాసితివీ.

౧

ఇసుమంత దయలేక - వ్యసనమున శశిముఖుని

కనుగంద జేసితివె - వసుదేవ తనయా.

౨

పెద్దబుద్ధని మంత్రి - బుద్ధి నిజమని వినగ

కొద్ది జేసెనె మమ్ము - బుద్ధిమతిమంత్రి.

3

చంచలాక్షిని నేమి - పంచనలు మది నెంచి

కంచుకికి దెచ్చెనో - పంచ పాతకుడూ.

౪

ఖగము తల మోసుకొని - జగతిపై నొంటిగను
చిగురాకు బోణి యే - వగలగుడుబడునో. ౫

కమనీయమగురూపు - కాంతిరేఖ విలాస
రమణి లక్షణలు విఫ - లములాయె నయ్యో. ౬

తరుణి భయ భక్తి తా - త్వర్య గుణశీలములు
మరచి యుండెదనన్న - మరపురా దయ్యో. ౭

మతిని పన్నగమె నా - మగడు దైవమ నెంచు
పతివ్రతయు నేడడవి - పాలాయె నయ్యో. ౮

కటకలా దైవ మీ - గతిజేయు తు నెరుగ
మటుమాయ విధికి నే - మని మరుగుదయ్యో. ౯

వ. అని పెక్కువిధంబుల నగ్గుణవతి ప్రలాపించు సమయం
బున త్రైలోక్యసుందరి పట్టణంబు విడచి చనునప్పుడు.

సీ. వ్యసన మోహంబులు శ వేరుతో తెగగోసి
దందశూకమె గురువు శ దైవమనుచు

పూజించి నేవించ బోవు శ పాపంబు యీ
భూషణంబేల మై శ పూజ్యమేల

ననుచు సొమ్ములు దీసి శ వనమాల మెడలేసి
వొడల బూడిద బూసి శ బడలు దాల్చి

కావి బట్టలు గట్టి శ పావకోళ్ళును మెట్టి
జపమాల కుడిక శ చేతబట్టి

గీ. దండమును బెట్టి హరినెద ర నుండబెట్టి
జింకచర్మంబు జుట్టియు ర చంక బెట్టి
పురుష సన్యాసి వేషంబు ర పాలతి దాల్చి
పుట్టుబోగితొ పెట్టె తల ర బెట్టి నడచే.

వ. ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి పురుషమునివేషధారియై అహర్ని
శంబులం భయభక్తితో శేషున కర్పించు క్షీరాన్న శేషం
బులు తా నారగించి పుణ్యనదుల స్నానంబు లాచరింపం
బూని చనుచు.

జం పె.

భాగీరథి భవాని - పాలనది కావేరి
వేగవతి నది కృష్ణ - వేణి పెన్ననదీ. ౧
గోదావరియు యమున - గోముఖయు బాహునది
హ్రదిసీ సింధు కా - శింది శోణ నదీ. ౨
సరయునది గొడగునది - జంబునది తమసనది
సరస్వతియు భీమనది - చక్షునలిని నదీ. 3
తుంగభద్రయు గయయు - తోయదియు మాల్యవతి
గంగనది సీత గం - డికి కాశికి నదీ. ౪
అమ్రవతి పంచవతి - ఆఱుముఖ నర్మదయు
తామ్రపర్వమరనది - దక్షిణాంబు నదీ. ౫
భవ గాఢి భనుకోటి - పద్మనది శంఖనది

పవననధి స్వర్ణముఖ - పాపరాశ నదీ.	౬
పన్నగముతోను భయ - భక్తితో నమ్మగువ	
సన్నుతించియు నదుల - స్నానంబు జేసీ.	౭

ద్వి ప ద.

శేష గిరి శంక గిరి - శ్వేత భద్ర గిరి
 వృషభ గిరి గరుడ గిరి - వెంకట గిరియు
 అంజన మనంత గిరి - ఆశ్వార్థ గిరియు
 కుంజర గోకర్ణ - కుంత్య గిరి పాండ
 రంగ గిరి నామ గిరి - రామ గిరి నంత
 రంగ నాథుని గిరి - సింగరి కమల.
 గిరి అరుణ గిరి నీల - గిరి చిత్రకూట
 గిరి గంధమాదన - గిరి మంధర గిరి
 మోగిర గిరి తిరు - మూర్తుల గిరియు
 నాగ గిరి శ్వేత గిరి - నారాయణగిరి
 ఏల గిరి శ్రీ వెంక - తేశుని గిరియు
 సోలె గిరి బాల గిరి - స్వర్ణ గిరి మొదలు
 ఉరగ మెన్నడు తనకు - పురుషుడౌ ననుచు
 తిరముగా శేషుడే - దేవుడటనుచు
 త్రైలోక్యమందరి - తరలె నై మిశ్రమ
 నాలయంబునను కు - దాల తక్కిల
 జంబులు నింబలు - జంబీర తరులు

రంబలు చింతలు - రావులు పనస
 చూతము ల్పొకలు - సురపొన్న మట్టి
 కేత కెలగలు నారి - కేళ మాదిఫల
 సరళ బిల్వ మలక - చంపక వకుళ
 తరుల నీడల పక్షి - తతి మృగావళులు
 పగ లేక చరియించ - మగువ వీక్షించి
 పొగఁదొంద నిది యెట్టి - పుణ్య దేశంబా
 యని తదాశ్రమభూమి - కరుగంగ నచట
 అనఘ కశ్యపు కణ్వా - అత్రి పులస్త్య
 వామదేవు మరీచి - వ్యాస వసిష్ఠ
 జామదగ్ని అగస్త్య - జాబాలి సూత
 శౌనక నారద - శాండిల్య దాల్భ్య
 సనక సనందన - సనత్కుమారులును
 శాండిల్య మార్కండ - చ్యవన మతంగు
 మాండవ్య దూర్వాస - మౌద్గల్య కపిల
 దమనుండు శుకబృహ - దశ్వ గౌతముడు
 శమికు గాలవు సుతీ - ఊణుడు వాల్మీకి
 గార్గేయు శరభంగు - కౌశికుడు దంకు
 భర్గవి జీవి భ - రద్వాజ లాది
 గా రుషులను జూచి - కరముల్లసిల్లి
 వారిమణి పన్నగ - నాథుని డించి

బెట్టి వారలకు సా - ప్టాంగ దండంబు

బెట్టి కరములు నుదుట - బెట్టి యిట్లనియె.

వ. ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి నైమిశారణ్యంబునకుం బోయి
అచ్చట ముని బృందంబునం గని దండంబు బెట్టి.

జంపె.

కరుణజలనిధులార - సరసిజుని సములార

పరమాత్ములార నా - పాలి గురులారా. ౧

యతులార ఘనులార - వ్రతులార మునులార

పతితపావన బిరుదు - మతి గలుగు దొరలూ, ౨

చనునదియు మనునదియు = గనునదియు గను తదియు

లనఘు లాత్మజ్ఞాను - లవని రక్షకులూ, ౩

విసరయ్య మునులార - వనజ సంభవుడహికి

వనిత గా జేసి నను - వగలు గుడిపించెన్, ౪

పాము పతియకా ననుచు - బహునదులు శైలములు

భూమి తిరిగితి దాన - పొందు లేదాయెన్, ౫

ఏకాకియై దిక్కు - లేకయిటు వచ్చితిని

నాకేమి జెప్పెదరు - నా సాములారా, ౬

పన్నగము మోను కె - న్నాళ్లు దిరుగుదు నన్ను

గన్నయ్య లారొక్క - గతి జెప్పరయ్యా, ౭

వ. అనిన యతి వేషధారియైన త్రైలోక్యసుందరినింగని అ

మృసిశ్వరులు యోగధ్యానంబున వీక్షించి.

సీ. గాల విను కాశ్మీర శ పతి సతుదరమునఁహి
బుట్ట శోకంబంది శ పుడమి సురల
రప్పించి జాతకము శ జెప్పమన్నను వాగు
ఒప్ప జెప్పిన మంత్రి శ యోచనలను
తనయు డంచును జెప్పి శ జనపాలకుల నిండ్ల
లక్షణ వతియైన శ లలన నరసి
దెచ్చిన పతికిని శ మెచ్చు లొడవు నటంచు
విప్రులం పిలయెల్ల శ వెదకి నిన్ను

గీ. జూచి మీవారికిని తన శ సుతుని జూపి
పట్ట పాయధమునకు నిక శ పరిణయంబు
జేసి తెచ్చహిని మగఁడంచు శ జెప్పి జూప
వ్యసనమున గుంది పురుష య తిర వేసమేసీ.

త్రి పు ట.

వేసటను భుజ - గమును మోసుక
దేశమున గల - నదులు నభుములు
జూచి స్నానము - జేసి నీవిటు
డాసి తబలా.

౧

అతివ విను పతి - వ్రతపు నీ పతి
గతమునను కుత - లాధి పతియె

వితర గించుక - లేక తానవ.

నీతిమతియై.

9

భూసుగో తము - లకును దానము

సూసర క్షే - త్రంబు లిచ్చిన

దోసమున నీ - పతియు నిపు డహి

దొరగ బుట్టె.

3

గరుడ గమనుని - కృపను నురగము

నరుడగును నా - మ్రాజ్య మేలను

సురులు నరవరు శి లెల్ల బొగడగ

ధరపతగునూ.

౪

చింతవలదిల - వంతుకెక్కెడ

వింతిగౌతమి - గ్రుంకియానది

పొంతనొక సర - సున్న దందున

పురుషు డగునూ.

౫

మగువరో పొ - మ్మనుచు మునులన

చిగురు జోణియు - సంతసంబున

తగవు మీరగ - దండమిడి చనె

తరుణి యవుడూ.

౬

వ. ఇట్లు తన వృత్తాంతం బంతయు నమ్మునీశ్వరులు జెప్పిన సంతసంబంది దృఢ మతియై దండంబు జెట్టి వార లనుమ తింగై కొని త్రైలోక్యసుందరి ముఖ్యదేశంబులు సంచరిం పం దలంచి చనునప్పుడూ.

జంఘె.

- కందరాళ పలాళ - కదలి పిప్పలి పనస
తిందుక వకుళ నింబ - తింత్రినీ బదరీ. ౧
- సురిపొన్న జంబీర - వరుణ శారద రేల
కరవీర మాలూర - ఖర్జూర వేముల్. ౨
- మారేడు చూతవట - నేరేడు సహకార
పారిజాతప్లక్ష - నారికేళములూ. 3
- గార తిలక ప్రియక - వీరతరు డాదిమలు
బూరుగ పిచుల కోవి - దార ఆమలకల్. ౪
- సరళ కనక శిరీష - తురువక వెదురు పోక
తరులు ఫలములు సతికి కరుణ నందిచ్చుక. ౫
- వ. ఇట్టి వనంబున త్రైలోక్యసుందరి తిరలునప్పుడు.

ఏ క తా శం.

- గండకములు భే - రుండ స్మగాలవ
కుండలి సూకర - పుండరీకములూ. ౧
- కరి వృక కేసరి - హరిణ సివంగులు
తరుచర భల్లుక - శరబలు లాయల్. ౨
- చమరీ మృగ మా - ర్జాల శశక శల
భములు దుష్టులు గవ - యవములు గణుతుల్. 3
- సారెకు మృగములు - చే రిరు గడలను
నారీమణికిని - దారులు జూపుక. ౪

కాక కటక టి - ట్టిబకల కంఠక	
కోకిల చిలుకలు - గోరంకులునూ.	౫
గూక మరాళళి - కోయప్పిక చక్ర	
వాక చకోరక - కేకి బకముల్.	౬
రెక్కలు విప్పక - నక్కమలాక్షికి	
నిక్కుచు నీడగ - పక్కులు వచ్చు.	౭
భూత పిశాచులు - భేతాశంబులు	
భీతిల వలదని - నాతికి దెలుపు.	౮
ఘన ముని వరుడని - వనిత పదములకు	
వనచరులును గని - వలగొని మ్రొక్కు.	౯

వ. ఇవ్విధంబున శైలోక్య సుందరి నవ్వన మహిమంబులు
కనుంగొని అతిశయం బంది కాశీపట్టణంబు జేరి గంగా
నదిని స్నానంబుజేసి విశ్వనాథుని దర్శించి, సాష్టాంగ దండ
ప్రణామంబు లాచరించి కరకమలంబులు ముకుళించి-

జంపె.

ఫాలాక్ష ముని పక్ష - భక్తజన సురక్ష	
హాలా హాలా భక్ష - అదితి జన రక్ష.	౧
శరణు గిరిజా ధీశ - శరణు సావ వినాశ	
శరణు శ్రీ పరమేశ - శరణు భూతేశ.	౨
శరణు సావక నేత్ర - శరణు శశి నిభ గాత్ర	
శరణు పరమ పవిత్ర - శరణు హరి మిత్ర.	౩

శరణు నాగా భరణ - శరణు మునినుత చరణ

శరణు గౌరీ రమణ - శరణు పురహరణా. ౪

శరణు సర్వ గణేశ - శరణు లోకా ధీశ

శరణు కాశీవాస - శరణు విశ్వేశా. ౫

గీ. అనుచు నుతియించి యయ్యలి ౩ నీలవేణి

కాలభైరవునకు మ్రొక్కి ౩ కంబు కంతి

అన్నపూర్ణ విశాలాక్షి ౩ కంజ లిడియు

వేగమున నరిగె మగువ ప్ర ౩ యాగ కవుడూ.

త్రి పు ట. -

బ్రహ్మ తల ద్రుం - చిన శివునకును

బ్రహ్మ హత్య వ - హించ బాపిన

బ్రహ్మ జనకుం - డైన యా పర

బ్రహ్మమైనక. ౧

మాధవుని పద - పద్మములకును

మోద మలరగ - మ్రొక్కి యాసతి

మేదినికి సవ - తైన యా పా

దోధి సుతకుక. ౨

దండమిడి చం - డీశు కరమున

నుండు బ్రహ్మ క - మండలము భూ

మండలిని బడ - కేసితివి వే

చిండయానా. 3

కరుణ లేకీ - పురగమునకును

తరుణిగా నొన - రించె సచివుడు

పురువు నరుడయి - పురుషు డగునని

కరము నెన్నీ.

౪

బూచి మోసుక - పుణ్య భూములు

జూచి నీ స -న్నిధికి వచ్చితి

కాచి నను ర -క్షించు నే బహు

నీచ మతిసీ.

౫

చ. అని నుతియించి వందనంబు లాచరించి-

కు రు చ జం పె.

పురుషోత్తమునకు తా † నరిగీ శ ఉరగ

వరునితో నుదధిలో † మునిగీ.

౧

మదన జనని పదముల † కెరగీ శ చెలియ

ఎమవరుని సన్నిధికి † నరిగీ.

౨

శ్రీజగన్నాదు పూ † జించె శ యింతి

ఆ జగన్నాథు † భజించె శ.

౩

నీల మేఘ శ్యామ † లాంగా శ భక్త

పాల గో పాల భవ † భంగా.

౪

రాధ మది కమల మధు † భృంగా శ శౌరి

వేద గోచర వెన్న † దొంగా.

౫

నంద నందన హృషీ † కేశా † మాని

వందితామర ఇంది † రేశా.

౬

ఫణి శయన పరమపద † నదనా † కనక

మణి మకర కుండలా † భరణా.

౭

తరుచ రాశ్రిత దనుజ † హరణా † దంతి

వరద నరహరి కంస † హరణా.

౮

నిటలాక్ష పక్ష మాం † పాహీ † కృష్ణ

వటపత్ర శయన మాం † పాహీ.

౯

వ. అని వినుతించి త్రైలోక్యసుందరి వందనంబులు సమర్పించి.

సీ. లావుకేశ్వరు మడుగు † లక్ష్మించి గ్రుంకియు

శ్వేతగంగను దోగి † దాత జనకు

పదము కాత్యాయని † సదనంబు సిద్ధ వ

టంబు డోలా మంట † పంబు ముక్తి

మంటపంబును బోగి † మంటపం బభిషేక

మంటపము వేయికాళ్ల † మంటపంబు

గని అంజలిడియు మా † ర్కండేశ్వరము రోహి

ణీ గుండ మిందు గుం † డమున మునిగి

గీ. వచ్చి మ్రొక్కి జగన్నాథు † వద్ద జేరి

బూరె లతిరస చక్కెర † పొంగలి ప్ర

సాదమును స్వామి కర్పించి † మోద మలర

దశనిశులు నచట వసియించె † తలిరు బోణి.

ద్విపద.

చనియె మాయాపురి - సర్వ పురమునకు
 వనిత శ్రీకాకుళ - వాసున కెఱిగి
 అంజన గిరి కేగి - హనుమంతు కెఱిగి
 రంజిల్లు శ్రీపాండు - రంగున కెఱిగి
 శ్రీకూర్మ శ్రీమన్మ - శ్రీశై లయోధ్య
 ఆకాశ పురియు గం - గా నాగరంబు
 శ్రీకరం బై నట్టి - సింహాచలంబు
 గోకర్ణ పురముకు - గోష్ఠి పురమునకు
 వారణాశ్రమ మధు - రావార మునకు
 ద్వారావతికి హరి - ద్వార మాహురకు
 నారాయణాశ్రమ - నంతశయమునకు
 వారణాచలము పు - రాశ్రయ మునకు
 లోలార్కమునకు న - హోబలమునకు
 మేలు కోటకు నరిగి - మెలత చెలపిల్లె
 కెఱిగి పెరుంబుదూ - రెతి రాజులకును
 తిరుపళ్ళి స్వామి శ్రీ - తిరువడిగళుకు
 మించిన భక్తితో - మెలత నేవించి
 కంచి పురమున కరిగి - కరి వరదులకు
 అతి మోదమున మ్రొక్కి - అచ్చోటు విడచి
 అతివ మోదించి శే - మాది కేతెంచి

గోవింద రాజుల - కోరి సేవించి
 భావించి చూచి యా - పడతి యిట్లనియే
 ఆనంద గోవింద - అతి దయా సాంద్ర
 ఓ నంద నందన - ఓ కుంద రదన
 ఓ నుంద రాసన - ఓ యింది రేశ
 ఓ సింధు గంభీర - ఓ శేష శయన
 నే నిందు వచ్చితి - నిఖిలేశ నన్ను
 పూని రక్షించు మి - ప్పడు నమ్మినాను
 అని మ్రొక్కి కొండ తా - నప్పడు యెక్కి
 ఘనమైన గుళ్ళును - ఘనమంటపములు
 కను గొని సేవించి - కమలాయ తాక్షి
 కనకంబు చేమించి - కాంతి చెన్నొందు
 దేవాలయములొన - దివ్య మైనట్టి
 శ్రీ వెంకటేశుని - చిత్తమం దునిచి
 ముమ్మారు వలగొని - మ్రొక్కి యిట్లనియే
 ఇమ్మహి యెల్ల నే - నిప్పుడు దిరిగి
 వచ్చితి నన్ను యె - వ్వగు గావరైరి
 హెచ్చుగా శ్రీవెంక - టేశ నీవైన
 చేపట్టి రక్షించు - శ్రీనాథ నాకు
 దాపు నీవనుచు నీ - దండ జేరితిని
 పరమాత్మ సర్వేశ - భగవంతు కృష్ణ
 నరహరి లక్ష్మీశ - నారాయణనుచు

నుతి జేసి యచ్చోట - నుండియు తరలి
 యతి వేష ధారియై - యంబుజ వదన
 వనములు గిరులును - పలనొప్ప గడచి
 చ నె పుండరీకాక్షు - సదనంబునకునూ.

వ. ఇట్లు పుండరీకాక్షుని సన్నిధికి వచ్చి నారాధించి నమస్కరించి నభినుతు లొనరించి-

జంపె.

పుండరీకాక్ష బ్ర - హ్మాండ నాయక శౌరి
 అండజాదిపు గమన - కుండలీ శయనా. ౧

బాణు కర హర చక్ర - పాణి నారాయణా
 వేణు నాద వినోద - చాణూర హరణా. ౨

కేశవాచ్యుత హృషీ - కేశ ముని జన తాప
 నాశ నరహరి రమా - ధీశ భవ నాశా. 3

పాల నిధి శయన గో - పాల సుర పరిపాల
 నీల నిభ దేహ జగ - జాల పరిపాలా. ౪

వనజాక్ష మునిపక్ష - వనజాననా రక్ష
 కనకాక్ష శీక్ష శ్రీ - కౌస్తుభా వక్షా. ౫

వ. అని త్రైలోక్య సుండరి పరమపదనివాసునికి పరంజ్యోతియై ఉభయ కావేరి మధ్యమున నున్న శ్రీరంగశాయికి ఆలయంబైన భూలోక వైకుంఠంబనంబులు గుశ్రీరంగంబునకు వచ్చి తిరుక్కావేట తీర్థంబులాడి చంద్రపుష్కరుణి,

బిల్వ, జంబు, అశ్వత్థ, పలాశ, పున్నాగ, వకుళ, కేదంబ, ఆ
 మ్రాది నవతీర్థంబుల నాగేంద్రసమేతంబుగా స్నానంబు
 జేసి, పరమ భాగవత పన్నిద్దరాశ్వాదులకుం బ్రణుతించి,
 కస్తూరి రంగనాయకుల సేవించి, శ్రీరంగనాయకి సన్నిధికిం
 బోయి దండంబులు సమర్పించి, పరవాసుదేవుల నమస్క-
 రించి, జయవిజయుల సేవించి.తిరుప్పెట్టై దర్శించి, ప్రదక్షి-
 ణంబు లొనరించి, అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుం
 డైన శ్రీరంగనాయకుల సన్నిధికిం బోయి, దర్శించి, పూ-
 జించి, భజించి.

అ ట తా శం.

కేశవా నా - రాయణా పర

వాసుదేవా - ముర హర

శ్రీశ దశవిధ - రూప కల్మష

నాశ శరణా.

౧

గరుడ గమన - సురేంద్ర వంశిణ

పరమ పురుషా - శ్రీధర

సరసిజోదర - సుర నవోద్భవ

చరణ శరణా.

౨

వేణు నాద వి - నోద గోప జ

నానుమోదా - నారద

వీణ నాద ప్ర - మోద జానకి

నాథ శరణా.

3

వనజభవు జన - కహి శయన హరి

వనజ నయనా - మాధవ

దనుజ మర్దన - కుసుమ సాయక

జనక శరణా.

౪

చారు నద్గుణ - ధామ సంగర

భీమ రామా - నగధర

ధారుణీ సతి - కామ శ్రీరంగ

ధామ శరణా.

౫

వ. అని వందనంబు లొనర్చి.

సీ. దశరాత్రు లందుండి శ తరలాక్షి చనె కుంభ

కోణంబునకు చక్ర శ పాణి సన్ని

ధికి నేగి దండంబు శ లిడియును సారంగ

పాణికి మ్రొక్కి యే శ ణాక్షి నరిగె

మధుర మీనాక్షమ్మ శ పదముల కెఱిగియు

దర్శశయనమునకు శ తరలి దనుజ

మదనుని సేవించి శ మన్నారు కృష్ణుని

దర్శించి చూడికుడు శ తమ్మ సన్ని

గీ. ధాన మునకేగి సాష్టాంగ శ దండ మిడియు

తింత్రినీవాసు లాశ్వర్ల శ చెంత శ్రీరి

మ్రొక్కి వారిధి కరిగియు శ మునిగి లేచి

రమణి చనె వేగ రామేశ్వ శ రమున కపుడూ.

చ. ఇట్లు రామేశ్వరంబునకుంజోయి, రామలింగంబునుం దర్శిం
చి, ప్రవక్షీణంబు లొనరించి. పూజించి. భజించి.

జం పె.

దండంబు పాలాక్ష - దండంబు విషభక్ష
దండంబు ముని రక్ష - దండ మిల రక్ష. ౧
దండంబు పునుక ధర - దండంబు శూల ధర
దండంబు చర్మ ధర - దండ మిందు ధరా. ౨
దండంబు నగవాస - దండంబు గౌరీశ
దండంబు భూతేశ - దండంబు ఈశా. ౩

చ. అని వందనంబు లొసర్చి, త్రైలోక్యసుందరి ముఖ్యదేశం
బులు సంచరించి, తద్దేశవాసుల సేవించియు నెట్టి ప్ర
యోజనంబు లేనందువల్ల మునీశ్వరుల వచనంబులు దలంచి
దురితహరుండైన నరహరిని సేవింపం దలంచీ!

జం పె.

ధర్మార్థ కామ మో - క్షముల కాధారమా
కర్మ రహితంబైన - ధర్మపురి కరిగెక. ౧
మేడ లిండ్లును విప్ర - వాడలును గురుల ఖిరు
మాడిగలు వాడలును - చూడ వేడుకగుక. ౨
పారులును భాగవత - రామాయణంబులును
భారత కథలు వేద - పారాయణులునూ. ౩

ద్రావిడ ప్రబంధములు - దనరు శ్రీకోశములు
భావమలరగ చదువు - పరమ వైష్ణవులూ. ౪

నేమముతో యజ్ఞ యా - గాది జప తపములును
హోమంబులును జేయు - సోమయాజులునూ. ౫

వైరాగ్యములు గలుగు - వైష్ణవోత్తములకును
భూరి దానము లిచ్చు - పుణ్య వర్ధనులూ. ౬

వరుసతో నింటింట - వ్రత నోములును సలిపి
అరసి జేతురు అతిథి - కన్న దానములూ. ౭

చరమాధికారులు త్రి - దండ సన్యాసులును
అరయగులు జియ్యగులు - పరమ వైష్ణవులూ. ౮

తిరునామధార్మ బై - రాగులు దిగంబరులు
పరమ హంసలు మునులు - బ్రహ్మచారులునూ. ౯

బావులును చెరువులును - దేవళంబులు స్వామి
సేవకరిగెడు జనులు - చెలగి వేయివేలూ. ౧౦

వాసవుని పురిబోలు - కేశవుని పురిబోలు
భూసుర జ్యేష్ఠ పురి - బోలు ధర్మపురి. ౧౧

వ. అట్టి పట్టణంబునుం గని త్రైలోక్యమందరి సంతసంబంది.
వందనంబులు జేసీ.

కురుచజంపె.

చింతామణి తిరిని ౧ మునిగీ

అచ్చ టను ! మంతునకు సాష్టాంగ ౧ మెఱగి. ౧

- ఉక్కు కంబమునకును శ్రమైక్కి
ఇంతి ! చక్కగా కోనేట శ్రమైక్కి. ౨
- దానంబు విప్రులకు శ్రమిచ్చి
తరలి ! శ్రీనాథు కోవెలకు శ్రమిచ్చి. ౩
- పంచవిధ వాద్యముల శ్రమోడా
నందు ! ఇంచుబోలులు నాట్య శ్రమాడా. ౪
- కడలేని దీపములు శ్రమెలుగా
జనులు ! గుడిచుట్టు దండములు శ్రమెలుగా. ౫
- కొందరును పుష్పములు శ్రమెట్టా
మఱియు ! కొందరును కానుకలు శ్రమెట్టా. ౬
- వడలతిరసములు అ శ్రమములూ
మంచి ! గుడములును కుడుము లి శ్రమెనలూ. ౭
- అన్నంబు పప్పు పుల శ్రమగంబూ
చాయ ! సాన్నంబు నారికే శ్రమగంబూ. ౮
- బూరెలును పెరుగుప శ్రమచ్చళ్ళూ?
నెయ్యి ! మోరు కదలులు గారు శ్రమెళ్ళూ. ౯
- సారమగు వస్తువులు శ్రమించి?
స్వామి ! కారగిం పొప్ప జే శ్రమించి. ౧౦
- మంగళారతులు వెలి శ్రమించి
నార ! సింగరికి దండ మ శ్రమించి. ౧౧

వ, ఇట్లు సకల జనంబులు పోడశోపచారంబులు జేసి, తీర్థ

ప్రసాదంబులు గొనుచుండగా జూచి, త్రైలోక్యసుందరి
 బంగారు గరుడకంఠమున కంజలి జేసి, మదన జనకుని
 హృదయమున నుండజేసి, ముమ్మారు కోవెల వలప్రదక్షి
 ణంబులు జేసి, నరహరి సన్నిధానంబునకువచ్చి, ఆరాధించి,
 సాష్టాంగ దండప్రణామంబు లాచరించి, కరకమలంబులు
 ముకుళించి,

సీ. ప్రహలాద పక్ష పాం శ డవ పక్ష శ్రీ వక్ష
 గజ రక్ష హర పక్ష శ కంస శిక్ష
 కమ లాక్ష సుర రక్ష శ కనకా సురా శిక్ష
 కన కాక్ష శిక్ష కా శ రవ విపక్ష
 కరుణా కటాక్ష కా శ స్తుభ వక్ష భూ దక్ష
 కోదండ దీక్ష గో శ పాల రక్ష
 పక్షి రాజ ద్రక్ష శ పాప శిక్ష విచక్ష
 కాశిక సంద్రక్ష శ కాక పక్ష

గీ॥ దుష్ట జన శిక్ష కరి శిక్ష శ శిష్ట రక్ష
 జంత కుచ విష భక్ష జగ శ దేక రక్ష
 దశముఖ విపక్ష దానవ శ దళిత శిక్ష
 భక్త జన పేక్ష యిందిర శ ప్రాణ పక్ష.

వ. అని మఱిన్ని వినుతించి.

— ❧ — త్రి భం గి. ❧ —

తొలు జనువులు గొను - ఖలు లను దునిమియు

జలజజ్జ కొసగగ - జలచరమయితివి

వందె హరి వందే - నర హరి వందే. ౧

తరి గిరి ధరుడయి - తరచిజలధిసుధ

సురల కొసగితివి - ధర కమఠమవయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౨

కనకనయను పారి - గొనిధరవనిత వె

సనములనుడువగ - ఘన కిటి వయితివి

వందె హరి వందే - నర హరి వందే. 3

కనకకళిపు వధ - గొనియు యుతని సుతు

మనిచితి వతనిని - ఘన నర హరి వయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౪

పుడమి బలి నడిగి - నడచి సురపతికి

జడియ కొసగితివి - పొడి వడుగడవయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౫

ఇరువది యొక తల - మర నర పతులను

అరసి నరికితివి - పరశుధరుడ వయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౬

జనకు వచనముల - వనముల కరిగియు

ధనుజుల దునిమితి - వినకుల వరుడయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౭

జలజజ్జ భజనను - ఖలులను దునిమియు

ఇల బర ముడువగ - హల ధరు డయితివి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౮

జలజ నయనులతో - కిలకిల నగవుల

కలసి మెలగితివి - కలికి కృష్ణుడ వయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౯

కలియుగమున గల - కలుషము లణగగ

ఖలుల నణతు వట - కలికి ధరుడ వయి

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౧౦

మదన జనక విధు - వదనకు దర ధర

ఉదధినదన మృదు - పద కమలములకు

వందె హరి వందె - నర హరి వందే. ౧౧

వ. అని వినుతించి.

జం పె.

ధర గలుగు పుణ్య తీ - ర్థములు తిరువతు లెల్ల
అరసి నేవించి నీ - దరికి వచ్చితివీ. ౧

తల్లి దండ్రీయు గురువు - దాత దైవము నీవె
ఎల్ల బంధువులు నా - కంచగా నీవె. ౨

కంభమున గలడనిన - డింభకుని గాచితివి
అంబరీషుని శబరి - నహల్య గాచితివీ. ౩

నరుని సుగ్రీవు న - క్రూరు ధ్రువు గాచితివి
హరుని గోపిక లజా - మిళుని గాచితివీ. ౪

కరిని ద్రావతిని రు - క్మాంగదుని గాచితివి

శరణను విభీషణుని - పరగ గాచితివీ. ౫

శరణాగతుల బ్రోవ - బిరుదు నీదే గాని
ధర వెతుక లేదితర - దైవంబు నకునూ. ౬

పాల ముంచిన నీవె - నీళ్ల ముంచిన నీవె
పాలనిధి శయన గో - పాల నను గావూ. ౭

ఆశలెల్లను కోసి - వేసి వేసట బడితి
దేశమున లేదు దే - వుండు నాపాలా. ౮

ఎంచి రక్షించిన ను - పేక్షించినను నీవె
అంతింబుగ కీర్తి - అపకీర్తి నీదే. ౯

ప. అని విన్నపం బొనరించి, వందనంబులు జేసి, శేషునకు క్షీ
రాన్నంబులు బోసి, తచ్చేషంబు తా నారగించి ఆరాత్రి
అచ్చట వసియించి.

కురుచజంపె.

మగువ ప్రొద్దున మేలు ర కాంచీ † పెట్టె
ఖగముతో చంక సం ర ధించి. ౧

మునులు జెప్పిన పలుకు ర లెంచీ † వేగ
చన గొతమీ నది గు ర రించి. ౨

చయ్యనను నది కనుల ర జూచీ † చెలియ
చయ్యెత్తి మ్రొక్కి నుతి ర జేసీ. ౩

ఎన్ని జన్మంబులను ర జేయూ † భవము
లన్నియును కనుల గన ర బాయూ. ౪

ఎన్నంగ రాని పాశ పములూ † గ్రుంక
అన్నియును అప్పుడే † వెడలూ. ౫

సామి నా భాగ్య మెటు † లగునో † రామ
పామెన్నటికి పురుషు † డగునో. ౬.

అనుచు నరహరిని మది † నుంచీ † భోగితో
వనిత స్నానం బాచ † రించీ. ౭

పాముగా నుండగా † జూచీ † యింక
ఏమి జేయుదు నంచు † దలచీ. ౮

ఎంత పాపిష్ఠినో † గానా † నన్ను
సంతరిం చొక సామి † గానా. ౯.

మెండు భవముల చెండు † చుండూ † బ్రహ్మ
గుండ మా నది దండ † నుండూ. ౧౦

గంధగజ యాన నం † దరిగీ † వగల
గుంది యందుండి మది † కలగీ. ౧౧

వ. ఇట్లు శ్రైలోక్యసుందరి గౌతమీ నదిని స్నానంబు జేసి
సర్పాకారంబుగా నుండ జూచి మునుల పలుకులు తప్పె
నంచు బ్రహ్మగుండంబను మడుపు వద్దికి వచ్చితన చిత్తం
బునం జింతాక్రాంతయై తహతహ పాటొంది మండిపడి
కూర్పుండి నిట్టూర్పులు నిగుడించుచు.

జంపె.

అయ్యయో యింక నే - నెయ్యెడకు బోదునని

- చెయ్యి చెక్కిట జేర్చి - కుయ్యడగ దొంగగె ౧
- హా లోక నాధ న - స్నేల బుట్టించితివి
ఈలీల నాపదల - జాలి మాలోందగ. ౨
- తొలుత నడిచిన వెల్ల - తెలియ బలుకగ మునుల
పలుకు నిజమని తనువు - నిలిపి తిన్నాళ్లుగ. 3
- నిలుపనిక ప్రాణములు - అలసి తలసటలు బడి
తిల దిరిగి బడలితిని - సొలసి నలగితిని. ౪
- నడువ బోయి తె నడలు - తడబడిని యొడలెల్ల
జమవు లడరెను బడలె - పుడమినిక బ్రతికి. ౫
- బతిమాలి యెటుల నే - బ్రతుకువారల పంచ
గతిమాలి బడుదు సి - గ్గభిమాన ముడిగీ. ౬
- ఎవ్వరికి బాకాదు - ఎవ్వరిని నాశింతు
ఎవ్వరిక రక్షకులు - ఎవ్వరిక దిక్కు. ౭
- దాపొకటి లేకనే - తరుణియై జనియించి
ఏపాప పుణ్యంబు - లెరుగలే న్నెఱిగ. ౮
- జగతిలో నేవృధా - జన్మ మె త్తితిగదా
భగవంత నను వగల - పాలు జేసితినే. ౯
- వ. అని మఱిన్ని.

అటరాశము.

ఇలను ఘనత - వహించు ధరపతి
ఇంట బుట్టి - దూదికి

చులుక నైతిని - పాల కన్నను
పలుచ నైతిన్. ౧

పక్కవలె న - న్నొక్కతెను గని
దుఃఖముననూ - తల్లి దం
డక్కటా ఏ - మాదురో యని
పొక్కి యేడ్చెన్. ౨

ముల్లువలె పది - నెల్లు కడుపున
మోశి నన్నూ - గాంచిన
తల్లి యెటువలె - మొత్తుకొని తను
గుల్ల లగునో. ౩

ఏట బెరిగెడి - దాని నన్నొక
పూట బెంచూ - తండ్రి
మాట విని యే - దుగ్గి సాగర
నీట బడునో. ౪

కోడలని నను - దలచి భూపతి
గుణవతియునూ - ఏమని
గోడు గుడుతురొ - దైవమా ఏ
జాడనైరో. ౫

పుట్టు భోగికి - గట్టి నన్నీ
రట్టు జేయూ - మంత్రికి
కట్టడికి నా - పాప మతనికి
జుట్టు కొనదా? ౬

జనన భూమికి - సరిగెదన సరి
జనుల తల్లి - దండ్రుని
గనియు వారల - కేమి జెప్పుదు
కమల నయనా.

2.

ఏమటని యీ - పాము మోసుకొ
నెట్లు బోదూ - దైవమ
ఈ మడుగున బ - డిప్పుడు ప్రాణము
లేను విడచి.

౩.

ఆవలై నను - మగనితో సుఖ
మందు దనుచూ - నచ్చెలి
భావమున దలఁ - చహిని యొడి నిడి
పలవరించె.

౪.

ద్విపద.

పన్నగంబును జూచి - పతిప్రతా తిలక
కన్నుల నీరేణు - కాలువై బార
పతియని మోసుక - గతినీవె యనుచు
యతి వేసమున తిరు - పతులు భూమెల్ల
నిరిగి తిరిగియు నేను - దిమ్మరి నైతి
చొరరాని నదులెల్ల - చొచ్చి వేసరితి
ఎక్కని గిరులెల్ల - యెక్కి వేసరితి
మ్రొక్కని దైవాల - మ్రొక్కి వేసరితి

నేను ప్రాణము లింక - నిలుప నేజాల
 ఈ నీట ప్రాణంబు - నిపుడు విడిచెదను
 నా జీవితేశ ప - న్నగ రాజ యింక
 నీ జీవ మెట్లానా - నే నేమి జేతు
 జగతీసురులు నీదు - జాతక మరసి
 జగ మేలుదువటంచు - జెప్ప మీ తల్లి
 ఆశచే నిన్ను మ - దాసనంబునను
 మూసి బెట్టుక పాలు - బోసి నిను పెంచె

అట్టి నీ తల్లితో - నారడి బెట్టి
 పట్టినపట్టుగా - పెట్టెతో నిన్ను
 తెచ్చి నిన్నిప్పు డీ - తెరువు జేసితిని
 వచ్చె పాపంబు నిక - నిచ్చట విడిచి
 పెట్టిన జనులు నిక - పెను బామటంచు
 పట్టి గొట్టుదురొ నిక - పక్షింద్రు డొడిసి
 పట్టి భక్షించు నొ - పుట్టలో విడిచి
 పెట్టి బోయితి నేని - పురుష వ్రోహంబు
 గట్టు కొంటిని విధి - గడవ నా వశమె
 అనియని వాచిచ్చి - హాయని యేడ్చి
 మనసు దృఢబరచుక - మదిరాక్షి యింక
 సందేహ మేలని - చయ్యన లేచి

దండశూకంబుతో - మందాననంబు

వసుధపై నిడి వోర - వాకిలి జేసి

బిసరు హాక్షియు చీరె - బిగియించి గట్టి

కుప్పనము ముడి గట్టి - కురులు బిగ గట్టి

తప్పక విభునకు - దండంబు బెట్టి

కరములు ముకుళించి - మెరుగారు బోణి

నరహరి మురహరి - మరుజనక శౌరి

అపద్ధోధారక - అర్త జనరక్ష

పాప సంహారక - భక్త మందార

కంది బందానక - దుందుభి నంద

సింధుర వరద గో - వింద ముకుంద

ఈశ గౌరీశ కై - లాసనివాస

కాశి విశ్వేశ భవ - పాశ వినాశ

మేరు నఘ వాస పర - మేష్టి లోకేశ

నీరజాసన బ్రహ్మ - నిగమార్త నిష్ఠ

భారతి పార్వతి - భగవతి దుర్గ

క్షీర వారధి పుత్రి - శ్రీమహా లక్ష్మి

ధరణి గగనవాణి - దశ దిశలార

పరువడి అష్ట ది - క్పాలకులార

భువి గల జనులార - పుణ్యాత్ములార

నవగ్రహ పతులార - భవదూరులార
 గరుడ భేచర సిద్ధ - గంధర్వులార
 సరులార సురులార - నాగేంద్రులార
 కిన్నర ముని యక్ష - కింపురుషులార
 తిన్నగా వినుడి నే - విన్నవించెదను
 తల్లి కడుపున నుండి - వెళ్ళినది మొదలు
 తెల్ల వెల్లని పాలు - నల్లవియు నీరు
 అని యెంచితి నె గాని - అహికి నగ బడియు
 కన నొక పుణ్య పా - పంబేను యిపుడు
 పన్నగంబును మీరు - పాలింపు డనుచు
 విన్నపం బొసరించి - వెలది యాబ్రహ్మ
 గుండంబు లోపలి - కురుక బోవంగ
 అండంబు నందుండి - ఆకాశవాణి
 ఘనఘనా ఘనముతో - గర్జించియిట్లు
 మనుజ భావలతోడ - మానిని కనియె.

వ. ఇవ్విధంబున బహువిధంబుల ప్రలాపించి, త్రైలోక్యసుంద
 రి ప్రాణత్యాగంబు సేయ నిర్ణయించి, బ్రహ్మగుండంబునం
 బడబోవ నప్పుడు ఆకాశవాణి.

శ్రీ పు ట.

బాలవిను త్రై - లోక్య సుందరి

•యోల నీటిలో - బడియెదవు యీ
కాలమున నా-పలుకు నీవిపు
జాలకించూ.

బ్రహ్మ గుండము - మహిమ విను బహు
పాపములు నేడ - బాయు మునిగిన
బ్రహ్మవధ పశు - వధయు శ్రీవధ
బాలవధయూ.

౨

తల్లి బిడ్డల - తోడ బుట్టుల
పుల్లమున కా - మించు పాపము
కల్ల బలికిన - యిల్లు గాల్చిన
కలుషములునూ.

౩

భూసురో త్తము - లకును దాసము
పూసరక్షే - త్రంబు లిచ్చిన
దోసమును - విశ్వాస పాతక
దోషములునూ.

౪

కొండెములు బలి - కిన భవము సభ
నుండి పక్షము - బలుకు పాపము
బండనమునం - దోడి బారిన
పాపములునూ.

౫

పతివ్రతల గురు - యతుల సతులను
మతిని గోరిన - దురిత మెల్లను

హతములగు యీ - బ్రహ్మ గుండము
నందు మునుగె.

౬

కావునను స - ర్పమును గళమున
నీవు జాట్టుక - నీట మునిగిన
బోవు నురగా-కారమును నగు
భావజడనె.

౭

రూపు రేఖ వి - లాసముల నిల
రూఢి కెక్కును - తేజ మలరగ
భూపతై సా - మ్రాజ్య మేలును
తాప మేలా?

౮

నిత్య వైభవ - ములను బొందెదు
నిశ్చయంబుగ - నీకు పతియగు
సత్య మిదియని - గగన వాణీ
సరణి బలికె.

౯

వ. ఇట్లు ఆకాశవాణి బలికిన విని,

గీ. మదిని సంతసమంది యా - మగువ బ్రహ్మ
గుండమున బడమాని యా - కుండలీశు

నెత్తి గళమున జాట్టుక - నీటిలోన

మునుగ వాసన గల - పూల ముసురు గురిసె.

వ. అంత.

జంపె.

పాము రూపము బాసి - ఏమి జెప్పగ వచ్చు
భామ సరసను మధన - కాముడన నలరెన్ ౧
సుర గురుని వాక్కుద్ధి - సూర్యకాంతియు కనక
గిరిధీర తమ్మతాంశు - కీడగు ముఖంబున్. ౨
కలువ రేకులబోలు - కన్నులును తియ్యవిల్
చెలుపు నను కను బొమ్మ - శ్రీలనగ చెవులున్. ౩
తేటి రెక్కల బోలు - దీటు మీసంబులును
శోకేరు ముక్కజ్జ - సాటి దంతములూ ౪
అంబుజ లతలబోలు - ఆజాను బాహువులు
కంబు కంఠం బరుణ - కమలమన పదముల్. ౫
ఎగుబుజయు నగుముఖము - తగిన భూషణములును
చిగురు వెన్నెలబోలు - చీనాంధరంబుల్. ౬
గలిగి చక్కదనంబు - గల పురుషుడై నిలువ
అలివేణి జూచితా - నాశ్చర్య మందీ. ౭
అచట తపసులు బలికి - నామాట లెల్ల నే
డిచట నిజమయ్యె నిక - నిల యేల గలడూ. ౮
అని నిశ్చయించి తా-నానందమున బొంది
తన నాధునకు మ్రొక్కి - తరుణి యపుడనియెన్. ౯

ప్ర, ఇట్లు సకల పాప సంహారిణియైన బ్రహ్మగుండంబున ము
నింగినంత సర్పాకారంబు బాసి శంబరాంతకు సరియై

సౌందర్యంబులు గలిగి నిలిచిన తన జీవితేశునిం గని
మదనలాహిరినోంది దండంబుబెట్టి త్రైలోక్యసుందరి.

సీ. కనకాద్రి సమధైర్య శ వననిధి గాంభీర్య
మనసిజ సౌందర్య శ వినుత శౌర్య
కర్మదూర పవిత్ర శ నిర్మల చారిత్ర
ధర్మాంగదు సుపుత్ర శ దాన పాత్ర
నేను నీ దాన నా శ మానము నీసామ్ము
గావున జేబట్టి శ బ్రోవు నన్ను
నిను కనుల జూడగా శ మనసిజుడు నను డాసె
మదనాన్ని చే నింక శ మనగ జాల

గీ. తియ్య విల్లుని బారికి శ తోయ వలదు.
నేను నోచిన నోమెల్ల శ నేటి కిప్పుడు
ఏ కొదవ లేక చేకూడె శ రా కుమార
నన్ను రక్షించు నాప్రాణ శ నా ధ యనినా.

వ. అప్పుడు త్రైలోక్యసుందరినిం గని యతండు.

త్రై పు ట.

పనిత విను నను - తనయుడని గను
జనని జనకులు యెవరు - మును నిను
కనియు వినినది లేదు - నను మగ
డనగ దగునే.

తరుణి నీ తలి-దండ్రు లెవ్వరు

ఎరుగ మన మీరు - పురకు నెవ్వరు
పరిణయం బొన - రించి రెన్నడు
వరుస తోడక.

9

చెలియ మును మన - మరల యిరువురు
కలసి మెలగితీమే - నిలయమున
కలికి నీతో - పలుక నెగుగ నె
కలఱొనైనక.

3

పతియు నీకెటు - లగుదునే నా
సతియెటుల నై - తిటకెప్పుడు వ
చ్చితిమి వన దే - వతయొ జల దే
వతయొ రతియో,

గ

శివుని సతొ శ్రీ - సతివొ శారతొ
అవని సతొ ఆ - కాశ వాణివొ
యెవరో నీవిధ - మెరుగ బలుకుము
వివరముగనూ.

౫

వ. ఇట్లు బలికిన పురుషునిం గని నారీమణి.

ద్వి ప న.

భారతి నే గాను - సార్వతి గాను
ఆ రమా సతి గాను - అవని సతి గాను
వనదేవ తా కాశ - వాణి నే గాను
వినుము రత్నంగద - విభు పుత్రి నేను

నీ వర్తమానంబు - నేను జెప్పెదను
 అవసీత పుత్ర నీ - వాలించి వినుము
 తెరగొప్ప కాశ్మీర - దేశంబు నందు
 ధరణీశుడైన యు - ధర్మాంగదునకు
 సత్యయైన గుణవతికి - సర్పమై నీవు
 నుతుడుగా బుట్టితివి - నుందరాకార
 ధరపతి నిను జూచి - తలపోసి యపుడు
 ధరణీ సురుల బిలచి - తనయు జాతకము

జెప్పమన్నను వారు - జాతక మరసి
 జెప్పిరి కొన్నాళ్లు - జరిగిన వెనుక
 పుడమెల్ల యేలునన - బుద్ధిమతిమంత్రి
 తడయక నందుకు - తగుయోచ నంచి

పుడమీశునకు బుట్టె - పుత్రుడటంచు
 జడియక జగమెల్ల - చాటించి నన్ను
 పట్టపాయుధమునకు - పరిణయము జేసి
 నెట్టన గొనిపోయి - నీమగ డనుచు

పుట్టు బోగిని జూచ - పొక్కుచు నేను
 పెట్టెతో నిన్ను తల-బెట్టుక నదులు
 గిరు లడవు లాశ్రముల్ - ధరలోన గలుగు
 తిరుపతు లెల్లను - తిరిగి యిచ్చటికి

వచ్చి దుఃఖం బంది - వనటులం బొంది
 యిచ్చ చింతించి యీ - నీట బడబోగ

అశరీరి సర్పము - సరుత జుట్టుకొని
శశిముఖి యీ నీట - స్నానంబు జేయు

పురుషుడగు నని బలుక - పాలుపొంది నిన్ను
అరుతె జుట్టుకొని యీ - సరసిలో మునుగ
నిన్ను మనిషినిగా - నిర్మించె బ్రహ్మ
నన్నేలుకో దగు - నా ప్రాణనాథ

అని విన్నవించిన - అచ్ఛతం బంది
వనిత మహావతి - వ్రత యని మెచ్చి
కడుసంతసించి య - క్కడ నుండునంత
పుడమిసురు లచటికి - భోరున వచ్చి

దంపతులను జూచి - తగను దీవించి
ఇంపుగా దానంబు - లిమ్మచువారు
గజదాన మిమ్మని - కాంక్షించువారు
రజత మిమ్మనుమహా - రాజను వారు

కనక మిమ్మని మది - కామించువారు
ధనము లిమ్మను మహా - దా తనువారు
హయదాన మిమ్మని - ఆశించువారు
జయమగు మీకని - చేలమనువారు

ఫలదాన మిమ్మని - పలికెడువారు
తిలదాన మిమ్మని - దీవించువారు

భూరిదానము లిమ్ము - భూపతనువారు

ఈరీతి దానంబు - లిలనురు లడుగ

వనితయు నవమణి - వరభూషణములు

తన కక్షపాలలో - దాచియున్నట్టి

మెచ్చైన సొమ్ములు - ఇచ్చివారలకు

అచ్చగా దంపతు - లంజలిజేసి

నునిచి వారల నపుడు - వనజాయతాక్షి.

కనుగొని ఒకమాట - వినుడని బలికె.

వ. ఈప్రకారంబున ధరణీసురోత్తములకు దానంబు లొసంగి
నవ్విపులతో త్రైలోక్యసుండరి.

త్రి పు ట.

బ్రహ్మగుండ మ - హత్వ మింతని

పలుక ఫలములు - నిర్ణయింపగ

బ్రహ్మరుద్రా - దులకు శక్యమె

బ్రాహ్మలారా.

౧

మూడులోకం - బులను ముప్పది

మూడు కోటర - తీర్థములు గల

దీడులేదీ - తీర్థమున^ఫకే

జాడ జూడక.

౨

కలుషమను కుల - శైలములకును

కులిశమగు యీ - బ్రహ్మగుండము

బలు భవములను - మేఘములకును

పవన మగుసగా.

3

దండశూకము - తోడ నేనిపు

డిందు వచ్చి - బ్రహ్మగుండము

నందు మునుగగ - నరునిగా నిం

పొంద జేసీ.

౪

వరునిగా నా - కొనర జేసియు

దురిత మెల్లను - పరిహరించెను.

ధరణి సురలా - రనియు వారికి

దండమిడగా.

౫

వ. అని తన తెఱంగెల్లయుం జెప్పి దండంబు జెట్టిన త్రైలో
కృసుందరినిం గని యవ్వప్రలు.

జంపె.

పంచమాతలను కా - మించుపాపంబులును

పంచపాతక మెల్ల - ద్రుంచు యీ సరసీ.

౧

బ్రహ్మత్య మొనలుగా - బహుపాపములు ద్రుంచ

బ్రహ్మగుండంబనగ - బరగె నిదివరకు.

౨

శేషుడే మానవ వి - శేషుడయ్యెను యికను

శేష గుండంబనగ - జగతిలో వెలయు.

3

అతివరో సత్యవతి - పతివ్రతపు సీపు నిను
మతి దలంచినవారి - కతములగు భవముల్. ౪

ఇందీవరాక్షి యీ - దంద శూకపు ముకుపు
నందు దోగినవారు - జెంద రెమబాధల్ ౫

వ. ఇట్లు బలికి నవ్విప్రులుం జనిన త్రేలోక్యసుందరి భర్తస
మేతంబుగా మగుడి నరహరి సన్నిధానంబునకు వచ్చి సా
ష్టాంగదండంబు లాచరించి స్తుతియించి.

— ❧ —

నరహరి ద - శరధ సుత
మురహరి గ - రుడ గమన
పరమ పద - నిలయ హరి
శరణదితి - రక్ష. ౧

సురవినుత - కరివరద
తరిగిరి ధ - రసుర హర
మరుజనక - నరుని సఖ
శరణ ముని - పక్ష. ౨

నరసింహ భ - పుని జనక
సురపతి త - నయ హరణ
తరణి కళ - నిధి నయన
శరణ మణి - పక్ష. ౩

శిరిరమణ - కరిమధన

ధరవరు పు - రహరు సఖ

కరుణ శర - ది మదురిపు

శరణు శిరి - వక్ష.

౪.

౩. అని వినుటించి.

→మంగళము←

మంగళం మంగళం శ శ్రీనరహరీ

మంగళం మంగళం శ భవంతు తే

మంగళం మంగళం.

(౧)

ఇంద్రిర హృదయూర శ విందమిళింద పు

రండర వందిత శ ఇందు నిభా

మందర ధర సుర శ వందిత సనక స

నందనార్చిత గో శ వింద ముకుందా

మంగళం మంగళం శ శ్రీనరహరీ

మంగళం మంగళం శ భవంతు తే

మంగళం మంగళం.

-౨-

అక్షణమున హిర శ క్ష్యాక్షుని వధియించి

ఈక్షితి బ్రోచిన శ లక్ష్మీపతి

పక్షివాహన పా శ లాక్షివినుత భక్త

రక్ష శ్రీ కాస్తుభ శ వక్ష కంజాక్ష

మంగళం మంగళం శ శ్రీనరహరీ

మంగళం మంగళం శ భవంతు తే

మంగళం మంగళం.

3

నరులెల్ల నానంద శ కరముగాను మిము;
 మురహరివని చాల శ మొరలిడగా
 ధరణిలోన ధర్మ శ పురమున నెలకొని
 సిరు లిచ్చి దాసుల శ కరుణించు శ్రీహరీ
 మంగళం మంగళం శ శ్రీనరహరీ
 మంగళం మంగళం శ భవంతు తే
 మంగళం మంగళం.

౪

చ. మఱిన్ని విన్నవించి

జం పె.

ఆపదోద్ధారకా - ఆ రక్షణ మందార

పాపనాశ నృసింహ - భక్తవాత్సల్యా.

౧

ఉరగరూపము బాపి - నరుని జేసియు నాకు

పురుషునిగ జేసితివి - ధర ప్రసిద్ధిగనూ.

౨

శరణన్న నాథులను - కరుణించి రక్షించు

బిరుదు నీదేగాని - ఒరులకును గలదే.

౩

అనుచు బహువిధములను - అభినుతులు జేసెఱిగి

తన నాథు నెనసందు - దశరాత్రులుండీ.

౪

పరమాతి శయమునను - వరునితో నరిగె నం

బెరుమాళ్ల సన్నిధికి - గరుడాళువార్లకే.

౫

పన్నిద్దరాళ్వార్ల - పతమభాగవతులను

సన్నుతించియు స్వామి - సన్నిధికిబోయి.

౬

రంగపతి కెఱిగి తీ - ర్థప్రసాదములు గొని

అంగనయు వసియించె - నచట పదిదినముల్.

౭

ఓండి స్వామిసన్నిధిని.

—❧ దంట శోభనము. ❧—

రంగా కస్తురిరంగా ❧ రంగఖగతు రంగసుజన

సంగకలుష భంగహరే

రంగాకస్తురిరంగా ❧ రంగగుమణి నీలాంగా

అంగజజన కఖలాంగా

రంగా శ్రీహరి రంగా ❧ శోభనమే.

౧

మత్స్యవతారమవై ❧ తుచ్చులవెద ముచ్చులసింధు

జొచ్చిన నచ్చి కుచ్చితులక

మత్స్యవతారమవై ❧ గుచ్చియు యెచ్చగుచదువుల్

తెచ్చియు నుతుగని మెచ్చియు

ఇచ్చిన అచ్చుతునకునూ ❧ శోభనమే.

౨

సుందరమగు కమతమవై ❧ వందితసుర బృందములకు

ఇందని సుధ నందొసగక

సుందరమగు కమతమవై ❧ మందరమహి బంధించీ

ఇందని సింధువు దరచీ

అందిచ్చు ముకుందునకూ ❧ శోభనమే.

౩

ఘన వరహవతారమవై ❧ కనకనయను గొని చనుధర

గనివాని తనుదునుముటకై

ఘన వరహవతారమవై ❧ సనకాదులు నుతియించా

కనకాక్షుని వధియించీ

మనిచిన ధర మురహరికీ ❧ శోభనమే.

౪

నరసింహవతారమవై † హిరణ్యకశిపు హరిహతు లజు
నురు లిలసరి నొరులనినన్

నరసింహవతారమవై † బరువడి గోళ్లను జీరీ
వరభక్తుని ప్రహలాదుని
కరుణతో గాచిన హరికీ † శోభనమే. ౫

కడుచిన్నీ వడుగడవై † కడుభయమున పడతియు వజ్ర
యడవులబడు † యిడుములకై
కడుచిన్నీ వడుగడవై † పుడమియు వేడియు బలిసీ
జడియకగొని రసతలమున
నడగగ ద్రొక్కిన హరికీ † శోభనమే. ౬

పరశురామవతారమవై † దురమున బహు ధర పతులను
సిరములు తెగ నరికితివో
పరశురామవతారమవై † బలుడౌ అష్టను జంపీ
ధరణైలయు కశ్యపునకు
దా రిచ్చిన శ్రీహరికీ † శోభనమే. ౭

దశరథసుతు రాముడవై † కాశికుక్రుప నిశితాస్త్రము
లసురులగొట్టి పశుపతి విల్
దశరథసుతు రాముడవై † అసహాయుడవై! విరిచీ
శశిముఖ గొని దశకంఠుని
మసిజేసిన రఘుపతికీ † శోభనమే. ౮

గోపాలకృష్ణుడవై † గోపసుతుల రావులతరి
తీవుల బహు ప్రాపకమై

గోపాలకృష్ణుడవై † బాపియు ధనుజుల బుధులక

కాపాడియు భూభారము

బాపిన గోపాలునకూ † శోభనమే.

౯

బుద్ధావతారమవై † బద్ధముగల వృద్ధసురుల

ముద్దియలతో నొద్దికయై

బుద్ధావతారమవై † బుద్ధియుగల ముద్దియలక

సిద్ధిగ సిర సురమున మే

నెత్తి ధరించిన హరికి † శోభనమే.

౧౦

కలికై గుఱ్ఱమునెక్కి † కలినిగెలిచి కలియుగమున

కలులను శుభ ఫల మొసగక

కలికై గుఱ్ఱమునెక్కి † ఇలభారము దూలించి

జలజజు రఘుపతిచే పూ

జలుగొను రంగశాయికిసీ † శోభనమే.

౧౧

ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి తన జీవితేశునిగూడి శ్రీరంగంబు

నకు వచ్చి శ్రీరంగనాయకుల మహోత్సవముల దర్శనంబు

జేసికొనుచు పదిదివసంబు లుండి తన పుట్టినింటికిం బట్ట

యిన నూణిక్యపట్టణంబునకుఁ బోదలంచి వరునితోగూడి

నరుగునప్పుడు త్రైలోక్యసుందరి తనలోతాను-

జం పె.

పాము మగడని యెరుగు - సీమెల్ల యిపుడు నా

సామితో బోవ నను - భూమేమటనునో.

౧

మతిని సందేహించు - మాట లొడవెను పాము

పతియగది దన్యతమని - కుతల మెల్లనునో ౨

జననీజనకులు నను - మనువుమరొ మనుషో

జను లెదుర నొకటి మరు - గున నొకటనుదురో. 3

అల్లగా కివియు ధ - ర్మాంగదున కెల్లనిన

కల్లలనునో యేమి - వల్లడి బరచునో. ౪

కనకపురమునకు జను - టనువు గాదనియు తన

జనకుపీటికి నరిగె - పెవిమిటితో నెనసీ. ౫

వ. ఇట్లు తన మనోహరునింగూడి త్రైలోక్యసుందరి మాణిక్య
పట్టణ రాజమార్గంబున వచ్చునప్పుడు.

త్రి పు ట.

బుధులు మంత్రి పు - రోహితాస్యులు

భూపతులు పం - డితులు విప్రులు

రధికులును మహా - రధులు సమరధు

లర్థ రధులూ. ౧

సకల పరివా - రములు గొలువగ

జనపతియు ర - త్నాంగదుండును

ప్రకటముగ బహు - వై భవములతో

భద్రపీట. ౨

నాకమున సుర - వరులతో ము

ల్లోకనాయకు - రీతినుండెను

లోకములు విను - తించగా వే
రోలగమునా.

3

అతరెతి వే - సమున పతితో
కూతు వీ ధే - తేరగా గని
భూతలేశుడు - మది తహతబడి
పాక్కి లేచి.

౪

ఎదురుగా చను - దెంచి యిరువురు
గదిసి కౌగిట - జేర్చి శోకము
గదుర కన్నుల - నీరు గారగ
పదరి బలికె.

౫

రీతిమాలిన - రూపుతో నీ
వే తెఱగు కా - ల్నడల యిగువ్పై
కూతురా రా - నేమి నీకే
కొరత లొడవె.

౬

పట్టభద్రుని - పట్టికిని ప
ట్టంపు బారిగ - నిన్ను కత్తికి
గట్టి బంపగ-యెట్టి నిందెలు
బెట్టినారో

౭

అడవిసద్రుల-జడియ కిరువురు
నడచి యెటు వ - చ్చితిరె కూతుర

బడలియిటు రా - నేమి ఆరడి

బొడమె తనయా.

౮

ఏమివల్లడి - బుట్టె కూతుర

ఏదిసీమగ - డితడెవడు నీ

కేమి యాపద - వచ్చెనాసుత

యెరుగ బలుకూ.

౯

వ॥ అని అడిగిన త్రైలోక్యసుందరి తండ్రినిం జూచి.

జంపె.

అయ్యసీ కడుపునే - నాడబిడ్డగ బుట్టి

యెయ్యెడ లెవరు బడని - యిడుములును బడితీ. ౧

వినవయ్య కనకపురి - జనపతికి మొదటికిని

తనయుడే లే డతని - ధర్మ పత్నికినీ. ౨

పాము బుట్టగమంత్రి - భూమేలుపతికి తా

నేమేమొ బోధించి - పామనక జగతికొ. 3

పుడమీశునకు బుట్టె - కొడు కనుచు పుడమెరుగ

బడజేసి భూమీశు - కొడుకితడ టనియుకొ. ౪

తనసుతుని జూపతఁడు - మనయింటి కే తెంచి

నిను అటమటలుజేసి - నను పెండ్లిజేసి. ౫

తోడుకొని బోయి నను - వేడుకలరగ బెనుప

కోడలని వారినే - గొలిచి వ రింపా. ౬

జూడవాడల మగని - జూడబడ గానమని

తోడి చేడలను నతఁ - డేడని యడుగగా.

౭

వ. అని మఱియు,

ద్విపద.

వినుము రత్నాంగదో - ర్వీశయా చెలులు

తనయుని గన్నట్టి - జనని నడుగు మన

చని అత్తకె జగి నీ - తనయు డేడతని

పెనిమి టితఁడని నేను - కనుల గననుగదె.

నామనోనాథుని - నాకు జూపుమని

బామామణిని నేను - ప్రార్థించి యడుగ.

ఎట్టికర్మములు మును - యేను జేసితిని

పట్టిగా కడుపున - బుట్టె నొకపాము

పామనక బాలుఁడని - భూమెరుగ జేసి

రామ నిను తేగనొక - గాల్పూట గట్టి

కట్టడి మంత్రింత - రట్టుబెట్టె నని

పుట్టుబోగిని దెచ్చి - పెట్టెతో నిచ్చె

ఇచ్చిన ఆపద - ల్వచ్చెగా యనుచు

ఇచ్చ చింతించి నే - యతివేసమేసి

ఆశలు నేరుతో - కోసి పారేసి

దేశమునగల దివ్య - తిరుపతులు నదులు

జూచి వచ్చెద నని - బూచి నెత్తుకొని

మోసుక తిరిగి తీ - దే శమెలైడల

బడలియు కడపట - బ్రహ్మగుండమును
 మడువున బడి వునుగు - మాపుకొందనుచు
 ఉరక బోవగ నప్పు - డొన రళరీరి
 ఉరక వలదీవేళ - పురగంబునె త్తి
 గొంతుననిడి బ్రహ్మ - గుండమున మునుగ
 కాంతుడౌ నీకు యీ - కాకోడరంబుత్తి
 ధరపతి యగునని - తధ్యమని బలుక
 ఉరగంబుతోడనా - వోజనే మునుగ
 నాగేంద్రు డప్పడు - నరరూపు గలిగి
 నాగేంద్రశయనుకృప - నా సరస నిలిచె
 నతడే యితడు జూడు - కుతలేశ నేను
 ఇతని దోడ్కొని యిప్పు - డిందు వచ్చితిని
 అన విని యారాజు - అతి దుఃఖమంది
 తనయ నీవిట్టి తా - పంబులం బొంద
 కననేర నొకమాట - విననేర నైతి
 ననియని దుఃఖించి - యవసీశు డనియె.

వ, ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి తన వృత్తాంతం బంతయు దం
 డ్రకిం జెప్పగా విని తాపంబునొంది రత్నాంగదుండు.

జంపె.

ధర్మాంగదుడు సత్య - ధనుడ నెంచితిగదా
 ధర్మదూరుండిట్టి - కర్మియని యెరుగా.

మొదటికిని తనకు కొడు - కుదయమేలేదె యీ
ముదిత నెటువలె పాము-కదయుడై గట్టెన్. 2

కట్టి పామును పెట్టె - బెట్టి తల గట్టడవి
కిట్టి రట్టిడి దరుమ - నెట్టికట్టిడో. 3

వరవారి బిడ్డనీ - పాటు బరచితెవారు
యెరిగితేమ నుదురను - ఎరుకింతలేకా. 4

జపపతియు వలదనిన - సచిపు డీగతిజేయ
మనుపదగ దతనితల - దునుమగావలయూ. 5

ఇంత కెంచినవా డి - కెంతటికి యెంచడక
టింత ద్రోహనియు నిసు - మంతెరుగనైతిన్. 6

అనిదూరి వ్యసనమున - తనయనల్లునితోడు
కొని నగరికేతేర - తన దేవియపుడూ. 7

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుండు కూతురిని అల్లునిం దోడ్కొని త
న నగరికివచ్చిన తైలోక్యసుందరిని అత్యంతశోకంబునం
కాగిటంజేర్చి తల్లియైన శుచిరాంగి యేమని ప్రలాపింపు
చున్నదీ.

అటతాళము.

నాతనయ తై - లోక్యసుందరి
నాదు ముద్దూ - కూతుర
ఏతరిచటికి - ఒంటిగా

నేతెంచితమ్మా.

పుష్పలమ్మిన - అంగడింటను

పుల్లలమ్మా - రీతిని

ఇవిధియు యె - విధము వచ్చెనె
పుష్పభోణి.

౨

మణుల సొమ్ములు - జీని చీనాం

బరము లేదే - తామర

మణుల పేరులు - జడలు కావులు
మనుపనేలే.

3

తల్లిరో తై - లోక్యసుందరి

ధవుడు నీవూ - రానే

వల్లడాయనె - యనినజనని

కెల్లనిన వినియుక్.

౪

ఎక్కువగనా - యింటబుట్టి

తక్కువలనూ - బొందితి

వక్కటా నా - కూతురాయని

వెక్కియేడ్చె.

౫

భోగి నత్తుక - జోగివై నీ

వేగతిగనూ - వేగితో

భోగమెల్ల - నీటగలపితి

వే కుమారీ

౬

పడతులతో శృంగ - గారవనమున

నడచి యాడా - నీతను

బడలుగద అడ - విడుము లెటువలె

బడితో వబలా

2

ఈడు వారలు - జోడుబాయక

గూడి మగసి - తోడను

వేడుకలరగ - బ్రతుక నీకీ

గోడు గలిగె

౫

ఎంత బడలితో - ఎంత తల్లడి

తెంతగోడూ - గుడిచితో

ఇంతి నీ తం - ద్రేను యెరుగమె

సుంతనై నన్.

౯

వ. అని తల్లిశోకించగా సంతఃపురజనులు ఘోషించి రోదనం బుజ్జేయ వారల నివారించి రత్నాంగదుండు పుత్రినిం జూచి.

జంపె.

చింతయేటికి నీకు - సంతసింపుము నాదు

చెంత నుండుము తనయ - వంత గుండకికన్.

౧

అంగజుని జనకు శ్రీ - రంగనాథుని కృపను

భంగమొక్కటిలేక - యింగితంబుగనూ.

౨

ఇచ్చటికి వచ్చితిది - యొక్కటే చాలు నా

కిచ్చితివి ఘనత కీ - రైచ్చ దెచ్చితివీ.

3

అనికూతు వెయినోళ్ళ - కతిశయముగా బాగడి

మనమలర స్నానంబు - లొనర జేయించి.

౪

కనకాంబరంబులును - కనకమణిహారములు

తనయకల్లునికి దవ - నములు మరువములూ. ౫

విరువాజులును జాజి - విరులు గంధములొసగ

ధరియించి రిరువురును - పరమహర్షమునా ౬

ఇరువురొక నగరిలో - విరుల శయ్యను వేట్క

మరుకేళిలో దేలి - రరుష ముప్పొంగక. ౭

వ. ఇట్లు త్రైలోక్యసుందరి తన ప్రాణనాధునింగూడి సంతో
షాతిశయంబులందేలి సరససల్లాపంబులం గొన్ని దినంబు
లుం జనిన పిమ్మట అత్తగారింటికిం బోవదలంచి త్రైలో
క్యసుందరి తండ్రినింగని.

సీ. అయ్య నేనెన్నాళ్లు శ యియ్యెడుండిన గాని
అయ్య నాకొక అర శ మరిక లేదు

అత్తమామలజూడ శ ఆశబుట్టె గదయ్య
నాకునై వారెట్టి శ శోకమునను

బడుదురో వృద్ధులు శ పరమపుణ్యులువారు
పూరక యేమిందు శ వుండనేల

రాజ్యాంగమునకును శ పూజ్యుని జేసి భూ
మెల్ల యేలింపు నీ శ యల్లునిపుడు

గీ. పయనమొనరించు చతురంగ శ బలమునెల్ల
పిలువనంపుము పోవలె శ భీకరముగ
నందరును గలుగ వొంటిగే శ నందునరుగ
నీతిగాదీవు పెడలుము శ భూతలేంద్రా.

వ. అని ఇట్లు బలికిన త్రైలోక్యసుందరి వచనంబులు విని
యియ్యకొని చతురంగబలంబుల జతనంబుజేయించి.

కు రు చ జ ం పె.

తనపుత్రినపుడు మది-మెచ్చి? మెప్పుగను
కనకమణిహారములు - ఇచ్చి. ౧

అల్లునతి వేగమున - బిలచి? అతని
పుల్లమలరగ పూజ - జేసి. ౨

పదినూరు వేల తుర - గములూ? అల్లునికి
పదినూరు వేల యే - నుగలూ. 3

పదినూరు వేల పశు - పులునూ? అరణముగ
పదినూరు వేల రథ - ములునూ. ౪

ఇచ్చె జీవాంబరం - బులునూ? మణుల
హెచ్చెన భూషణం - బులునూ. ౫

లక్ష దాసీజనం - బులునూ? ఇచ్చి
అక్షణంబున అతిర - ధులనూ. ౬

సమరధుల మహారధుల - దొరలూ? కాల్చి
లముల చతురంగ సై - న్యములూ. ౭

జతనంబు జేయించి - సకలూ? జనులు
అధిక మోదంబునను - వెడలూ. ౮

అల్లుకొక రథము నె - క్కించె? సుతయు
తల్లి పదములకు నే - వించె. ౯

తనయ నెత్తియును దీ - వించీ? తల్లి
కనక పల్లిక యందు - వుంచీ. ౧౦

పంపించె అనురాగ - మెసగా? తండ్రి
యింపొంది రథ మెక్కి - రాగా. ౧౧

భేరీ మృదంగ వా - ద్యములూ? మ్రోయ
బూరుగలు నాగసా - రములూ, ౧౨

వంది మాగధులు స - త్కవులూ? బుధులు
సందడింపంగ సై - న్యములూ, ౧౩

ఎల్లెడలతను గొల్చి - రాగా? అల్లునితో
సల్లాప గోష్ఠితో - జరుగా, ౧౪

బ్రహ్మాండమవియ సై - న్యములూ? అధిక
గవ్వారంబున వెడలి - రవుడూ, ౧౫

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుండు చతురంగబల సమేతంబుగా అల్లు
నిం గూతురినిం దోడ్కొని జనుచుండ.

జం శె.

గిరులు వన ములు నదులు - పురములును దేశములు
తరలె చతురంగములు - బిరుదు రవములతో, ౧

తురగ హేషములతో - ఘోర ఘోషములతో
కరిబృంహితముల ఘేం - కార రవములతో. ౨

వీరహుంకార శం - భారవంబులతోజయ	
భేరీ రవంబులతో - నీరదియు బోలున్.	3
గుండెలును బగులంగ - సింహనాదముల బ్ర	
హ్మండమల్లాడంగ - హరులు బెదరంగా.	౪
ఈతరిని కనకపుర - ప్రాంత్యమున కరుగగా	
ఆతరిని కనకపుర - మాద్యంత మదరెన్.	౫

వ. ఇట్లు రత్నాంగదుండు చతురంగబలసమేతంబుగా కన
కాపురంబున కేతేర నప్పట్టణంబునంగల కాంతా జనం
బులు భీతిజెంది దుఃఖావేశులై.

ఏ క తా శం.

తల్లులు బిడ్డలు - ఎల్ల జనంబులు	
ఉల్లము జడరల్ల - కల్లోలముగా.	౧
కొందరు సందుల - గొందుల దూరిరి	
కొందరు బారిరి - కొందరు బెదరీ.	౨
తల్లడిల్లుచు వచ్చి - ధర్మాంగదు గని	
ఘొల్లని మొరయిడి - రెల్ల జనంబుల్.	3
పర రాజెవ్వడొ - బలముతో యిటువచ్చి	
పురి ముట్టిడి వే - సిరి నేడనినన్.	౪
అదరి తత్తరబడి - హయరథ గజముల	
చెదరక దళముల - సేఖర బరచీ.	౫

గవినిక్కివైవై - గజముల నిలిపియు
 అవిరళముగ నడ - వల వై వేలూ. ౬
 కొత్తమున కొక్క - కోటి బటులనిడి
 సత్తుగ దళముల - మొత్తము జేసీ. ౭
 యుద్ధమునకు స - న్నద్ధుండై యుద్ధ
 మొద్దిక బడదని - బుద్ధిని దలచి. ౮
 ఇవ్వడువున యి - య్యెడ కేతెంచుట
 యెవ్వడొగా నత - నెరుగగ వలయుక. ౯

వ. అని విచారించి ధర్మాంగదుండు చతురోపాయజ్ఞులైన ప్రాధుల సతిత్వరితంబున రావించి వారలతో.

సీ. పుడమిశు డెవడొకడు శ జడియక చతురంగ
 జలముతో వచ్చిన శ యిలపతెవడొ
 తలగక మీరేగి శ ధరపతి గనిమాట
 లాడి యారాజు యే శ నాడు యేలు
 ఇప్పుడెచటికి జనెద శ రిచ్చటి కేతేర
 ఏమి కారణమని శ యెరిగి రండు
 పొండన్న వారేగి శ భూపతి గనిమొక్కి
 దేవర వారిదే శ దేశమునికి

గీ. ఎందు జనియెదరిపుడు మీ శ రిందు వచ్చు
 తేమి కారణమెవరు మీ శ పేరు ఊరు
 తెలసి రమ్మని కాశ్చీర శ దేశమేలు
 పతియు మము బంపె వివరింపు శ పార్థివేంద్రా.

అనిన విని నవ్వి రత్నాంగదుండు వారలంజూచి.

జంపె.

- చయ్యనను వినుడి మీ - జననాయకునకేను
వియ్యంకుడను గాని - వేరొకడు గాదూ. ౧
- పాలుపొంద మాణిక్య - పురవరంబుననుండి
చెలువొంద యిచటికే - వలసి వచ్చితిని. ౨
- పెండ్లి జేసియు నేను - బిడనంపి ఇన్నాళ్లు
కండ్ల జూడగ నిందు - కదలి రాలేదూ. 3
- ఈ ప్రొద్దునాపుత్రి - నేపార జూడనా
కాపేక్ష గలిగిల - ల్లుని జూడగోరీ. ౪
- పొందుగా బావనిం - దుండువిందుల జూడ
యిందు వచ్చితి పతికి - సందేహమేలా? ౫
- వెఱవకిందాకతని - నరుగుదెమ్మనుగు మీ
రరుగుడన వారు మది-మరిగి వేగరిగీ. ౬
- జనపతిని గనిమొక్కి-వినుమనంతయు దెలుప
వినియు ధర్మాంగదుడు-మనమెల్లకలగీ. ౭

8. అప్పలుకులన్నియు విని ధర్మాంగమండు.

ద్విపద.

వచ్చె ప్రళయము మంత్రి - ముచ్చు తంటలను
తుచ్చ పనులును జేసి - తెచ్చ పెదచిచ్చు

తనయ నాయిలు విడిచి - వనము కేసుటయు
 వినిగదా మనమున - కనలి కోపించి
 దంతి రథాశ్వప - దాతితో నూడి
 రంతుకై వచ్చెగా - రత్నాంగదుండు
 పట్టభద్రుని సుతను - పుట్టుబోగికిని
 కట్టవద్దన్న యీ - కట్టడి మంత్రి
 పట్టపు కత్తికి - గట్టి యిటు దెచ్చి
 వట్టి పిడుగులు దెచ్చి - బెట్టెనే నేడు
 అల్లుని కూతురి - సంపించుమనిన
 చెల్లబో నేనేమి - జెప్పుదాశినికి
 పడుచున్నదనిన తో - చుక రమ్మటనునె
 పడుచు లేదన తొడరి - గడుసు లేమనునొ
 బాపలాడిన శాస్త్ర - పలుకు నిజమనియు
 పాప లక్షణములు - ఫలితమా ననియు
 పెంపొంద యిటుజేయ - భువిని నాతలయు
 వంపులు జేసిరి - వసుదామరులును
 జాతక ఫలము దప్పె - శాస్త్రింబు దప్పె
 నాతి లక్షణములు - నన్నియుం దప్పె.
 రంగ పతంగ తు - రంగ భవ భంగ
 అంగజ జనక భు - జంగ వర్యంక
 ఏమి జేయుదు నేను - యేమని జెప్పురు
 ఏమని బొంకుదు - యెందు దూరుదును
 అనియని చింతించి - యవని వల్లభుడు

మనమున కోపించి - మంత్రినింజూచి
 ఓదుప్తమతి నేను - వద్దనగ నీవు
 ఈ దుర్దేశలు, దెస్తి - వింట నేనుండ
 ముంగలికీడ్చిన - స్నంగడింబెట్టి
 భంగంబు దెస్తివే - పాపాత్మ యిపుడు
 బద్ధంబు దప్పియు - నబద్ధంబులాడి
 ముద్దియందెచ్చుటిది - వద్దంచు నేను
 జెప్పిన వినవైతి - వప్పును నీవు
 ఇప్పుడేమని జెప్పు - దప్పుడమి పతికి
 అనితన్ను దూషించు - నారాజుజూచి
 వినుమని సచివుండు - వినుపించెనపుడు.

వ. ఇట్లు విలపించు ధర్మాంగదునింజూచి బుద్ధిమతిమంత్రి
 అత్తరికిందగు ఉచితోక్తుండె.

జంపె.

ధరణీశ నీకింత - తాపమే లీవేశ
 ధరసు పర్వులపలుకు - తథ్యమగుగానీ. ౧
 మేరు తలక్రిందైన - నారుణి రజంబైన
 నీరదింకిన శాస్త్ర - మేర పొల్లగునే. ౨
 తెల్లబడినను జలము - చల్లనైనను అగ్ని
 పొల్లగునే శాస్త్రంబు - కల్లలై తపనిక. ౩
 రవి విదులు తార లుద - యము లస్తమానములు
 భువి యాకాశము సురలు - పొల్లు గావలెనే. ౪

మదిని చింతిలకు మన-విధివశము విడదిపుడు

మదన జనకుని కరుణ - నొదవు మోదంబుల్. ౫

వ, అని బుద్ధిమతిమంత్రి ధర్మాంగదుని తాపంబు వలదని
నివారించి జోన్మ్యలరప్పించి వారలంజూచి గ్రోదంబడరు
చందంబున.

సీ॥ చిలువ జాతకఫలము శ తొలుత మీరొడివిన

వలుకు నిజమని యిల శ పతికి సుతుడు

బుట్టెనంచును జెప్పి శ భూమెల్ల చాటించి

పూయని పూతపై శ బూసి యొక్క

విధమున సౌరాష్ట్ర శ విభుసుతను దెస్సినా

సతి భోగినెత్తుకెటు శ జనెనొగాని

ఇప్పుడా సతి తగ్గడి శ యిచటికి వచ్చి నా

సుతను అల్లుని నేడు శ జూపుమనుచు

నున్నవాడతని కేమని శ మిన్నుదిట్టి

అన్యతములు బలికి నాకవ శ మానమిపుడు

తెచ్చితిరిగద మిము తెగ శ నాజ్ఞసేయ

వలెననిన వినియనిరి న శ వ్యసుద సురలూ.

వ, ఇట్లుపలికిన బుద్ధిమతిమంత్రినింజూచి, నవ్వి ప్రోత్తములు
రాజకుమారుని జాతకంబు పరిశోధించగా, లగ్నాధిపతి
కేంద్రమందువుండి. బృహస్పతి దృష్టిగలిగినందువల్ల, పది
యవస్తాసము మీనమై అందున రాహువుండేటందువల్ల,

చంద్రునకు కేంద్రమందుండి బృహస్పతి ఉచ్చక్షేత్ర
మందు బుధునితో బలాభ్యుడుగా నుండినందువల్ల, వ్యయ
మందు శుక్రుడు బలాభ్యుడుగా వుండ, లగ్నాధిపతి వుండే
రాశ్యాధిపతి దశమకేంద్రమందు వుండ, దివ్యతీర్థ స్నా
నంబువల్ల ఇరువదో సంవత్సరంబున రాజలక్షణంబులు
గలిగి, దేవేంద్ర సమానుడౌనని నిర్ణయించి, ఆరూఢ
ఉదయ అంశచక్ర అష్టవర్గ గోచారఫల దశఫలాదులు
చూచి దృఢమతులై.

కు ర ద చ జ ం పె.

- చింతింప పని లేదు - మీకు † మాతో
రంతేల వినుము మా - పలుకు. ౧
- పతివ్రతా రత్నముతో - గూడీ † రాసుతుం
డధిక దశములతోడ - గూడి. ౨
- పట్టణ సమీపమున - వచ్చీ † అలెడు
గుట్టుతోనుండు ప్రియ - మెచ్చీ. ౩
- మందహాసంబుతో - సభకూ † వచ్చునే
డందముగ కనుబడును - మనకూ. ౪
- వచ్చికాశ్శీర భూ - మెల్లా † యేలు
హెచ్చైన కీర్తి విల - సిల్లా. ౫
- ఇందు కనునూసంబు - లేదూ † మీకు
సందేహ మింతైన - వలదూ. ౬

ఇప్పులుకు లనృతంబు - లైనా * మమ్ము
తప్పకాజ్ఞయు జేయు - మనినా.

2

వ. అని దృఢమతులై విప్రులుబలికిన శాస్త్రోక్తులు విని బుద్ధి
మతిమంత్రి వారలందోడ్కొని సకల పరివారజన సమే
తంబుగా ధర్మాంగదుండు వచ్చి రత్నాంగద మహారాజు
నుంగని.

త్రి పు ట.

కరులు రథములు - తురగములు నం
బరము లాభర - గములు మణులును
విరులు పరిమళ - వస్తువులు జం
బీరములునూ.

౧

కరము సంతస - మంద రత్నాం
గదునకును కా - నుకలుగా నిడి
హర్షముతో ఆ - లింగనము జే
సవనివిభుడూ.

౨

సరస యిరువురు - నుండి సౌఖ్యా
సౌఖ్యములు వే - ర్వేర నడిగియు
ధరపతితో ర - త్నాంగదుండా
తరిని బలికె.

3

సీసమానం - బైనరా జే
దేశమున లే - దనగ విని నే

సీసుతుని క - న్ములను జూడక
నాదుసుతమా,

౪

పరిణయం బొన - రించి బంపియు
పండుగలకును - పరువములకును
అరసి బిలువగ - లేదు కూతురి
నల్లు నెపుడుక.

౫

ధారుణీ భా - రమున దగిలియు
కోరి నే ని - చ్చటికి వచ్చుట
తీర దాయెను - సుతను గని బహు
దినములాయెక.

౬

అల్లుడేడిపు - డిందురాడే
నెల్లవరిశలు - దెస్తి నల్లుని
పుల్లమలరగ - బంపవలె మా
వూరి కతనిక.

౭

వ. అని ఇట్లు రత్నాంగదుండు బలికిన విని ఖన్నతముఖుండై
ధర్మాంగదుండు విప్రులు బలికిన శాస్త్రోక్తులం దలంచి
రంగనాథుని అంతరంగమందుంచి బంధువిహిత క్రమం
బున.

జం పె.

విన్నపం బవదారు - వీరాగ్రగణ్య వో
నన్ను మన్ననజేసి - నాతప్పగావూ

౮

- జెప్పెదను విను నేను - జేయు తప్పెల్లిపుడు
ఒప్పుకొను మీ వేళ - ఒద్దికగు మనకున్. 9
- నలువరాసిన రాత - నులిసివను చెడదు నే
తొలుత నే పాపములు - తొడరి జేసితిన్. 10
- తనయుండు బుట్టకొక - దందశూకము బుట్టె
వనిత గర్భమున నే - వగచి శాస్త్రులనూ. 11
- జీరి వార్నిశు జనన - మేర జెపుడన వారు
నారివల్లను పాము - నరరూపు గలిగి 12
- భూమెల్ల యేలునని - భూసురులు వినుపింప
భూమెరుగ బడ మంత్రి - పుత్రుడని జాటి. 13
- అపకీర్తి పాపమీ - ముదిత దేవల దనగ
విపరీతబుద్ధిచే - వెలది నిటు దెచ్చెన్. 14
- అచ్చెలిని సుతుడనుచు - మచ్చికతో మనుష నా
మచ్చకంఠియు పాము - మగడనుచు దెలసీ. 15
- వగచి పామెత్తుకొని - యరుగవలదన వినక
జగతినొంటిగ నరిగె - జననాద యిట్టి. 16
- వివరంబులును నీకు - వివరించె దెటులనియు
వివరించకుంటి నని - వివరించి యతడూ. 17
- నేను జేసినతప్పు - నీతో జెప్పితి దయను
మానసంబున దలచి - మన్నింపుమనినా. 18

వ. ఇట్లు ధర్మాంగదుండు విన్నవించిన విని రత్నాంగదుండు
తనలో తాను.

త్రి పు ట

ఎంచిచూడగ - యితనియందొక

వంచనించుక - లేదు గావున

మించనాడగ - తగదు భూపతి

మంచివాడు,

౧

జాతకము శో - ధించి సర్పము

నాతివల్లను - పురుషుడగునని

యీతరిని బలు - కంగ నెంతటి

జ్యోతి ఋషులో.

౨

బాపలాడిన - పలుకు నిజమని

పాపమనకను - బుద్ధిమతి దా

పాపనేమని - దెచ్చె మంత్రే

పాటివాడో.

3

ఎల్లపనులును - చక్కనాయెను

పుల్లములు నొ - వ్వంగ నాడిన

అల్లునికి ఆ - యాసమగునో

పుల్లముననూ.

౪

మాటలేటికి - సుతను అల్లుని

నేటి కిచటికి - దె స్తిగద యీ

బూటకము గని - దెలసి జెప్పితె

బుదులె విప్రుల్.

౫

వ. అని దలంచి వెండియు తనమనంబున.

గీ. లోకనీతికి తగినట్టి ధోరణికింత

జెప్పి జూపగవలెనంచు ధీ తత్తమెంచి

ఉదరిపడి చూచి గర్వించి ధీ హుంకరించి

పలికె ధర్మాంగదా మహీ ధీ పతియె నీవూ.

వ. అని మఱియు.

అటతాళం.

సుతుడు నీకే - లేదె నీమది

కపటమెంచీ - అహికిని

ఇతరవిడలను యిటుల - తగలిడ

పతికి తగవే.

౧

కుచ్చితుడవయి - ముచ్చుమాటల

తుచ్చపనులూ - జేస్తివి

ముచ్చువేగా - కీవు ఒక భూ

మేలు పతివా.

౨

చదువులును శా - స్త్రీములు నిజమని

మదిని దలచీ - యీ పను

లదయ్యడై యెటు - జేసితివి తుద

మొదలెరుగకా.

౩

బుద్ధిలేకను - పదసిరము సహ

నరిసిలేనే - ఎటువలె

పెద్దయగునే - యతడు పీఠిరి.

గెద్దగాకా.

౪

అనెడి రత్నాం - గదునిమది గని

ననిరి విప్రుల్ - వినుముని

కనలి యిటులన - దగున రత్నాం

గద మహీశా.

౫

మంచిదిది తుద - మొదలెరిగినటు

వంటివాడే - నీవును

మించనాడగ - తగదు నీకిది

కొంచెమగునూ.

౬

జనవతికి గురు - తాత్మ నొక్కటి

చెప్పటాకటో - నీకే

ఘనత లొదవును - మనుజ వరునే

మనగ వలదూ.

౭

కాతుకంబున - సుతను అల్లుని

హితవు మీరా - దోడ్కొని

అతిశయంబుగ - దెచ్చి దాచితె

కులలయేశా.

౮

ఎదురు తన్నును - యెరుగకేటికి

వదరెదవు నీ - వనినను

మదిని చోద్యం - బంది విప్రుల

మాట వినియూ.

౯

తిన్న కూడును - కన్న కలయును

నన్ని దెలసీ - జెప్పెడి

ధన్యులని తన - మఱిని దెలసియు

తిన్నగనియె.

౧౦

నాల్గు లక్షల - జ్యోతిరిష కర

మామలకమూ - రీతిరు

నాల్గు అక్షర - ప్రజ్ఞలరసిన

నాదులారా:

౧౧

వ. అని తనకపటంబు తెలిసి పలికిన పలుకులువిని సంతుష్టాం
తరంగుడై రత్నాంగదుండు విప్రులంజూచి.

ద్వి ప ద.

సకలంబు దెలసిన - సర్వజ్ఞులార

వికలత్వమున నేను - వినుపింతు నొకటి

వినుడి ధర్మాంగదు - విధము మీమదికి

ఎనసియున్నదె పాము - గని కొడుకంచు

జగ మెరుగ చాటించి - సఖ లక్షణములు

జగతీసురుల బంపి - చాలపరికించి

తనయుడంచును - మంత్రి తనయునింజూపి

నను మోస బుచ్చియు - నాకూతు దెచ్చి

మనుపవలె తనయింట - మనుపలేకున్న

ననుపవలె నాయెడకు - నాతినొంటిగను

వనమునందోలి యీ - మనుజేశునకును
 ఎనసి కంటికి నిద్ర - యెటువలె వచ్చె
 మంత్రిదాయెట్టి సా - మధ్యఁదో యిట్టి
 తంత్ర మెంచెగదిది - తగు తగదనక
 సిద్ధవిచారుండు - బుద్ధిమతి మంత్రి
 బుద్ధిలేకీపతికి - కొద్దేల దెచ్చె
 ఇప్పుడీపతినిన్ని - జెప్పవలె నంచు
 జెప్పితి కు త్తమని - తప్పుబట్టకుడి
 వనమున కేగి నా - తనయ యిలగలుగు
 ఘన పుణ్యనదులెల్ల - గనియందు గ్రుంకి
 తిరుపతులెల్లను - తిరిగిసేవించి
 దురిత హరుండైన - నరహారికి మ్రొక్కి
 బ్రహ్మగుండమునందు - పాముతోమునుగ
 బ్రహ్మజనకుని కృపను - భావజుడనగ
 నాగరూపము బాసి - నరరూపు గలుగ
 వేగ దోడ్కొనివచ్చె - వెలది నాయెడకు
 వచ్చి యివ్వధమెల్ల - వరుసగా నాతో
 విచ్చిజెప్పగ వింటి - విభుధాద్యులార
 వారినిదోడ్కొని - వచ్చితిచ్చటికి
 మీరు బలికినబలుకు - మిధ్యగాదనిన
 అప్పుడమీనురు - లారాజుజూచి
 జెప్పితివిదియెల్ల - సిద్ధంబుగాని

ఇప్పుడేమనవలదు - ఈశానుకై న
 ధాతవ్రాసినవ్రాత - తప్పింపదరమ
 నాతివిధి వశమిది - నననేటి కొరుల
 ఇందిరకెనయైన - యింతి నీపుత్రి
 సుందరి త్రైలోక్య - సుందరీ మణియు
 పతివ్రతా తిలకంబు - పరమకల్యాణి
 కతులితంబుగ కోర్కె - లన్ని సిద్ధించె
 ఏటికి యిక పలు - మాటలాడినను

మాట నిలుచునుకాల - మరుగు భువిలోన
 ఆడబిడ్డలను గ - న్నట్టివారిట్లు
 వీడనాడగరాదు - పోడిమిగాదు
 నీపుత్రినల్లుని - నిటుదెమ్మటనిన
 వేపోయి యిరువుర - వేడుకలలర
 భూపాలుఁ డల్లుని - పుత్రి తోడ్తచ్చి
 చూప ధర్మాంగదుఁడు - చూచితాననియే.

ప. ఇట్లు రత్నాంగదుండు అల్లునింగూతురినిం దోడ్కొనివచ్చి
 చూడుండని చూపిన నవ్వభూవరులంజూచి అనుమానా
 తిశయంబున ధర్మాంగదుఁడు రత్నాంగదునితో.

అటతాళం.

కోమలియు నా - కోడలా యీ
 కొమరు డెవడో - కొడుకని

యేమనుచు యే - నోట బలుకుదు

పామునుగనీ.

౧.

పుట్టినాతని - నీదు పుత్రే

పుట్టలోను - బెట్టెనొ

పుట్టినాతని - పుత్రుడని నే

నెట్టులనుదూ.

౨

యాడవానినొ - దెచ్చి నీ వి

ట్లాడ దగునే - కొడుకన

నాడు నగరం - బెల్ల నగునే

వాడి చెడునే.

౩

అనిన మామను - గనియు వినుమని

వనిత బలికె - నామది

గనియు నీవిటు - లనగదగునే

మనుజనాథా.

౪

వనజనాథుం - డొక్క డెరుగును

వగల్ బొందా - నేలని

అనఘ నగరము - గడచి యతియై

చనినది మొదల్.

౫

అవని గలిగిన - పుణ్యనదులె

ల్లరసి గ్రుంకీ - నైమిశ

భవనమున కే - నరుగ నాతో

బలికిరి ఋషుల్.

౬.

కొన్ని దినములు - నరుగ నురగము

వన్నె మీరా - నరుడయి

పన్నుగా భూ - మేలు బొమ్మని

విన్నవించా.

౭

కర్మరహితము - జేయు తిరుపతు

లన్ని జూచి - కడవట

ధర్మపురికే - నరిగి నరహరి

దండజేరి.

౮

వనట నొందియు - బ్రహ్మగుండం

బునను నురకా † బోయిన

వనిత బడవల - దనియు నంబర

వాణిబలికె.

౯

గీ. పాము గళమున జుట్టుక † బ్రహ్మగుండ

మందు మునిగిన మనుజుడై † మహిని యేలు

నురకవలదన్న సేనపు † దురగమెత్తి

అరుత జుట్టుక బ్రహ్మగుం † డమునమునుగ.

జంపె

అంగజుని జనకు శ్రీ - రంగనాథుని కృపను

అంగజుని బోలునా - సంగడను నిలచె.

౧

నిలిచినతిశయమొంది - వలసి నేనిచ్చటికి

చెలువునితోరాగ నను - జనులు నమ్మరసీ.

౨

- ఎరిగి నా తలి దండ్రు - యింటికితనితో నేను
అరిగి నా వృత్తాంత - మంతయును జెప్పి. 3
- ఇచ్చటికి యిరువురై - వచ్చుటయు తగదనియు
వచ్చితిమి యిపుడు మా - వారితోగూడి. 4
- అనిన ధర్మాంగదుడు - వినియునచ్చెరువది
వనిత వినుమనియు న - మృదుజవరుడనియెన్. 5
- వ. ఇట్లు బలికిన త్రైలోక్యసుందరినింజూచి ధర్మాంగదుండు..

త్రి పు ట

బోగి యే లో - కములనైనను
పురుషుడగునటె - యేమిచోద్యం
బాగడంబిటు - కల్లలాడకు
మబల నీకూ. 6

సాక్షియెవ్వరు - విన్నవారిది
సత్యమందురె - గగన వాణిని
సాక్షిగా బలి - కింపు మీ సభ
జనులు వినగా. 7

గాఢుబలికిన - గగనవాణియు
నేడుబలికిన - యిప్పుడును నీ
వాడినట్టి - మాటలన్నియు
చూడ నిజమే. 8

లేకయున్నను - లోకమున కీ

పోకలెల్లను - బోలదన తై)

లోక్యసుందరి - యనియె భూపతి
జోక దెలసీ.

౪

పాలమున కర - ములను జేర్చియు

పాలవారధి - శయన హరి గో

పాల దశరథ - రాజ నందన
భక్తలోలా.

౫

వారిజాధర - గరుడ గమన

మురారి శ్రీధర - రంగనాయక

నీరజాక్ష ము - కుండ మాధవ
నీలవర్ణా.

౬

నన్ను గావుము - నిన్నె నమ్మితి

మున్ననిన నటు - సంబ్రవాణిని

పన్నుగా బలి - కించవే వో
పరమ పురుషా.

౭

చ. అని త్రైలోక్యసుందరి భగవంతుండైన శ్రీరంగనాయకుల
నుతియించి కంటికి మనంబునకు నందని గగన వాణినింగని.

సీ॥ వనజాక్షి ఆకాశ శ వాణిని వీక్షించి
అలినీలవేణి ఆ శ కాశవాణి

ధర వేదశాస్త్రము శ్రీ లర్కము ల్నిజమైతె
 తరణి విధులుడుపులు శ్రీ తధ్యమైతె
 రంగడీధరకెల్ల రక్ష శ్రీ కర్తయు నైతె
 ధరపంచ భూతము శ్రీ ల్తధ్యమైతె
 శేషుడే మానవ వి శ్రీ శేషుడైనది యైతె
 వారక నే పతి శ్రీ వ్రతయు నైతె

గీ॥ నాడు బలికింది నిజమైతె శ్రీ నేడు నీవు
 వన్నెమీరంగ యీ సభ శ్రీ వారు వినగ
 బలుకు మిపుడన్న మానవ శ్రీ భాషలలర
 బోరునను యేర్పడగ సశ శ్రీ రీరి బలికే.

ప ర చ జ ం టె.

వినుము ధర్మాంగదిల † పాలా శ్రీ సీకు
 అనుమానమేల ఈ † వేళ.

౧

నీ సుతుండీతడౌ † గానీ శ్రీ ఎన్న
 నీసతియు పతివ్రతౌ † గానీ.

౨

ముద్రియాడిన మాట † లన్నీ శ్రీ ఇపుడు
 తధ్యమగు మిథ్యగా † దిన్నీ.

౩

నీత, ద్రాపతి, తార † హల్యా శ్రీ లోక
 మాత, శివపత్ని? యను † సూయా.

౪

రతి, యరుంధతియు, సా † విశ్రీ శ్రీ చంద్ర
 మతి, సతుల కెన రాజ † పుత్రీ.

౫

సతి సత్యవతి యంచు † నంచూ † వేరె

మది నెంచ అఘము సి † ద్ధించూ.

౭

చెలి జనని జనకులకు † జెందూ ? కీర్తి

కులము నీ దభివృద్ధి † బొందూ.

౮

ఉల్లమున నామాట † బట్టూ † భూమి

కెల్లితని పట్టంబు † గట్టూ.

౯

చిత్రాంగదుండెడి † పేరూ † నీను

పుత్రునకు భూమి పెం † పలరూ.

౧౦

గీ॥ అనియు అశరీరి బలికిన † అస్పరసులు

గురిసి రప్పడు జోరున † విరుల వాన

దేవ దుందుభులును మ్రోసె † ఆకసమున

కిన్నరాదులు బాడిరి † గీతములునూ.

వ, ఆసమయంబున సభాసీనులందరు అశరీరి పలుకులు విని చోద్యంబునొంది పరమసంతసంబునుబొంద, ధర్మాంగదుండు విప్రులుబలికిన శాస్త్రోక్తులకున్న, బుద్ధిమతి మన్ని యోచనలకున్న, త్రైలోక్య సుందరి పతివ్రతా మహిమరబులకున్న, ఆకాశవాణి బలికిన వచనంబులకున్న, సుతుని సౌందర్యాతి శయంబులకున్న, పరమహర్షంబునంబొందె నయ్యవసరంబున,

జంపె.

అపుడు రత్నాంగదుడు - ఆనందమొంది సుత

- సఫలముగ ఘనత నా - కివును దెచ్చితివీ. ౧
- కన్న తలిదండ్రుకొక - వన్నెదెచ్చితివి నీ
- కెన్నిలోకముల సతు - లెన్న సరిగానా. ౨
- సుతను బహువిధములను - అతిశయముగా బొగడి
- కుతలేశుడును శాస్త్ర - వితతులకు నపుడూ. 3
- మణుల హారములు మ - త్రేభ రథములు తురగ
- మణులంబరములు స్వ - ర్నము లందలంబుల్. ౪
- ఇచ్చి వారల మనసు - మెచ్చులొదవగ జేసి
- మచ్చికలరగ బుద్ధి - మతి మంత్రిజూచీ. ౫
- బుద్ధించుకయు లేక - ఇద్దరణి పతికీపు
- కొద్ది దెచ్చితివంచు - బుద్ధినెంచితిని. ౬
- దేవుడని మదిలోన - భావించవలెగాని
- భూ వలయమున నిన్ను - బుద్ధిమతి మంత్రి. ౭
- ఇట్లు రత్నాంగదుండు పుత్రియైన త్రైలోక్యసుందరినిం
- గొనియాడి శాస్త్రోక్తులకు బహుమతులొసంగి బుద్ధిమతి
- మంత్రినింబొగడి వియ్యంకుని నెయ్యంబులు బలీకి సం
- తోషంబులం బొందనప్పడూ.

త్రి పు ట.

సుందరియు త్రై - లోక్యసుందరి

మందహాసము - తోడ మామకు

పొందుగా మ్రొ - క్కినను నతడిం

పొందనెత్తి.

౧

పుట్టినింటికి - లోకమెరుగగ
పూర్తిగా స - తీర్తి దెస్తివి
మెట్టినింటికి - వృద్ధి దెస్తివి
మెలతనీవూ.

౨

కోడల ననిను - తగదు నాకుల
గోత్రములకే - దేవతపు గా
కీడు నీకే - బాడ సతి చూ
డిలను గానా.

3

అనుచు కోడలి - నాదరించియు
జనపతియు ర - త్నాంగదుని గని
వినుము నీనుత - వల్ల నురగము
తనయు డయ్యెన్.

౪

జగతి నీతో - వియ్యమందగ
సఫల మొందెను - కులము జన్మము
అగణితంబుగ - కీర్తి గలిగెను
అచ్యుతుకృపక.

౫

వ. ఇట్లు ధర్మాంగదుండు సుందరీమణియైన త్రైలోక్యసుందరిని వియ్యంకుని వినుతించి సచివాప్తబంధుజనసమేతంబుగా కొడుకును కోడలిని వియ్యంకునిం దన నగరికిం దోడ్కొనివచ్చిన త్రైలోక్యసుందరి అత్తగారికడ కరుగు దెంచి, భయభక్తితో నమస్కరించిన కోడలినింగని యగ్గుణవతి లేవనెత్తి, కాగలించి, అక్కుననొత్తి త్రైలో

శ్యమందరి పొందిన ఇడుములకు తనమది క్షందిగుంది మి
గుల పొగిలి మగుడి తమ చక్కని కార్యసిద్ధికై అపరి
మితానందవెల్లువందోగి నాకులవేల్చే కోడలైతివని కొని
యాడి ఎడ్రసాన్నపేతంబుగ పంజ్జింపసాపడి చందన
కుసుమ తాంబూలంబుల సకలజనంబుల సంతోషంబులం
బొందించి ధర్మాంగదమహారాజు శాస్త్రప్రవీణ నాతుర్య
ధుర్యులైన విప్రులంజూచి.

ద్విపద.

ఓమహీ సురులార - ఓవుణ్యులార
మీమాట బద్ధతి - మేలొందెనన్ని
ఈమధుమాసంబు - యోగ్యంబుగాన
భూమికి రాజుగా - పుత్రున కిపుడు
అభిషేక మొనరింప - అందుకు తగిన
శుభదినంబును లెస్స - జూచి జెప్పడన
నక్షత్ర తిథి వార - లగ్నంబు లరసి
ఆక్షణంబున బల్కి - రవనిసుర లపుడు
చిత్రాంగదునకును - చైత్రమాసంబు
చాత్రవకా పుష్యమి - భానువారంబు
సింహలగ్నము దశమి - సిరులలర రేపు
సింహాసనమునుంచ - జయమంచు విప్రు
లొడువ ధర్మాంగదుం - డుత్సాహమంది
కొడుకు కోడలినపుడు - కోరి రప్పించి.

పుణ్యాహవాచనం - బొసర నుపవాస

పుణ్యసంకల్పంబు - పూని జేయించి

చెలువొంద కాశ్మీర - జనపతి యపుడు

బలికెను తనమంత్రి - పతిమోము జూచి

పంచకల్యాణీయు - భద్రసామజము

అంచితకైక్కంబు - లాలవట్టములు

జగజంపు గొడుగు - వింజామరంబులును

అగరుగెండము పట్ట - పాయుధము సూర్య

పానులు ధవళాత - పత్రంబు గృతము

తేనె జాజులు పాలు - తెల్లని పూలు

కలధౌత కలశము - ల్కనకకలశములు

పులితోలు నవరత్న - భూషణంబులును

లక్షగోవులు పది - లక్ష తురగములు

లక్షయేనుగలును - లక్షపల్లకులు

దక్షణలకు దశ - లక్షల ధనము

అక్షయముగ పుత్ర - డంబరంబులును

తెప్పించు విప్రుల - దేశాధిపతుల

రప్పించు విప్రుల - లక్ష విప్రులకు

భోజనంబొసరించు - పురము గోపురము

రాజవీధి నగళ్లు - రమణ గైజేయు

మనిశెప్ప నాబుద్ధి - మతిమంత్రియపుడు

అనువుగా సమకూర్చె - నన్నివస్తువులు

ఘనుల పండితవిప్ర - కవుల భావతుల
ననువొంద రప్పించ - సంపియు భలుల
పురము శృంగారింప - బోరున నవుడు
సరగున నప్పరి - చాటించె నంతా.

జంపె.

- కనకపురమునగలుగు - జనులు సంతసమంది
మనమలర వార్వారి - మందిరంబులనూ. ౧
- కలయ కస్తురిపన్ని - టలికి రేఖలుదీర్చి
కొలది ముత్యముల - మ్రుగ్గులు బెట్టువారూ. ౨
- చెలువార సదనములు - చిత్రించువారలును,
నలిమిరి మణితోర - ణములెత్తువారూ. ౩
- చిరుల చప్పరములును - విరచించు వారలును,
పురవీధి కేతనం - బులు నిల్పువారూ. ౪
- కలువడంబులు డంబు - గా గట్టువారలును
కలిమి నొండొరులర్ధి - కై జేయువారూ. ౫
- అభిషేక సుముహూర్త - మరయుచుండెడివారు
విభుని ధర్మాంగదుని - వినుతించువారూ. ౬
- ఇలువేల్పులకు పూజ - నిల నిచ్చువారలును,
కలకొలది దానము - ల్లావించువారూ. ౭
- అరయంగ నిస్సాణ - భేరిమృదంగములు
మురజ శంఖాదులును - మొరయించువారూ. ౮

పాలుచు దివ్యసుగంధ - పుష్పాక్షతారతులు

వెలయు చేతులనెత్తి - విలసిల్లువారూ,

పరిమళాభరిత ధూ - పాదీప ధూమముల

వర రాజమార్గముల - వాసించువారూ.

చిత్రాంగదుండె కా - శ్రీరభూమికి నెల్ల

పాత్రుడే యగునంచు - బలికేటివారూ.

వ, ఈప్రకారంబున పురలక్ష్మి ఉత్సవానందకోటులం బొందు
చుండ ధర్మాంగదుండు చూచి సంతోషాతిశయంబులం
బొంద నాసమయంబునా.

నీ. అంగ వంగ కళింగ శ సింగళ బంగాళ

కొంకణ టంకణ శ కోసలాంధ్ర

మగధ మత్స్య మరాట శ మాళన మలయాళ

చోళ నేపాళ శ కేరాళ గౌళ

పాంచాల బర్బర శ పాండ్య విదర్భాది

దేశాధిపతులు నే శ తేరవారి

కెదురేగి తోడ్కొచ్చి శ ముదమొంద విడుదులం

దుంచి భూపతియు శ దుర్గాధిపతుల

తే. అతిరథుల సమరథుల మ శ హారథులను

పండితుల గురుల గాయక శ బ్రాహ్మణులను

కవుల పాఠక వంది మా శ గధ పురోహి

తా ప్త పౌరుల గణికుల శ పఖిలజనులూ.

వ. ఇట్లు సకలజనుల సభామంటపంబునకు రప్పించి, ధర్మాంగదుండు.

త్రీ పు ట.

ధరపతుల ర - ప్పించి వారికి
తగిన పీటిక -లిడిన వారలు
కరము సంతస - మంద నుండిరి
ధరణి పతులూ.

౧

వేడుకగ చి - త్రాంగదుడు తన
వెలదియును ప - స్నీట జలకము
లాడి దివ్యా - భరణ వస్త్రము
లలర చాల్చి.

౨

మరువములు కురు - వేటు దవనము
విరుల సరములు - శిరమునందిడి
పరిమళ సుగం - ధములు నలదిరి
సిరులలరగా.

3

పంచవిధ వా - ద్యములు మొఱయగ
మించి బహువిధ - తేజమలరగ
అంచితంబుగ - విప్రు లాశీ
ర్వాద మెసగా.

౪

వందిమాగధ - కవులు బొగడగ
ఇందు వదనలు - నాట్య మాడగ

సిందు గోష్ఠం - బనగ కటికులు
సందడింపా,

గి

భూసురులు సా - మాది వేదము
భాసురంబుగ - చదువమని సిం
హాసనంబున - సతిపతులనిడి
భూసురవరుల్.

ఁ

ప్రేమముతో పు - క్యాహవాచన
నేమమలరగ - జేసి క్రమమున
హోమములు జే - యించి రభిషే
కం బొనర్చి.

2

ఉంగరము నుతు - కేలనిడి యు
ప్పొంగి రత్నకి - రీటమును తల
రంగుగను ధ - ర్మాంగదుం డిడి
యింగితముగా.

౪

భూతి నీతియు - భ్యాతి వెలయగ
భూపతులు భూ - జనులు బొగడగ
భూతలం బిం - పొంద నేలుము
పుత్ర యనినా.

౫

గీ. అపుడు విప్రులు గండ † పుష్పాక్షతలను
మంగళాష్టక వేద మం † త్రములు చదివి
మకుటమున నుంచి దీవించ † మగువలపుడు
కాశబెట్టిరి ఆ సభా † జనులు చెలగా.

వ. ముత్తైదువలు హారతులైత్తి బాడిరట యెటువలెనూ.

—ఊఊ మంగళము. ఊఊ—

శ్రీమన్మహాలక్ష్మీ † చెలగుమాణిక్యపురి
భూమిశు పుత్రివై † పాలుపుమిరా
సాముద్రికమునందు † చెలగు లక్షణములతో
రామామణన బరగు † రమణి కిపుడూ

జయమంగళం నిత్య † శుభమంగళం.

౧

యతి వేషధారియై † సతులెల్ల కొనియాడ
కుతలమెల్లను దిరుగు † కోమలికినీ
సతిశిరోమణియైన † సౌందర్యవతికురగ
పతికి సతి యైనట్టి † పణికిపుడూ

జయమంగళం నిత్య † శుభమంగళం.

౨

ఖగగమను కృపను గౌ † తమినదీ మొదలైన
జగతిగల తీర్థముల † సరసమునిగీ
వగలెల్ల దీర వా † ణీశుగుండము నహిని
మగనిగా జేయించు † మగువకిపుడూ

జయమంగళం నిత్య † శుభమంగళం.

3

ఇందిరాగుంధతికి † యించువిల్లునిసతికి
ఇందు శేఖరు సతికి † ఇలసతికినీ
పొందికగు కనకపురి † భూపాలు సుతుసతికి

అందమా త్రైలోక్య సుందరికిని
జయమంగళం నిత్య శుభమంగళం. ౪

సురులు నరవరులు భూ సురులు ముని గంధర్వ
వరులెల్ల గొనియాడ వరుని యిపుడూ
ధరయెల్ల నేలించు త్రైలోక్యసుందరికి
ధర హసిత వదనుడగు ధరణిపతికి
జయమంగళం నిత్య శుభమంగళం. ౫

వ. ఈప్రకారంబున చిత్రాంగదునకు పట్టంబుగట్టి ధర్మాంగ
దుండూ.

జం.పె.

రత్నాంగదుం డాది - రాజరాజులకునవ
రత్నాభరణ మంబ - రంబులును యిచ్చి. ౧

భోజనంబులుబెట్టి - పుష్పముల గండముల
పూజించి వారలను - పురములకుబంపి. ౨

భువి సురోత్తములకును - పూజ లొనరగజేసి
అవిరళంబుగ దాన - మర్థితోనిచ్చి. ౩

కవులకును వందిమా - గధ పురోహితులకును
సవినయంబుగను స - త్కారంబొసంగి. ౪

నాటకులకును గణిక - బోటులకు నటులకును
పాఠకుల కటికులకు - పసదనంబొసంగి. ౫

అన్నంబు బెట్టించి - అఖిలజనముల బంపి

వన్నగా సచివునితో - బలికె భూవిభుడూ,	౭
వితరణల యోచనల - వినయగుణముల బుద్ధి	
మతిమంత్రియన నీకె - కుతలమున జెల్లుక.	౮
అనుచు సచివుని బొగడి - ఘనులజోస్యులకపుడు	
కనకాభిషేకంబు - లొనర జేయించి.	౯
పంపించి వారలను - ఇంపొంద వారలతో	
పెంపలరగా నుండె - సొంపుతో విభుడూ,	౧౦

ద్వి ప ద.

అపుడు చిత్రాంగదుం - డధికసేతులను
 నిపుణుడై మంత్రితో - నిలయేలెనపుడు
 అందముగ త్రైలోక్య - సుందరింగూడి
 డెందంబునందు నా - నందంబునొంద
 తల్లిదండ్రుల నాద - రము లుల్లసిల్లి
 ఉల్లంబు చల్లగా - ఊరడింపుచును
 చోరుల జారుల - శోధించిబట్టి
 వారికిదగినాజ్ఞ - వదలక బెట్టి
 రాజాధిరాజులు - రంజిల్లిబొగడ
 రాజసూయాగముల్ - రమణతో జేసి
 అశ్వమేధానేక - యాగముల్ జేసి
 విశ్వంబులోన శా - శ్వతకీర్తిబడసి

సిరులుల్లసిల్ల - చిత్రాంగదుం డవని
 పరమసంతోషమున - ప్రజలచాలించె
 అని గౌతమాముని - హల్యతో జెప్ప
 వినిసంతసించెనా - వృత్తాంతమెల్ల
 శ్రీరంగవతిపేర - శ్రీపతిపేర
 సారంగధరుపేర - చక్రధరుపేర
 గరుడగమనునిపేర - మరుజనకుపేర
 ఉరగశయనునిపేర - నరహరిపేర
 చెన్నకృష్ణునిపేర - వెన్నునిపేర
 తెన్నరంగం పొన్న - జేతునిపేర
 అక్షరంబులు యెనిమి - దర్శము లైలిసి
 రక్షించు శ్రీభట్ట - రార్యశిష్యుండు
 చరమాదికారియా - గురుసామికరుణ
 కరుణ జలనిధు లాంధ్ర - కవిజనులకరుణ
 క్షత్రియ వెంకట - సార్వభౌమునకు
 పుత్రు వీరాఘవ - బుధశిరోమణికి
 తనయుండు వరదభిః - ధాముడొల్లుట్ల
 అసఘు మక్కెన తిరుమ - లార్జులనుమతిని
 యక్షగానంబుగా - నాంధ్రభాషలను
 యీక్షితిం జెప్పితి - యీపుణ్యచరిత

మెవ్వరు చదివిన - యెవ్వరు వినిన
ఎవ్వరు వ్రాసిన - దవ్వగు నఘము,
ఇష్టకామ్యార్థము - లింపొందగలుగు
కష్టంబు లెడబాయు - గలుగును శుభము

లెందాక భూజలా - గ్నిర్వాయు గగన
మెందాక రవిచంద్రు - లెందాక తార
లెందాక వేద శా - స్త్రాంబిల గలుగు
నందాక యీకథ - యనభివృద్ధిబొందూ.

మంగళం మంగళం మహా శ్రీ శ్రీ జేయను.

ధర్మాంగదచరిత్రము - యక్షగానము
సంపూర్ణము.

గ ద్య.

శ్రీమదాంధ్ర బాహుకవితా విదేయ కళ్యపగోత్ర పవిత్ర
విజయనగర యక్షత్రియవంశ విచిత్ర భవనామాంకిత కూర
పాటి నారాయణ చరణారవింద మరందపానమిళిత పరా
య త్తచిత్త సంయుక్త భక్తసిరోర్తన ప్రయుక్త అంబా
వరప్రసాద పరదరాజుకవి నిత్యనైమిత్తికానుష్ఠాన పరం
పరాపతి ధర్మవిదేయి పరమపతివ్రతానాంచేరు నామాదేయ
గర్భ పయః పారావార సుదాకరసదృశ్య సజ్జనవిదేయ
త్రితియ్యపుత్ర పరమభాగవతబంధు సిరోర్తన

శతగోపాలరాజు నామదేయ నాయకి నాంచారమ్మ గర్భ
 ప్రతిష్ఠ జేప్పపుత్ర సజ్జనపాదపద్మ శేవితుండైన కస్తూరి
 రంగ సామిరాజు సర్వలోకోపకార హితంబగు మది
 య్యజనకశ్యచే రచియింపంబడిన ఈధర్మాంగద
 కథా సుధారస చెరిత యక్షగానంబును
 అదోక్షయ చరణారవింద విదేయుండ
 నై శుక్లాబ్ధ భాద్రపదమాస శుక్లపక్ష
 గురువాసరె మదియ్యంబగు సారం
 బుచే (సర్వస్వామ్యముగ)
 అచ్చుకు ప్రచురింపఁ
 బడియె.

మంగళం: మహాశ్రీశ్రీ జేయను.

అస్మద్గురు బోధిన్నమః.

అస్మత్పరమ గురుబోధిన్నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

వరదాయనమః.

శతగోపాయనమః.

శ్రీ భట్టర్ తిరువడిగళే శరణం.

సంపూర్ణము.

తహ్సాపుల పట్టిక

పుట	పంక్తి	తహ్స	ఓహ్స
8	10	తరువు	తరువై
8	19	బిడ్డ	బిడ
13	15	నలుగురిలో	నలుగురిలో
15	18	వదన	నదన
19	17	తెఱగు	తెఱంగు
23	3	సింహళ	సింగళ
43	15	వీధుల	వీధుల
44	7	వీధుల	వీధుల
61	6	...	జూడనే
62	21	...	అడిగిననా
68	2	...	నన్ను
69	6	వ్రాచె	వాచె
83	19	...	భవనాశి
84	19	...	కుద్దాల
85	21	...	నారి
120	5	మెచ్చెన	ఎచ్చెన
125	7	...	మత్స్యవ
128	8	...	నరిగ

